

A NOSA TERRA

PERIÓDICO GALEGO SEMANAL

Públic diaria 30

Pepe Carreiro

QUERÍAN UN EXÉRCITO PROFESIONAL E AGORA QUÉ XANSE PORQUE TRABALLAMOS PARA UN PATRÓN

O rexistro de Ourense admite o galego, mentres o da Coruña segue a rexeitálo

12

O desacordo cos sindicatos podería ralentizar a fusión das caixas

6

Sérgio Carreira:
"Os quince anos
dos CAF mostran
a madurez do
estudantado galego"

11

O apellido da nai
xa pode ser o primeiro

18

Os versos de Pondal inspirados
na loita dos iugoslavos

34

27 DE MAIO • 1999 • ANO XXII • IV XEIRA

FUNDADO EN 1907

Nº 884 • 200 PTA

Ameaza aos candidatos da oposición con despidos, represálias familiares e boicote de establecementos

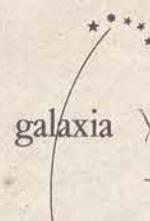
O PP teme un retroceso eleitoral

XAN CARBALLA

J. Soutomaior
EU ROUBEI O SANTA MARÍA

O secuestro dun transatlántico en sinal de protesta contra as dictaduras de Franco e Salazar. Unha fazaña galaico-portuguesa narrada por un dos seus protagonistas.

Galiza conta con tres veces menos deputados europeus dos que lle corresponde polo número de habitantes

(Páx. 4 e 5)

Dimiten os directores de ensino médio

(Páx. 14)

A OTAN bombardea agora cárceres con presos kosovares do ELK

(Páx. 20)

Garantias democráticas

A denuncia nacionalista sobre a manipulación do voto emigrante cae sobre un colchón previo de sospeitas polo medre inusitado das viaxes eleitorais de cargos do PP en todos os niveis, para pedir directamente o voto dos residentes ausentes con cargo aos fondos públicos. A documentación na que se sustenta a denuncia nacionalista, cando menos, esixe unha investigación das correspondentes instâncias eleitorais, porque os vídeos e os anuncios en prensa non son inventados. Porén non deixa de manifestar un novo degrau de corrupción do sistema eleitoral, perigosamente en aumento desde o momento en que se persigue unha bolsa de votos de difícil acceso á información de todos os partidos sen onerosos fondos, e con escasas garantías de liberdade na emisión e envío ao colégio electoral do sufraxio.

Pero o asunto vai máis alá e esixe unha profunda modificación da lei eleitoral, que debe ser garantista ao cento por cento da clave democrática por excelencia: a emisión secreta do voto. Con efecto, desde 1977 as campañas eleitorais suponen un descomunal gasto en impresión de papeletas de voto repartidas despois polos partidos, mesmo na propia xornada eleitoral, na que non é obrigado o voto en cabina dentro da sede eleitoral. Pretender establecer mecanismos de control sobre iste escandaloso procedemento de voto —sen parangón nos países europeos— é como poñer catro candulos para deter un marmoto. Ou se lexisla para que só se podan obter as papeletas de voto nos colégios electorais e dentro das cabinas, considerando delito a impresión e distribución previa, ou non haberá maneira de impedir que as grandes maquinarias caciúis, que ningún ousa xa negar, sigann exercendo libremente as suas presións intimidatorias, así o nacionalismo e a esquerda medren en forza social. ♦

A NOSA TERRA

Empresa Xornalística Editora:
Promocións Culturais Galegas S.A.

Consello de Administración:

PRESIDENTE:
Cesáreo Sánchez Iglesias.VICEPRESIDENTE:
Xaquín Acosta.CONSELLERO DELEGADO:
Xosé Fernández Puga.VOGALIS:
Alberto Ansede,
Xosé M. Dobarro,
Antolín Fernández,
Manuel Veiga, Xosé Castro,
Ratón, Manuel Portas e
Xan Costa.SECRETARIO:
Xan Piñeiro.Director:
Alfonso Eiré López

Redacción:

Gustavo Luca de Tena,
Xan Carballa, Manuel Veiga,
Horacio Vixande,
Aranxa Estévez, Carmo Vidal,
Paula Castro, Paula Bergantinos.EDICIONES ESPECIAIS:
Xosé Henrique Aciña.DESENHO DE MAQUETA:
Xosé Taboada.

Colaboradores:

MADRID:
Manuel Seoane.BARCELONA:
Iria Varela.PORTUGAL:
Gonçalo Nuno.SANTANDER:
María Alonso.CULTURA:
Xoán M. Estévez,
Ceilo López Pazos,
Manuel Vilar, Lope Gómez,
Óscar Losada, Gonzalo Vilas,
Xosé M. Eiré Val,
Xosé M. de Castro Erróta,
Xesús González Gómez, Manuel
Rivas, Borbón.LECCIÓN:
André LucaFotografía:
Andrés Panaro,
Xosé Marra,
Voz Noticias.Ilustración:
Xosé Lois, Pepe Carrero,
Carlos Silvar, Gonzalo Vilas,
Suso Sanmartín.Publicidade:
Carlos Martínez MuñozXefa de Administración:
Blanca CostasSubscriptions:
Lola Fernández PugaVendas:
Xosé M. Fdez. AbraldesRedacción e Administración:
Rua do Príncipe 22, baixo.
36202 Vigo
Apartado 1371. 36200 VigoEdición Electrónica:
www.anosaterra.com

Teléfonos:

REDACCIÓN:
(986) 43 38 66 - 22 44 05
Fax (986) 22 31 01
Correo Electrónico:
antpcg@rrakkis.esADMINISTRACIÓN, SUBSCRIPTIONS E
PUBLICIDADE:
(986) 43 38 30*Imprenta:
E.C. C-3 1958Depósito Legal:
C-963-1977ISSN:
0213-3105Non se mantén
correspondencia sobre
originals non solicitados.Está permitida a reproducción
sempre que se citar
procedencia.

ELEIÇÕES MUNICIPAIS

PSdeG-PSOE, BNG e Democracia Galega denúncian presións, despidos e chamadas de boicote a establecimentos

O PP ameaza aos candidatos da oposición

♦ A. EIRÉ - M. VEIGA

Non se dá por igual en toda Galiza, pero si afecta a todas as forzas da oposición. As ameazas aos posíbeis candidatos de BNG, PSOE e Democracia Galega foron frecuentes estos días. Moitos resistiron, outros optaron por non presentarse ante a posibilidade de perder o seu posto de traballo ou sofrer represálias no seu establecemento. A oposición responsabiliza destas accións sobre todo aos alcaldes do PP, pero tamén a militantes e persoas con poder vinculadas ao partido.

Acal Deiros, alcalde do Cádavo díxoo ante várias persoas: "A esta vouna desterrado de aquí". Referíase a Beatriz Prado, axente forestal e segunda na lista do BNG. No intento de darlle outro destino como funcionaria participa, Cacharro Pardo, segundo fonte nacionalistas.

En Pol, o segundo da lista do BNG é dono dunha gasolinera. O alcalde, un veterinario ao que todos coñecen por *Fuguerolas*, díxollo claro: "O mellor é que te vayas de aquí, antes de que seña tarde". Nun pleno da corporación os *populares* falaron de non ir nunca máis á gasolinera do candidato nacionalista, a única que hai en Mosteiro, capitalidade do concello de Pol.

Nengun dos dous cedeu ante as ameazas. Segundo Xesús Méndez, un dos responsables da organización eleitoral do BNG na provincia de Lugo, "o PP está surprendido, tanto porque aumentamos moito o número de candidaturas, como porque os candidatos do BNG son persoas con prestíxio, moitas delas sen implicación política anterior".

A coincidencia dos partidos á hora de falar de falta de democracia vai unida a unha forte reticencia a dar conta dos detalles concretos das presións, sobre todo polo pessimismo que se podería propagar entre as propias filas. Méndez, contudo, trata de verlle o lado positivo. "As presións e as ameazas fan tamén que a xente se decante por anticipado. Os que van na lista é porque decidieron asumir un compromiso".

"Efecto contrario"

Manuel Doval, candidato nacionalista á alcaldía de Ares, reconoce que nas Somozas non foron capaces de presentar lista. "As catro ou cinco persoas coas que contactamos foron ameazadas. Traballaban na planta de residuos e ao PP foille fácil". Doval lembra sen embargo que a maioría dos candidatos "resisten". En moitos casos "as ameazas provocan o efecto contrario. Moitos reafírmase más e algúns descubren que esta non é unha sociedade normal e que o simple feito de presentarse a concelleiro por unha forza política pode facelo vítima de ameazas contra el ou contra membros da sua familia".

A Xunta Eleitoral aceitou a impugnación da designación dos presidentes de Mesa realizada a dedo por Adolfo Campos Panadeiro, alcalde de Dozón.

Voz Noticias

ron a dous que eran familiares directos de dirixentes do PP", señala Méndez.

"Arrasar e que o BNG non medre moioto"

Segundo o deputado, Emilio López Pérez: "O PP non trata só de gañar, senón de arrasar, porque con ese resultado compiten logo entre si os alcaldes, para acudir postos na Deputación e para conseguir poder dentro do partido".

Non só ameazan os alcaldes. En Lugo, os nacionalistas constataron a existencia de reuniones internas con empregados

do servizo forestal. Directivos de empresas privadas do sector que dependen da concesión pública e enxeñeiros afins aos conservadores transmitiron a consigna: "Se o PP non obtén unha maioria moi clara ou o BNG medra demasiado, xa sabedes, os vosos postos de traballo corren perigo".

En Dozón, o veterano alcalde Adolfo Campos Panadeiro ameaçou, durante o período de confecção de candidaturas, a unha funcionaria que se presentaba nas listas do BNG, pero confundiuse de persoa causando desde aquela a rexouba dos veciños do concello.

Esta será a primeira vez que Campos teña competidores. O seu cargo de alcalde, deputado provincial, proprietario dunha gasolinera e da fábrica de pensos *Nucamsa* permitelle presionar laboralmente a un grande número de veciños.

En Forcarei, un candidato do BNG sofreu a visita da policía local ao dia seguinte de ter decidido ir na lista. Ameazárono co peche do local por problemas de licencia. Na Estrada, e durante unha reunión dunha comisión municipal, o concelleiro nacionalista X.M. Rendo tivo que escutar: "Xa vos fodemos un candidato", da boca dun membro do PP. A saída pudo comprobar que era certo.

En Pontecaldelas e nas Neves o PP ameaçou ao segundo da lista nacionalista por vía indirecta, a través dos seus pais. O primeiro resistiu as presións, o segundo optou por non presentarse. "Non quero que o meu pai teña problemas", dixo.

"Descargar a presión"

A maioría das persoas que se retiran deciden seguir apoiando á forza pola que tiñan pensado presentarse, ainda que seña dunha forma case clandestina. O mundo rural, polo seu déficit de emprego, e as áreas onde os partidos da oposición están pouco asentados son as más afectadas pola campaña de ameazas do PP. "Algúns persoas —señala Xesús Méndez— só necesitan que haxa alí outros militantes ou simpatizantes do partido, para poder descargar a presión".

Pasa á páxina seguinte

ELEIÇÕES MUNICIPAIS

O presidente da Deputación de Lugo, Cachorro Pardo, participou nas ameaças a unha candidata do Cádavo.

P. BERGANTINOS

Ven da páxina anterior En Gomesende, o alcalde Regino Castro desmantelou unha lista independente que se estaba a formar e ameazou a varios membros da lista do BNG, entre eles ao fillo do dono dun aserradoiro que se apresenta como cabeza de lista, pero neste caso non tivo éxito.

En moitos casos as ameazas provocan o efecto contrario. Moitos reafírmanse

"polo moito que fixo por nós".♦

Neste concello, como está a suceder noutros moitos, o PP comeza a non telas todas consigo. O Domingo 16, Regino Castro conseguiu que o presidente da Deputación Xosé Luis Baltar asistise á Romaría da Guía. Dentro da igrexa o cura párroco agradeceu a sua presencia

As presións multiplicáronse por dez

"Nunca viu nada igual nem pensei que se podía chegar a estas situacións. É un descaro e unha impudicia. O único que lle importa ao PP é conseguir votos a calquer prezo", afirma Enrique Marfany, dirixente de Democracia Galega.

"Non hai liberdade real nas eleccións galegas, no rural, tanto as candidaturas como os votos están condicionadas polo entorno", manifesta Ricardo Verela, coordinador do PSdG-PSOE en Lugo. O seu compaño de partido Lago Laxe, voceiro socialista na deputación lucense, ainda vai máis alá. Considera que o PP non só desfai candidaturas dos outros partidos, senón que os distintos caciques compiten entre eles, sacándose candidatos e puxando "por ver cal é a lista máis votada, porque deste ranking vai depender moi da súa forza posterior, incluída a presencia na deputación".

Enrique Marfany e Antón Louro, responsábel de organización do PSdG-PSOE coinciden en afirmar que, ainda que a lista esteña fechada, "moitos dos actores que recibieron presión ou que dimitieron nunca o van dizer publicamente porque ainda lles sería pior que participar en calquera candidatura".

As ameaças van, segundo os responsables de organización do PSdG-PSOE e de Democracia Galega, desde ameaças a pequenos construtores con non ter máis obras, a tendeiro con pechar a tenda por falta de clientel. As vítimas también poden ser familias que

Enrique Marfany Oanes, de Democracia Galega.

teñen fillos desempregados ou outros que agardan axudas agrícolas ou, incluso, subvencións para arranxar un tellado.

Marfany Oanes relata como, na provincia de Lugo, Democracia Galega tiña confecionado 15 candidaturas e, ao final só pudieron presentar 7, porque nas de más vironse na obriga de renunciar parte dos candidatos. Democracia Galega tamén tivo problemas en Ortigueira e en Boiro, onde o cabeza de lista acabou renunciando por presións.

Marfany afirma que nos vinte anos que leva na política as presións do PP aos candidatos doutras formacións multiplicáronse por dez. Considera que en Ourense é onde as presións son más importantes, pois "Bal-

tar é moito pior ainda que Cachorro e no PP o único que existe é un sindicato de intereses sen programa, sen ideología: pretenden permanecer no poder valéndose de todas as artimañas". Segundo Marfany BNG e PSOE non obran nunca deste xeito. Como exemplo cita o caso da Pobra do Brollón onde un seu candidato ia tamén na lista do BNG: "chamáronos amigábelmente e non houbo nengun problema".

Antón Louro, fala das presións populares en Dozón, onde "nos derrubaron a lista por tres veces". Ou na Golada e Covelo onde "as manobras foron múltiples e innumerábeis". Lago Laxe sinala, pola súa parte, que en Lugo "tumbáronos 3 cabezas de lista, de xente identificada, que nos decía que están dispostos a todo menos a integrar a candidatura".

Pero se houbese que citar un concello no que as presións e o caciqueo se ollase en toda a sua dimensión é nos Blancos. O alcalde Xosé Antón Rodríguez Ferreiro, tristemente famoso polas suas excentricidades e o aboueo á oposición, decidiu marchar do PP e impulsar unha nova candidatura que concorría baixo as siglas de Democracia Galega. Cando a candidatura xa estaba presentada, afirma que recibiu unha chamada de Baltar solicitóndolle que a retirase. Rodríguez Ferreiro reconoce ameaças públicamente e, con el o resto da candidatura que, en número de oito se presentaron ante o xuíz para darse de baixa na lista de Democracia Galega.♦

Socioloxia da intimidación

O ambiente de presións e ameazas non é xeralizábel a toda Galiza, cando menos non na mesma intensidade, pero a súa existencia está fora de dúbida logo da denuncia de todas as forzas da oposición desde Democracia Galega, ao BNG, pasando polo PSdG-PSOE.

O clima de intimidación ten que ver con varios factores. En primeiro lugar coa pervivencia dun arrelamento político nacido ao abeiro do franquismo e sustentado nunha povoación notoriamente envellecida e praticamente analfabeta. Non é casual que os concellos onde sobrancean estes mecanismos de presión adoiten ser aqueles nos que a alcaldía leva nas mesmas mans vinte ou trinta anos. Velai algunos exemplos: Dozón, Rodeiro, Ponteareas, Leirado, Beade, O Bolo, O Vicedo, Crecente... Razóns de idade, enfrentamentos internos ou medo a perder a maioria por parte do PP obligaron nalguns casos, e só ultimamente, á renovación destes candidatos.

A situación de enquistamento do poder tradicional dá lugar a unha carência absoluta ou cando menos a unha grande debilidade do debate político nestas áreas. A oposición ou non existe (como en Dozón) ou é só nominal (como en Gomesende) e os seus membros actúan con tantas hipóteses respecto do poder que son incapaces de levar a cabo unha verdadeira labor de control. É o caso de concelleiros socialistas que só interviven unha vez no pleno ou o de mulleres que se retiraron chorando de vários plenos, despois das humillacións sofridas a mans do alcalde.

Nestes casos a debilidade organizativa da oposición permite que o grado de autoritarismo e de presión do poder se multiplique e acade grados incompatíveis cun sistema democrático. O cerco de ameazas abarca todos os terrenos, desde o familiar ao laboral, e o resultado chega a ser mesmo, nalguns casos, de aparición de problemas psíquicos, como fortes depresións, psicosis, etc.

A ocupación monopolística do poder (concellos, deputación, asociacións e entidades de todo tipo), por parte, en moitos casos, dun só individuo, é determinante, na medida en que as institucións públicas son, en zonas sen outros recursos, as principais criadoras de emprego. Pero, a maiores do poder institucional, o cacique adota a ostentar tamén a propriedade dos negócios privados más importantes (Adolfo Campos, alcalde de Dozón, é dono dunha fábrica de pensos; Xosé Antón Pérez Cortés, alcalde de Leirado, é proprietario dunha "cooperativa" textil).

Esta situación de dependencia mantense e incluso se incrementa gracies tanto ás políticas de desmantelamento agrario aplicadas nos últimos anos como á inexistencia doutras alternativas laborais.

O cerne do tecido caciquil achase, en todo caso, na ausencia histórica dun poder público que se preocupe de atender os problemas da maioria da povoación. Esquecidos por un Estado, que ademais se expresa en todos os seus resortes através dunha lingua até hai pouco incomprendible, os ciudadanos do mundo rural convertíronse en presa fácil do cacique erixido en intermediario entre el e o poder alleo. Aproveitándose da situación, o cacique deturpa as bases da democracia: ofrece servizos públicos como favores persoais e fai a vista gorda, quando considera oportuno, ante pequenos incumplimentos da lei por parte do veciño. É dizer, elimina o carácter universal das leis, sobre o que se fundamenta o Estado de direito, e transforma todo o que da legislación e da sua administración depende nun cambalache de dádivas e castigos, sempre en beneficio da súa propia supervivencia.

O paradoxo do sistema caciquil consiste en que a maior submisión vecinal corresponde menor atención. Unha maior contestación provoca, polo contrario, a mellora dos servizos globais. Este fenómeno é

perfectamente explicado por un concelleiro nacionalista que exerceu a oposición durante más de oito anos no concello de Cea: "Nós directamente non conseguimos nada, trataram de boicotear a súa presencia, pero, dado que chegamos a ter certa implantación no concello e co fin de neutralizarnos, a Deputación volcouse con Cea. Houbo aquí máis investimentos que en ningún outro concello do redor. Indirectamente podería decirse que o éxito é noso".

A situación, en todo caso, está a mudar co cambio xeracional, o que confirma a correspondencia entre franquismo e control social, sinalada ao principio. O asentamiento da democracia, así como a mellora notábel do nivel educativo nas últimas décadas, dán como resultante que a implantación do Partido Popular entre os más novos seña meramente simbólica. De feito, a consigna central conservadora de que todas as candidaturas incluisen algún menor de trinta anos solventouse en ocasións, e ante a inexistencia doutras alternativas, coa inclusión do fillo do alcalde. O contrario exactamente do que sucede no caso do BNG.

Se as simpatías dos xóvenes cos conservadores son moi pequenas, tamén se reducen, pero non desaparecen, as posibilidades de amedoiñamento. En moitos casos, o Partido Popular non exerce a presión de forma directa, senón através dos pais do hipotético candidato, de tal modo que o debate político trasládase á esfera familiar.

Esta batalla soterrada e violenta non é exclusiva do mundo rural e dos concellos más pequenos, senón que, en distinto grao, é xeralizábel ao conxunto de Galiza, na medida en que as suas causas xeradoras (peso da cultura ditatorial, envellecemento da povoación, desasisténcia pública e paro) son padecidas tamén polo resto da sociedade.♦

A NOSA TERRA

ELEIÇÕES EUROPEAS

Os 626 deputados do Parlamento europeu actuan con moita independencia porque o regulamento non é restritivo.

As posibilidades de actuación dos deputados son maiores que no Congreso, ao igual que a capacidade das minorias para pactar

O Parlamento de Estrasburgo acadará a maioria de idade nestas eleições

» H. VIXANDE

Até o momento, as escassas competências do Parlamento europeu impediram unha confronta de ideas en torno á construcción de Europa. Cuns parlamentarios enviados a Estrasburgo como retiro ou para non estorbar, as respostas que a Comisión Europea daba ás suas interpelacións era displicente, ambíguo, cando non se remitía á mesma interpelación formulada en lexislaturas anteriores e respondida tamén ambiguamente. Pero a situación do vindeiro Parlamento vai modificarse á lus da ampliación de competencias introducida nos tratados de Maastricht e Amsterdam. Agora será posibel o debate e haberá espazo para facer política.

A reprobación que o Parlamento europeu fixo da Comisión foi un episodio detrás do que asomou a man dalgún Estado, pero que tamén puxo de manifesto que no futuro a Comisión terá que tratar con maior consideración aos deputados, sobretodo se os comisarios queren ser reeleitos, xa que é o Parlamento o encargado de nomealos, prévia proposición dos Gobernos estatais. Así, a actividade parlamentaria, no que se refire ao control da Comisión e ás interpelacións dos deputados, terá un parecido maior coas Cámaras estatais ou autonómicas.

Nun horizonte de maiores competencias, os grupos parlamentarios adquirirán maior protagonismo, pero isto non significa que o traballo dos deputados de grupos minoritarios quede edulcorado. Os membros do Parlamento europeu son algo menos que o dobre dos deputados do Congreso español, onde hai oito grupos políticos, un menos dos que existen en Estrasburgo. Se ben é certo que un eurodeputado fisicamente só

pode estar en unha ou duas comisiones ao sumo, nos grupos parlamentarios minoritarios formados por moitos partidos, a presenza en comisiones está repartida, representándose uns a outros, sen merma da posibilidade de que algúna forza traice alianzas con outros partidos

'Preferentemente estarei nas comisiones que afecten aos sectores produtivos do país, formando parte delas se é posibel ou introducindo emendas"

CAMILO NOGUEIRA, candidato do BNG

doutros grupos. Sobre esta cuestión, o eurodeputado de CiU, Joan Vallvè, lembrou que "un depu-

tado pode facer emendas en comisiones ás que non pertence e intervir nas mesmas se estima que é oportuno".

Pero para Vallvè, a cuestión de fondo é que "un eurodeputado dun grupo minoritario ten unha labor distinta á dun

grupo como o PSE ou o PPE. Un parlamentario dun grupo pequeno participa nas comisiones e tamén

participa en xeral na actividade da Cámara, ao contrario dun eurodeputado socialista ou popular, que está centrado nunha comisión e permanece alleo ao resto de labores parlamentarias. Isto indica que os deputados de grupos pequenos para nada están illados".

Pero ademais, Vallvè lembrou

que "as veces deputados de gru-

pos distintos pero da mesma na-

cionalidade pónense daco para abordar cuestións que afectan

ao seu país, como sucede no

caso español co aceite de oliva".

'Os deputados de grupos minoritarios participan más, iso significa que non están illados"

JOAN VALLVÈ,
europarlamentario
de CiU

O candidato do BNG ao Parlamento europeu, Camilo Nogueira, advirtiu ademais "que nesta Cámara as posibilidades de traballo dun deputado son maiores que no Congreso dos Deputados e no Parlamento autonómico, dado que estas duas últimas institucións están moi constreñidas por uns regulamentos moi restrictivos, algo que non sucede en Estrasburgo".

Nogueira afirma traballar ainda para acadar a sua elección, malia que reconoce que está a matinar no que facer posteriormente. "Preferentemente estarei nas comisiones que afecten aos sectores produtivos do país, formando parte delas se é posibel ou introducindo emendas", afirmou. "Noutro plano –engadiu–, a nosa atitude é de colaboración sincera con aqueles que se interesen por cuestións que afecten á Galiza, sen sectarismo, e con aquelas forzas que teñen proxectos progresistas para Europa". No que atinge á ubicación nun grupo político, Nogueira admitiu que "traballamos coa posibilidade de facer un grupo coas forzas progresistas doutras nacións sen Estado presentes en Estrasburgo".

Caixa de resonancia

O Parlamento europeu é unha caixa de resonancia na que as forzas políticas proxectan cara o exterior as suas posicións, algo que tamén sucede con outras institucións como o Congreso. Na Cámara baixa española, a presenza de dous deputados do BNG permitiu a esta forza política pór de manifesto as contradiccións nas que incorria o Partido Popular, que aprobaba na Galiza resolucións que rexeitaba en Madrid.

Sobre as posibilidades que o Parlamento europeu dá como caixa de resonancia, Camilo Nogueira indicou que "a miña presenza significa a representación de Galiza como nación, facendo públicas as nosas reivindicacións e explicando cales son os nosos problemas; parellamente está a faceta de coñecer o que sucede na Unión Europea e trasladar este coñecemento á sociedade galega".♦

Importância dos deputados propios

A importancia de ter deputados en Estrasburgo ilustra un caso acontecido na parroquia de Rozas, en Padrón. Hai dous anos a ampliación dunha estrada marchaba con todas as casas situadas nunha das beiras. Os veciños non conqueriron que a administración atendese as suas pe-

ticias e remataron por acudir ao Parlamento europeu, xa que a ampliación do vial facíase con fondos comunitários. Afortunadamente para eles, a intercesión dun funcionario en Bruxelas permitiu contactar coa deputada socialista andaluza María Izquierdo, quen ten sensibilidade nestas

cuestións. A eurodeputada levou ao Parlamento a ampliación do vial e un pronunciamento desta institución evitou que os planos da Xunta seguisen adiante. No caso de contar con algún europarlamentario más próximo, a detención das obras teríase executado antes.♦

ELEIÇÕES EUROPEAS

A Galiza correspón denlle, por povoación, o dobre de deputados dos que ten

No Parlamento Europeu sainte hai tres representantes galegos: Xerardo Fernández Albor e Daniel Varela polo PP e José Posada por Coalición Galega. O PP suma tamén á filla de Manuel Fraga, Carmen Fraga, pero esta vive en Madrid e mesmo nasceu nesta cidade. Con respecto a José Posada, conqueriou o seu escano hai tres meses — e deberá abandonalo en Xuño — a resultas da dimisión do deputado do PNV José Jon Imaz, quen pasou a ocupar unha carteira no Goberno basco.

Cunha representación real — descontando a Posada e a Fraga — composta por un político xubilado e Daniel Varela, a presenza galega é exígua, sobretodo se temos en conta que eses dous escanos representan o tres por cento dos 64 europarlamentarios que ten o Estado español, cando a povoación galega é o sete por cento do Estado. Unha representación más acorde coa realidade sería de seis deputados galegos.

Nas eleições que se celebran en Xuño, só tres galegos teñen opcións. Trátase de Daniel Varela e Manuel Pérez polo PP e Ca-

Os tres posibles deputados galegos: Manuel Pérez (PP), Daniel Varela (PP), e Camilo Nogueira (BNG).

milo Nogueira polo BNG. A socialista luguesa Rosa Miguélez concorre no posto número vinte-e-cinco, pero os inquiridos non dan ao PSOE un resultado porriba dos vinte escanos, polo que Miguélez quedaria fóra do Parlamento a espera de correr a lista no caso de abandonos.

O Partido Popular ten remarkado o feito de que a sua candidatura é a que máis galegos elexitivos ten. Se ben esta circunstancia é certa, un dos candidatos, Manuel Pérez, está presente na

lista porque o seu perfil corresponde ao que teñen moitos dos europarlamentarios en Estrasburgo, que ben son políticos retirados ou ben persoas incómodas. Neste sentido, Pérez conquiriou subirse á lista no último momento a cambio de facilitar a Xoán Corral (PP) a súa campaña para a alcaldía de Vigo.

Por outra banda, o PP repetidamente tñese pronunciado en contra de que no Estado haxa várias circunscripciones eleitorais no caso das eleições ao Parlamento euro-

peu, algo que permitiría dobrar de feito a representación galega, que sería de seis deputados, en lugar dos tres posibles na actualidade. No caso de Galiza ter un Estado próprio incorporado á Unión Europea, a representación sería ainda maior, en torno aos quince eurodeputados. Hai que ter en conta que os países pequenos están moi primados frente aos grandes en canto ao número de escanos. Un exemplo é que Alemania, con oitenta millóns de persoas, ten 99 europarlamentarios, e Luxemburgo, con 383.000 habitantes, conta con seis escanos. Así, en Alemania hai un escano europeu por cada oitocentas mil persoas e en Luxemburgo un por cada sesenta e tres mil.

Os Tratados de Maastricht e Amsterdam ampliaron as competéncias do Parlamento

Até antes da sinatura do Tratado de Maastricht, o Parlamento europeu só era un órgano de consulta sen iniciativa legislativa e no que únicamente cabían interpelacións á Comisión. Por esta razón, o Parlamento era un lugar de retiro de políticos xa maiores ou incómodos para o seu partido. No caso español, o ex presidente da Xunta, Xerardo Fernández Albor (PP) respondía á primeira causa e o ex ministro de Asuntos Exteriores e hoxe candidato á alcaldía de Madrid, Fernando Morán (PSOE) á segunda.

Pero as cousas comezaron a cambiar en Maastricht. Ante una situación de integración económica cada vez maior e un fortalecimento do poder político da Unión Europea, o papel do Parlamento non amaba a sincronía necesaria cos procesos de unificación e así resaltaba máis como órgano carente de contido.

Circunscripciones diferentes en cada Estado

Unha dos argumentos empregados por numerosos constitucionalistas para negar un maior grao de soberanía ás nacións sen Estado en España, é que as autonomías disfrutan dun nivel de autogoberno semellante ou maior que os de estados federais como Alemania.

Pero no caso de Alemania pone de manifesto a circunstancia contraria, xa que os länder son circunscripciones diferenciadas nas eleições do Parlamento europeu e mesmo veñen de pedir ás demais rexións europeas que reclamen un maior peso das unidades non estatais para a construcción de Europa.

Pero ademais de Alemania, en Bélgica, Italia, Irlanda e o Reino Unido hai várias circunscripciones. Do lado contrario están casos como o francés, onde a circunscripción é única e, para evitar pequenas candidaturas rexionais, introducese un mínimo de cinco por cento dos votos para acceder ao Parlamento europeu. Outros estados europeus, o centralismo neste proceso electoral tamén é forte e aparentemente son mayoría os lugares nos que a circunscripción é única, cinco contra dez. Pero esta situación muda radicalmente se vemos a realidade desde o prisma do número de eurodeputados electos en circunscripciones de menor tamaño que os estados. Así, 313 representantes, dun total de 626 deputados (xusto a metade da Cámara), resultan designados en Estados sen circunscripción única.♦

Os primeiros pasos tendentes a conferir unha maior legitimación ao Parlamento déronse en Maastricht, cando se introduciu o poder de codecisión e o control do presupuesto. Desde entón, o órgano *legislativo* pode introducir modificacións nos textos que sobre moitas matérias remite a Comisión.

Tras duas lecturas, o resultado vai ao Consello de Ministros, que aínda hoxe é o verdadeiro órgano decisivo europeu. No que atinxe ao control presupuestario, a Comisión terá que contar coa aprobación do Parlamento para administrar o orzamento. En caso contrario, os presupostos do ano anterior prorróganse e non poderá haber modificación de partidas até que sexa aprobado o novo presupuesto.

Co Tratado de Amsterdam dase un novo paso, dando a capacidade ao Parlamento para elixir a Comisión, que anteriormente era designada polos Gobernos estatais. Deste xeito o Parlamento amplia a facultade de elixir ao presidente da Comisión, que xa tiña, ainda que son os Gobernos quen designan aos candidatos a Comisarios, para logo ser refrendados ou non polo Parlamento.

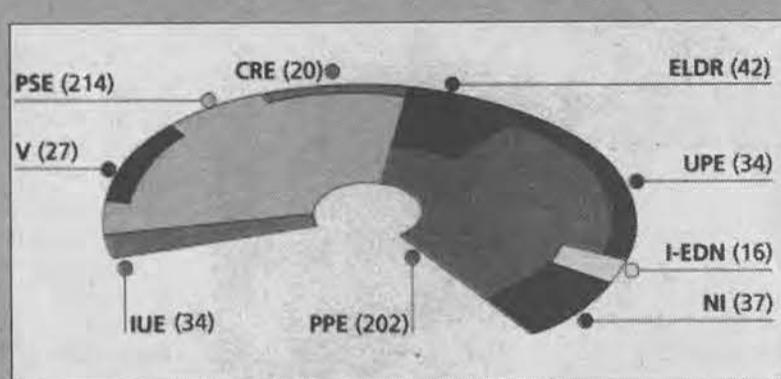
En cinco anos as competéncias do Parlamento europeu aumentaron significativamente, pero seguen a ser moi cativas, se cadría comparativamente menores que as que acadaron outras institucións, como o Banco Central Europeu, que dirixe a política monetaria continental con absoluta independencia.♦

A esquerda maioritária nun Parlamento bipartidista

O bipartidismo aniñou fortemente en Europa, pero non tanto como para non dar cabida a outro tipo de expresións políticas. Socialistas e populares son, con diferenças, os grupos maiores da Cámara, pero nengún dos dous acada a metade da representación total, polo que as alianzas son sempre posibles, dado que todos os grupos son minoría. En concreto, o Partido dos Socialistas Europeus, PSE, do actual Parlamento é o más numeroso, con 214 representantes. Despois está o Partido dos Populares Europeus, PPE, con 202 eurodeputados. O terceiro grupo é o Partido Europeu dos Liberais, Demócratas e Reformistas, ELDR, con 42 deputados. Paradoxicamente, o seguinte grupo é o dos non inscritos, 37 persoas. A continuación están Esquerda Unitaria Europea, IUE (34), Unión por Europa, UPE (34), Verdes (27), Coalición Radical Europea, CRE (20), e Independentes pola Europa das Nacións I-EDN (16).

As forzas netamente progresistas ou de esquerdas, é dicir: PSE, IUE, Verdes e CRE, suman 295 representantes e non chegan á metade da Cámara, pero son más que as forzas de direitas, que teñen 278 parlamentarios. A direita europea está composta polo PPE, de signo conservador, ELDR, liberal e democristiá, e UPE, no que están integrados os deputados de Forza Italia, os neogauilistas franceses e os conservadores irlandeses do Fianna Fail.

Con distintas posicións ideolóxicas, pero case sempre progresis-

Composición do Parlamento que agora se renova.
 PSE: Partido dos Socialistas
 PPE: Partido dos Populares
 ELDR: Partido dos Liberais, Demócratas e Reformistas
 IUE: Esquerda Unitaria / Nómada
 UPE: Unión por Europa
 V: Grupo dos Verdes

I-EDN, que ten dezaseis integrantes, pero está en trámite de desaparecer porque o novo regulamento da Cámara exige vintetres escanos de tres estados diferentes, vintenove de dous, dezoito de catro ou catorce de cinco, e o I-EDN ten dezaseis deputados de catro estados.

No que atinxe aos non inscritos (37), a meirande parte deles son de forzas ultradireitistas, pero a sua capacidade para chegar a acordos vese limitada por un tanto pouco negociador.

Debido a que os non inscritos apenas chegan a acordos coa direita e o I-EDN moitas veces ten posturas progresistas, pódese dizer que a esquerda é maioritaria na Cámara, ainda que aritméticamente non sume a metade dos seus integrantes.♦

Número de deputados	División en circunscripciones
Alemania	99
Austria	21
Bélgica	25
Dinamarca	16
Grecia	25
Est. Español	64
Finländia	16
Est. Francés	87
Irlanda	15
Italia	87
Luxemburgo	6
Paises Baixos	31
Portugal	25
Reino Unido	87
Suecia	22
	Länder Única
	4
	Única
	Irlanda do Norte + 11
	Única

Afirman non estar dispostas a que o custe da fusión o paguen os traballadores

As negociacións cos sindicatos poden retrasar a fusión das caixas

♦ A. EIRÉ

Os seis sindicatos presentes na negociación laboral da fusión das caixas do Sul, abandonárona o 25 de Maio acusando á parte empresarial "de non ter intención de acordar acordo algun". Este atractivo pode frear un proceso que ia máis apurado do que agardaba.

Se hai unha semana o gabinete

de coordinación na fusión das caixas consideraba que todo ía tan rápido que se podían adiantar os prazos previstos e que a firma se produciría o 29 de Xuño, as centrais sindicais poden relanzar este proceso se non muda o posicionamento da parte empresarial.

Acusan á parte negociaadora da patronal de tentar "chegar ao dia da firma da fusión co mínimo

conflicto posíbel, pois non teñen pensado chegar a ningun tipo de acordo", segundo documento entregado pola CIG ao comezo da quinta reunión, logo suspendida ante o abandono sindical.

A CIG afirma neste documento non estar disposta a consentir que "o custe da fusión o paguen os traballadores e traballadoras pois, se a fusión non representa

un beneficio para o conxunto dos traballadores, estamos dispostos a pelear contra a mesma con todas as armas". A CIG, por boca do seu representante na mesa de negociación, Eduardo Yáñez, afirma que nunca estivo en contra desta fuxión, "pero non fumos nós quen a pedimos, polo que, se ven que ten un custe excesivo para as distintas entidades, que non a leven a cabo".

Pola sua parte, os representantes das caixas pensan que este parón será momentáneo e "fruto das tensións negociaadoras", mostrándose dispostos a acordar "un acordo no proceso de homologación das condicións laborais".

Pero os sindicatos afirman estar cansos de que nas catro anteriores reunións a patronal ainda non presentara por escrito as suas propostas, "discutindo sempre sobre as nosas e tendo que posponer as reunións para que os directivos puderan definir a sua oferta de negociación". Os sindicatos pidenllas ás caixas que realicen unha oferta "que englobe a todos os temas pendentes de negociación" e que que lles fagan coñecer, por escrito, "a súa hipótese de traballo", e non, como pasou cos beneficios sociais, "de viva voz e tomade nota", como denuncia Eduardo Yáñez.

As centrais reclaman, sobre todo, coñecer as "retirubucións variábeis de Caixa Vigo, e os verdadeiros soldos na Caixa Ourense, pois non casan os orzamentos cos soldos existentes" e tamén afirman descoñecer "os pluses que paga Caixa Vigo".♦

A. EIRÉ

A memoria de Pérez Vidal en Agricultura

Cando Pérez Vidal era conselleiro de Agricultura tiña proyectado o ceme do Grupo Lácteo Galego a partires de LARSA. Pero deuse un forte enfrontamento no seo do Goberno autonómico. Pérez Vidal apresentara un rígoroso estudo externo que avalaba a viabilidade do proxecto. Cando só faltaba que se aprobase polo Consello, X.A. Orza, conselleiro de Economía, puxo sobre a mesa outro informe no que as conclusiones eran totalmente contrárias, negando a viabilidade do Grupo Lácteo. Un dos autores dese estudo era Xavier del Moral, hoxe director xeral de Leyma e nel colaborou o despacho do ex conselleiro de Economía, Xaime Trebolle. O enfrontamento entre os dous conselleiros, con parte do Goberno posicionado cun e con outro, saldouno Fraga Iribarne arremetendo contra o Grupo Lácteo Galego "por intervencionismo". A caída en desgracia de Pérez Vidal asinouse aquel día. Os mesmos actores aparecen agora na crises de Leyma, só que na vez de Pérez Vidal, que únicamente pode contar os proxectos que tiña daquelas, hai un conselleiro que foi posto precisamente para desmantelar o que o seu antecesor fora construindo con moito esforzo. É un novo rumo do Goberno Fraga en Agricultura.♦

A cota baixa. A ilusión aumenta

Dende
9.927
ptas./millón
TAE **7,80%**

Crédito Persoal Banco Pastor

Dende 9.927 ptas./millón,
para créditos a 10 anos, en 14 cotas anuais,
con nómina domiciliada. T.A.E. 7,80%*.

Unha cota reducida

Co seu Crédito Persoal Banco Pastor, vostede poderá financiar o 100% da súa compra cunha atractiva cota.

Ata 5 millóns de pesetas a 10 anos

Como prefira. Vostede pode dispor de ata 5 millóns a pagar en 12 ou 14 cotas anuais, no prazo que vostede decida, ata en 10 anos, se o seu crédito é superior a un millón de pesetas.

O momento

Achéguese a unha oficina do Banco Pastor e solicite xa o seu Crédito Persoal Banco Pastor, terá a resposta no mesmo día, e case sen trámites. Verá qué reducida é a súa cota.

(*) T.A.E. calculada para créditos de un millón de pesetas a 10 anos, cun tipo nominal do 7%. Inclúe comisión de apertura 2% (mínimo 10.000 ptas.) e gastos de estudio 0,20% (mínimo 3.000 ptas.). A un ano, en 14 cotas, T.A.E. 12,36%.

Banco Pastor

Para máis información:
Línea Pastor
901.11.55.11

LUIS GARRALLO

O BNG propón artellar fórmulas que axilicen o labor do Consello de Contas

Otero Díaz contrario ás políticas de privatización dos bens públicos

♦ P.C.

"A Economía está feita polo home, non o home polo Economía". Con estas palabras remataba o Conselleiro Maior do Consello de Contas, Carlos Otero, a comparecencia parlamentaria na que apresentou o informe de fiscalización das contas públicas do ano 1995. Otero poñía de manifesto a sua discrepancia coas políticas de privatización sinalando que, frente ao sector público, o privado fai "prevalecer os bens materiais e coloca ao home nun segundo plano". Os grupos da oposición criticaron as trabas que ten o Consello para realizar o seu labor, a falla de transparencia na concesión de subvencións e as anomalías detectadas nas partidas de gasto de algunas entidades públicas de xestión privada, como a Semana Verde de Galiza.

A leitura do informe de fiscalización do ano 1995 elaborado polo Consello de Contas non foi unánime. Mientras que desde os grupos da oposición recibía calificativos como "demoleedor", segundo o deputado do BNG, Xesús Vega, polas "anomalías e irregularidades" que presentan diferentes partidas de gasto, para o PP, trátase de simples "diferencias de criterios técnicos".

Interpretacións á marxe, o certo é que o informe recolle diversas anomalías na xestión económica de Fundacións como a Sociedade de Desenvolvemento Comarcal, a Fundación Semana Verde, as cuestionadas concesións a empresas con ánimo de lucro realizadas polo Instituto Galego de Vivenda e Solo (IGVS), os soldos millonarios do Instituto Galego de Promoción Económica (IGAPE), as irregularidades na contabilidade de concellos como o de Ribeira ou a crítica situación económica atravesada pola S.A. de Xestión Xacobeo, cuxo informe de fiscalización recén acaba de ser entregado.

Asi, o deputado de EdG, Xosé Manuel Pazos, facía pública a sua crítica aos "chirings que fuxen do control político" e pedía responsabilidades pola escasa transparéncia coa que se "manexan os cartos públicos". Ao tempo, o representante do grupo mixto acusaba ao PP de aplicar unha política de gasto co único criterio de manter activada a "maquinaria de gañar eleccións".

Estabelecer novas medidas

De feito, e para rematar coa discredencialidade das políticas de subvencións engadindo criterios como a publicidade ou a transparencia na xestión, a representante socialista, María Antónia Álvarez, propoñía a elaboración

Carlos Otero Díaz, Conselleiro Maior do Consello de Contas.

de unha lei que estableza un "marco homoxéneo para que se regulen as subvencións e se establezan fórmulas" que permitan un maior control.

Unha lei innecesaria segundo o representante do PP porque xa existen "duas normativas que regulan a concesión de subvencións". Ademais, desde o grupo que sustenta ao goberno negúese que o Consello de Contas acusara á administración de "incumprimento" e mesmo se cuestionaron os contidos do informe a respeito do IGVS, en base a unha sentencia do Tribunal Supremo que non coincide coa valoración feita por este organismo. No mesmo sentido, minimizaronse as anomalías rellamadas defendendo que se trata únicamente de diferentes criterios contábeis.

Retrasos dos informes

Sen embargo, para Xesús Vega, alén das irregularidades, o máis destacábel do informe apresentado polo Consello é o seu retraso, á vista da demora de catro anos coa que chega ao Parlamento. Para o deputado do BNG, esta situación, debida á falla de medios materiais e huma-

nos, provoca un "grave desrespeto para a institución".

Por iso, o parlamentario nacionalista propón artellar unha fórmula que permita, cando menos, axilizar os traballos. Na súa proposta, Vega recollía a posibilidade de que os informes específicos de fiscalización entren no Parlamento a medida que se vaian rematando". Deste xeito, e malia dificultar unha análise conjunta dos gastos realizados en cada exercicio, o BNG entende que se pode levar a cabo un control máis achegado no tempo.

Coincidindo co próprio Otero, Vega criticou a incapacidade do Consello en matéria de axuizamento, o que tamén ocasiona retrasos á hora de tomar medidas legais cando se detectan irregularidades manifestas. É o caso do concello de Ribeira, rexido por Torres Colomer, actual candidato do PP á Deputación da Coruña, onde se atoparon indicios de delito fiscal. Neste caso, o Consello tivo que transladar o asunto ao *Tribunal de Cuentas* do estado, cando "se tivera competencias sería o próprio Consello de Contas quen actuara".♦

O persoal de Atención Primaria convoca catro días de folga en Xuño

Os médicos e enfermeiras da Atención Primaria do Sergas celebraron unha asemblea o 25 de Maio no que acordaron convocar catro días de folga durante o mes de Xuño. Serán paros totais —as vintecinco horas— os días 9, 16, 23 e 30 de Xuño, en protesta polo desmantelamento dos Servizos de Urxencias e as horas de traballo. Os convocantes peden un límite máximo de 48 horas semanais, incluídas as de atención continuada, gardas e urxencias, e un mínimo de doce horas de descanso diario ininterrompido. Estas son algunas das reclamacións acordadas nesta asemblea, que se celebrou tras acadar sinaturas dun 57% dos médicos e enfermeiras deste servizo. Unha vez na asemblea, un 92% dos asistentes estiveron de acordo coa convocatoria de folga tras as mobilizacións xa celebradas. Ademais de varias manifestacións ciudadanas, o persoal da Atención Primaria solicitou várias veces unha entrevista co conselleiro Xosé María Hernández Cochón, petición que non foi atendida.♦

As centrais sindicais peden a Díz Guedes a retirada das sancións aos labregos

Un escrito acompañado de sinaturas de colectivos de traballadores e do mundo da cultura e da política seralle entregado a Xan Miguel Díz Guedes, delegado do Governo, na mañá do Xoves 27 por representantes da CIG, CCOO e UGT. O motivo é pedir a retirada das sancións aos gadeiros por participar nas tractoradas, así como a libre absolucón dos que son xulgados polas mobilizacións do 20 de Xaneiro e 6 e 7 de Marzo de 1998.♦

As eléctricas contra a ecotaxa e os ecoloxistas pola sua modificación para facela útil

As empresas enerxéticas Endesa, Fenosa e Repsol manifestáronse contra a ecotaxa imposta pola Xunta en 1996 e levaron a demanda ao Tribunal Supremo despois de perder no Tribunal Superior. Asimismo, Fenosa proclamou a súa oposición á pretendida taxa de nova creación pola instalación de centrais enerxéticas de nova planta. Por outra banda, a Federación Ecoloxista Galega tampoco gosta do modelo de ecotaxa actualmente viacente porque este non é eficaz como instrumento para estimular a redución das emisións contaminantes. Para a FEG, nestes momentos a ecotaxa só ten como obxectivo recadar cartos, por iso pede unha modificación para cumprir os obxectivos para os que está concebida. A FEG tamén quer ampliar o número de empresas afectadas.♦

A Coruña impulsa unha compañía alternativa a Ibérica

Un convénio entre o Consorcio de Turismo da Coruña e a compañía aérea European Regions Airlines, ERA, permitirá o establecemento de conexións aéreas entre A Coruña e Barcelona, Palma de Mallorca, Sevilla, Gasteiz, Londres e Milán. O primeiro dos voos celebrouse o Luns 24 de Maio. Con esta iniciativa, a cidade da Coruña reduce a súa dependencia de Ibérica, unha compañía que penaliza aos viaxeiros galegos ao ter a tendencia a cancelar os voos que teñen como orixe ou destino Galiza cando o tráfico aeroportuario está saturado e así prestar servizo a zonas más lucrativas para a compañía.♦

Fraga inaugura unhas autovías sen pagar

As vindeiras eleccións municipais significaron xa a conclusión dunha rede viaria proxectada hai vintecinco anos. Así, o vintecinco de Maio o presidente Fraga e o ministro de Fomento, Rafael Arias Salgado, inauguraban os treitos de Cabana a Fene, de seis quilómetros, e o de Rande a Puxeiros, de once quilómetros. De todos xeitos, ainda queda por concluir a Autoestrada do Atlántico, xa que a empresa concesionaria quer facela chegar até Tui nun prazo de tres anos. Deste xeito, circularia paralela á xa existente autovía de Vigo a Tui, vial ao que é difícil acceder desde a Autoestrada. Esta deficiente conexión tería como obxectivo evitar que o tráfico procedente da A 9 se desviase á autovía, para evitar pagar a peaxe, unha vez rematado o treito de Puxeiros a Tui. Por outra banda, o mesmo dia tamén foi inaugurada a segunda autoestrada autonómica, tratándose da do Val Miñor, entre Puxeiros e Baiona, cunha lonxitude total de trinta e tres quilómetros. Precisamente, na inauguración deste vial os veciños expropiados protagonizaron unha protesta porque a Xunta construiu a autoestrada pero ainda non pagou as expropiaciones.♦

OPINIÓN

"A MINHA PARTICIPAÇÃO NO ESTUDO DE IMPACTO SÓCIO-CULTURAL DO APROVEITAMENTO HIDROELÉCTRICO INTEGRAL DO RIO ULLA DESPERTOU-ME

PARA UM CONJUNTO DE QUESTÕES QUE ULTRAPASSAM, EM MUITO, A ÁREA GEOGRÁFICA E AS POPULAÇÕES AFECTADAS PELOS ENCOROS", SINALA O

ANTROPÓLOGO PORTUGUÉS AUTOR DESTE ARTIGO. "TRATA-SE -AO SEU ENTENDER- DE UM PROBLEMA QUE DIZ RESPEITO A TODOS OS GALEGOS E À GALIZA".

E SE CONSTRUÍREM MESMO OS ENCOROS?

FERNANDO BESSA RIBEIRO

A polémica em torno dos encoros no Ulla é, do meu ponto de vista, política e socialmente relevante. Perante os interesses capitalistas e industriais de FENOSA, apoiada pela Junta regional, os cidadãos afectados souberam organizar-se em movimento cívico pacífico de protesto e de resistência, acto tanto mais significativo quando, a nível global, vivemos num contexto de "anestesiamento de consciências" e, a nível local, não existe uma tradição de cidadania activa. Utilizando os seus escassos recursos -económicos, políticos, relacionais e outros-, a Coordenadora dos Afectados está, de uma forma hábil e astuta, a explorá-los. É neste contexto que surge uma equipa de académicos -de que sou um dos elementos- ligados a diversas universidades, galegas e portuguesas, que aceitam o desafio de colaborarem na elaboração de um estudo 'paralelo' ao apresentado por FENOSA.

Pessoalmente, perante tudo o que vi e senti, os argumentos apresentados e a reflexão empreendida não tenho dúvidas: os encoros não devem ser construídos. No entanto, não é certo que os interesses da comunidade local e dos cidadãos afectados vençam. A correlação de forças entre a FENOSA e os interesses capitalistas-industriais face aos afectados é extremamente desfavorável a estes. Daí, a pergunta: E se construirem mesmo os encoros?

Certamente, nada estará definitivamente jogado. Uma vez que, como nos diz Umberto Eco, citando Aristóteles, a ficção é bastante mais verosímil do que a realidade, a solução terá de passar por uma intervenção humanitária da NATO. Resolvido o problema do Kosovo e da Jugoslávia, com a sua transformação em protectorados da no-

va (velha) ordem imperial, renovada na recente cimeira de Washington, que 'afundou' o Direito Internacional e as Nações Unidas, a NATO, enquanto organização humanitária, quase de caridade, guiando-se pelos mais generosos e altruístas princípios de fazer o bem e levar a paz a todos os cantos do mundo, não deixará de intervir na Galiza. Perguntarão com que fundamentos, que razões ponderosas justificariam o interesse pródigo de Clinton e atenção dedicada do, quase escuteiro e pacifista, General Wesley Clark e das suas estimadas bombas humanitárias. Muito simplesmente, limpeza étnica na Galiza. Sim, limpeza étnica, embora subtil, travestida de desenvolvimento e progresso, mas nem por isso menos limpeza. O paralelismo com o Kosovo parece-me evidentemente. Enquanto os sérvios,

apoiaos pelas bombas humanitárias da NATO, expulsam os kosovares das suas terras, na Galiza a Junta regional, embora sem o apoio generoso e pacífico da 'rapazada' comandada por Wesley Clark -o que torna o processo mais lento e ineficiente- vai roubando a terra aos galegos, transformando a Galiza dos mil rios na Galiza dos encoros sem conta. De uma forma ou de outra -expulsão ou afundamento das terras- o resultado é sempre o mesmo: impossibilidade de viver, em paz e com dignidade, na terra em que nascemos e pertencemos. Assim, será inevitável o exodo de galegos para Portugal, em busca de um pedaço de terra, de solo firme, pois na Galiza ela não passa de uma saudosa recordação, afundada nos milhares de lagos mandados construir pela Junta regional.

Perante este cenário de brutal limpeza étnica, a NATO, depois de um longo e paciente processo de negociações entre as partes

Os encoros projectados para a Ulla teñen sido obxecto de protestas desde hai máis de vinte anos.

-Junta regional e galegos-, infrutífero devido à intransigência do chefe de governo, dará, por intermédio do seu secretário-general, a ordem de ataque humanitário. Naturalmente, os encoros, enquanto principal instrumento da limpeza étnica e não só, pois fornecem energia eléctrica e água, indispensáveis ao funcionamento, respectivamente, dos computadores e à refrigeração dos motores dos tanques do exército da Junta regional, serão de imediato alvo de um ataque demolidor por parte da aviação da NATO, que a partir das bases aéreas colocadas a disposição pelo humanitário e beato governo português e dos porta-aviões dos antigos Estados Unidos da América -com a vitória na guerra humanitária da Jugoslávia o nome foi alterado para Estados Unidos Humanitários da América e Arredores (EUHAA). Assim termina, feliz e humanitariamente, mais uma intervenção dos EUHAA, dignos herdeiros dos saudosos EUA, que ao longo da sua história souberam, com enormes sacrifícios, planear, executar e apoiar acções humanitárias nas Nações Indias da América do Norte, nas Filipinas, no Vietname, no Laos, no Chile, na Colômbia, na Turquia e Arredores. ♦

NATO são, por vezes, erráticos e não distinguem amigos de inimigos.

Num final feliz, julgados os responsáveis no Tribunal Internacional Penal por crimes contra a Humanidade e transformada a Galiza em mais um protectorado do Império, caberá aos galegos, num acto de humildade e submissão prestar vassalagem e obediência eterna -não é difícil, em caso de dúvida basta perguntar a um qualquer chefe (?) de governo europeu- aos Estados Unidos Humanitários da América e Arredores (EUHAA). Assim termina, feliz e humanitariamente, mais uma intervenção dos EUHAA, dignos herdeiros dos saudosos EUA, que ao longo da sua história souberam, com enormes sacrifícios, planear, executar e apoiar acções humanitárias nas Nações Indias da América do Norte, nas Filipinas, no Vietname, no Laos, no Chile, na Colômbia, na Turquia e Arredores. ♦

FERNANDO BESSA RIBEIRO é antropólogo

Festa Verde

EN CONTRA DOS ENCOROS E DA LINHA DE ALTA TENSIÓN DE MERZA

SÁBADO 29 ÁS 8 DO SERÁN,
NO LUGAR DA CARIXA (MERZA).

RECITAL DE POESIA POR Bernardino Graña
e Isolda Santiago.

MÚSICA POLA Quentilla, Na Lúa,
suspi Baamonde e Pumariño Folio.

CEA CON CHOURIZOS, EMPANADA E TORTILLA.

Hermo

SRES. OPOSITORES GALLEGO:
¡BASTA DE DEMAGOGÍA! LO QUE
YO DIJE ERA QUE ¡BAMOS A TENER
MUY EN CUENTA A LA REGIÓN GA-
-LLEGA, PERO... ACASO DIJE QUE ESA
CUENTA ERA UNA
SUMA? LO DIJE?
EH?
EEEH?
BELLACOS...

PARLAMENTO

Un trinta por cento da cantidade total das axudas a perceber non foi entregada, segundo Francisco Trigo.

A. PANARO

Anúncia accións legais contra os funcionarios pero non contra quen falsificou as sinaturas

Gago recoñece a existéncia de irregularidades na concesión de subvencións ao viño

• P.C.

O conselleiro de Agricultura, Castor Gago, recoñeceu, en comparecencia parlamentaria, a existéncia de irregularidades na concesión de axudas aos viticultores membros das Asociacións do Salnés e A Cuba. As subvencións concedéranse para a Conservación do Entorno Paisaxístico e Loita contra a Erosión dos Viñedos da Ribeira Sacra a viticultores que non pertençan a esa denominación de orixe nem as solicitaron e cuas sinaturas foran falsificadas. Mália Gago asegurou que se adoptarán medidas contra os funcionarios, desde o BNG consideráreis que, ao final, os verdadeiros responsables quedan impunes.

O 19 de Outubro de 1998 emiteuse a orde pola que se establecen medidas para o fomento de métodos de producción agrícola e gadeira, compatíbeis coa protección e conservación do medioambiente natural. Tres meses máis tarde, viticultores que non solicitaran subvención algúnhula por este conceito, comezan a receber axudas para a "Conservación do Entorno Paisaxístico e Loita contra a Erosión dos Viñedos da Ribeira Sacra". Os viticultores non só non as solicitaron senón que non sequer pertençan a esa denominación de orixe.

O 8 de Febreiro de 1999, o BNG apresenta unha interpelación na que denuncia a existéncia da con-

cesión irregular de subvencións e exige que a consellaría asuma as suas responsabilidades. O deputado nacionalista, Francisco Trigo, subliña que "os beneficiarios non asinaron nenguna subvención, o que se traduz en unha utilización posiblemente fraudulenta da sua personalidade".

Ese mesmo dia, a Consellaría emite un comunicado de prensa através do que especifica que "debido a un erro de impresión das cartas", no escrito remitido por Castor Gago aos beneficiarios das axudas, indicábase que as subvencións eran para "a conservación do contorno paisaxístico da Ribeira Sacra".

Nese mesmo comunicado, a consellaría especifica que "detectado o erro, o Instituto Lácteo e Gadeiro de Galiza, o organismo encargado de tramitar estas axudas, envioulle outra carta a todos os viticultores afectados explicando o acontecido e pedindo desculpas polo erro".

Irregularidades

O pasado Martes, 25 de Maio, era o próprio conselleiro de Agricultura quen comparecía, a petición do BNG, para explicar o acontecido. Castor Gago non só recoñecía a existéncia de irregularidades na concesión, senón que mesmo anunciable a apertura de accións legais contra os funcionários responsables das tramitacións.

Segundo o titular de Agricultura, logo de ter investigado o asunto,

efectivamente hai persoas que recibieron a subvención sen ter feito previamente a sua solicitud. O próprio Gago sinalaba a existéncia de sinaturas falsificadas de persoas que díen que "nen as asinaron nem as consentiron", do que se deriva unha consecuencia penal.

Segundo Gago, a responsabilidade recae nos funcionários que aceitaron a sua tramitación "sen que se fixaran as comprobaciones oportunas", dada a ausencia de acreditación de representación da persoa que apresentou as solicitudes en nome dos que logo resultaron ser beneficiarios. O conselleiro engadía ainda máis: algúns dos papéis tramitados non ian acompañados pola cópia do D.I., non figuraban con conta aberta en unha entidade financeira e mesmo os hai que foron apresentados fóra de prazo.

Pola contra, segundo Francisco Trigo, as irregularidades van más lonxe. Un 30% da cantidade total das axudas a perceber polos viticultores non foi entregada. O próprio conselleiro verificaba este dado asegurando que foi destinada a gastos varios, que Trigo definiu como "papeleo da propia asociación".

Alén diso, mália o conselleiro asegurar que os beneficiarios tiñan que especificar un número de conta para que lles fose ingresada a subvención, todos os cartos se centralizaron no Banco Central Hispano, a nome de más de 30 persoas que nunca

deron autorización para a apertura dessa conta. De aí retirouse directamente o 30% para os gastos de papeleo e finalmente fixose entrega das axudas directamente aos beneficiarios en forma de cheque.

Logo da intervención de Francisco Trigo e despois de que o conselleiro responsabilizara aos funcionários por non ter comprobado a acreditación de consentimento de representación, por parte dos solicitantes, Gago volvía ao estrado para responder á intervención do deputado nacionalista. Desta volta aseguraba que era através das asociacións como se canalizaban as tramitacións.

Curiosamente todas as sinaturas falsificadas corresponden a viticultores pertenecentes ás agrupacións do Salnés e A Cuba. En ambos casos e segundo Trigo, os seus asociados tam poco deberían ter que deixar o 30% da conta das axudas para cuestear o papeleo, porque "a propia consellaría subvencionaba ao técnico para que fixara as tramitacións".

O deputado nacionalista ia más alá e aseguraba que detrás destas irregularidades agora recóñecidas pola consellaría "nas asociacións de viticultores hai unha rede montada nese negocio" e responsabilizaba a Agricultura de querer desviar a atención culpando aos funcionários e ao técnico cando realmente hai intereses políticos e caciquís agachados.♦

Sineiro aos pés do presidente

O deputado socialista, Francisco Sineiro comezou a sua última intervención axeonllándose frente ao presidente da Cámara semellando unha petición de cleméncia. En nome do seu grupo, Sineiro demandaba a creación dunha comisión de investigación para analisar a xestión das axudas a medidas forestais na agricultura. Pero non se quer recurrindo ao exemplo do PP de Madrid co asunto do liño ou coa sua representación dun mártir pedindo cleméncia o conseguiu.♦

As microteslas dos electrodomésticos

Merza ficará coa liña de alta tensión. Así o asegurou o conselleiro de Industria, Antón Couceiro na cámara. Para demonstrar a inocuidade dos campos electromagnéticos e pésie aos consellos do Valedor do Povo ou do Defensor del Pueblo, sacou unha ristra de dados comparativos. A conclusión é que, mália manter acesos os pastores das leiras ou dar enerxía dabondo para que prendan os tubos fluorescentes, a liña de alta tensión de Merza produz un campo electromagnético de menos microteslas –unidad de medida– que un frigorífico ou un teléfono inalámbrico. Se tanto é así, Fenosa queda sen negocio. En diante con só achegar o tubo da cociña á neveira teremos luz gratis.♦

Campos electromagnéticos saudábeis aquí pero non en Madrid

Comparando atitudes, o deputado do BNG, Bieito Lobeira sinalaba que mentres os deputados do PP en Madrid votan a favor de soterrar a liña de alta tensión de Aravacas, na Galiza votan en contra de modificar o trazado ou soterra a de Merza. Parece ser que o campo electromagnético afecta máis aos madrileños que os galegos. Pero non en todos os casos. Couceiro demonstraba as suas boas intencións lembrando que xa começaron a soterrar a liña de alta tensión en Narón. "Por que se é inócuo?" perguntaba o deputado nacionalista. Parece ser que se debe únicamente a que quedaba feo.♦

Carece de material, instalacións deportivas e transporte para actividades extraescolares

Pais e nais do Salnés, Morrazo e Pontevedra promoverán unha coordinadora nacional en defensa do ensino público

• P.B.

Arredor de 4.000 persoas participaron o Venres 21 de Maio en Pontevedra nunha nova manifestación na defensa do ensino público. Estaba convocada polas asociacións de nais e pais desta comarca, do Morrazo e do Salnés que desde hai dous anos veñen denunciando a falta de material, de infraestruturas axeitadas e de transporte para que os rapaces acudan ás actividades extraescolares. Pésie as xestións realizadas perante a Administración, queixanse de que a Consellaria de Educación e a Dirección Xeral de Transportes "están pechadas a todo tipo de negociacións e cambios para mellorar a escola pública".

As asociacións de nais e pais (ANPAs) destas tres comarcas teñen elaborado un informe no que se recollen as deficiencias dos centros escolares, entre elas a falta de materiais e de instalacións axeitadas. Un dos problemas que máis afectan ao normal desenvolvemento das aulas é o do transporte. "Hai centros con xornada contínua nos que os nenos non poden acudir ás actividades extraescolares porque non teñen auto-

Aspecto da mobilización celebrada, o Venres 21 de Maio, en Pontevedra.

Voz Noticias

bus pola tarde —explica Ester Crespo, da Federación de ANPAs de Marín. A Consellaria despreocúpase argumentando que a xornada única era unha opción voluntaria. Non teñen en conta que eles estableceron como condición para que se instaurara a realización de

actividades extraescolares pola tarde".

Tamén demandan a liberalización do servizo para o que en moitos casos ten direito preferente a *Unión*. "A diferéncia do que acontece con esta empresa, hai outra más pequenas

que chegan a acordos para facer transporte polas tardes. Moitos estudantes chegan tarde ás aulas porque a *Unión* da prioridade ao servizo de viaxeiros frente ao escolar. Tamén se producen problemas pola diferéncia de horario entre os rapaces de Primaria e de Secun-

daria, que teñen que viaxar xuntos", engade Crespo.

Ciclos formativos, bacherelatos e Programas de Garantía Social

Á demanda de que non se rebaixen os orzamentos para os centros públicos suman a solicitude de ciclos formativos e de bacherelatos adecuados á realidade socioeconómica dos concellos. Peden que en cada municipio se poida estudar o bacherelato Técnico, o Científico e o de Humanidades e que en cada comarca exista alomenos un centro que oferte o de Artes. "Hai rapaces que non van acceder a titulación que desexan porque no se lles oferta o bacherelato necesario —comenta esta nai. Pódense desprazar, pero ademais dos problemas que esto plantea, sempre van ter preferencia para matricularse os estudantes do concello no que se imparta. Tampouco se entende que nunha comarca como o Morrazo, coa Facultade de Belas Artes en Pontevedra, non haxa bacherelato de Artes".

Outra das caréncias que resaltan é a falta de Programas de Garantía Social para rapaces que sufren fracaso escolar, un fenómeno en aumento despois da reforma e, sobretodo, naquellos centros nos que a ESO se implantou de forma experimental. Neste sentido, tamén reclaman que os cursos sexan de dous anos como mínimo e que teñan acceso alumnos de menos de 16 anos.

Pésie a folga celebrada nos centros o 24 de Marzo e as diferentes reunións que mantiveron con diversos cargos da Consellaria de Educación e coa Dirección Xeral de Transporte, as ANPAs din que as suas demandas seguían ser atendidas. "O Conselleiro de Educación, Celso Currás, accedeu a reunirse con nós despois de telo intentado varias veces sen éxito. Díxonos que ía escutar o que lle formulásemos por educación pero que non entraría a debatir con nós os problemas".

Estas asociacións teñen solicitado o apoio de colectivos vecinais, partidos políticos, sindicatos e claustros de profesores. Despois das eleccións municipais pedirán o posicionamento dos concellos. Tamén iniciarán os contactos para artellar unha coordinadora de ANPAs a nivel nacional, porque, ao seu entender os problemas que se puxeron de manifesto coas mobilizacións do estudiantado e dos docentes e coas demisións dun centenar de equipas directivas, afectan a centros de todo o país e non van ter solución de cara ao curso que ven.♦

AS CERAMICAS DO
CASTRO E AS
DE
SARGADELOS
ESTAN FEITAS CON TERRAS GALEGAS, AS IDEAS E ACIENCIA QUE
LLES PROPORCIONA O
LABORATORIO
DE FORMAS DE GALICIA
E O SEMINARIO
DE ESTUDOS CERAMICOS

ENGADINDO UN VALOR 200 VECES SUPERIOR
AO DAS SUAS MATERIAS PRIMAS QUEREN SER
UN EXEMPLO DO QUE SE PODE FAZER APROVEITANDO NA NOSA TERRA OS NOSOS RECURSOS

A vitória nas primeiras eleições ao claustro foi o primeiro síntoma de recuperación do nacionalismo despois do intento de Golpe de Estado do 23 F.

Hai que entender o éxito que de partida tiveron os CAF como un antecedente do que ia pasar na sociedade galega. Nun momento no que o nacionalismo estaba camiñando cara a unidade, os CAF foron un precedente moi importante do que debe ser a convivencia no traballo en base a un mínimo denominador comun, o dun traballo no que estén implicados todos os sectores da sociedade.

Quince anos de vida non se cumplen todos os días e menos nun ámbito no que as organizacións polo xeral teñen unha vida moi curta.

Non se podería entender este aniversario sen a existencia dun proxecto que reivindica unha universidade adecuada o país. Que os CAF estexan implantados nos sete campus e continúen medrando é produto tamén do esforzo das persoas e dos proxectos que nutren o nacionalismo.

Que supuxo a segregación do sistema universitario?

Os CAF sempre defendimos un sistema universitario galego e participamos activamente na comisión de segregación defendendo esa postura. O problema é que a creación da Universidade da Coruña e de Vigo respondeu a intereses económicos e non a un criterio racional que dese lugar a un mapa de titulacións adecuado a nosa realidade. Isto forma parte do proceso de desestruturación do país que tamén se pon de manifiesto na división comarcal elaborada polo PP ou o no deseño das comunicacións.

Con que trabas se atopa o estudiantado á hora de acceder a universidade?

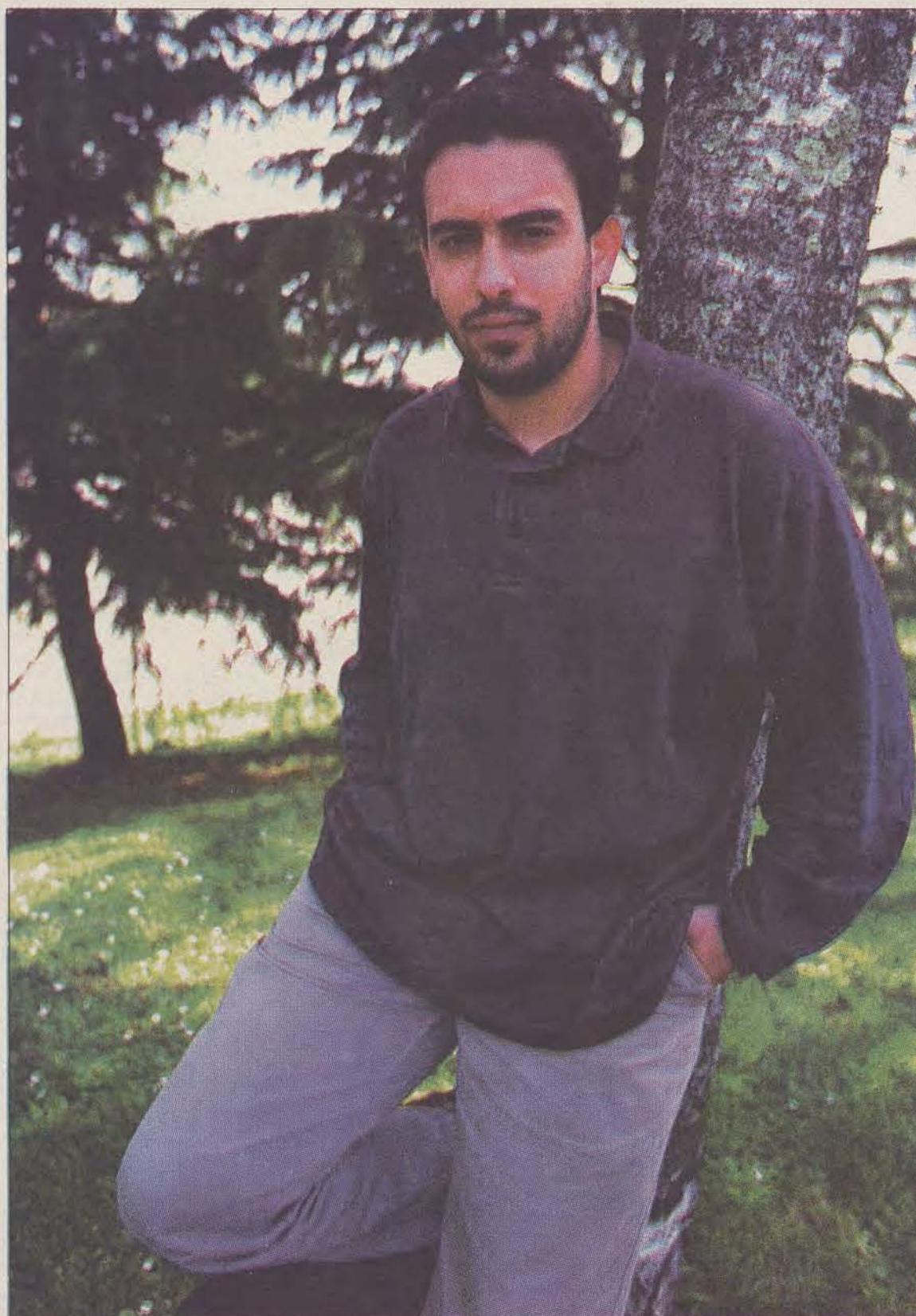
O problema non se circunscribe só aos sistemas de acceso. Hai que englobalo na situación do ensino desde os primeiros ciclos. Hai rapaces que están estudiando nunhas condicións totalmente contraproducentes para o seu desenvolvemento persoal e intelectual, como ter que facer longos desprazamentos para acudir ao seu centro de ensino. Existe un sistema educativo que crea de partida diferencias que se agravan no momento de entrar na universidade. O ensino privado tamén é un elemento determinante á hora de ter en conta quen accede ou non. Os seus orzamentos víronse incrementados, por exemplo no último ano nun 16% e iso ten repercusións inevitabilmente na calidade do público. As persoas cunha situación económica máis precaria chegan en porcentaxes cada vez máis baixas e a elitización é cada vez maior. As propias universidades tampouco fan políticas de carácter social. A Xunta, por exemplo, ten estipulado que un 8% dos estudiantes universitarios de cada campus debería ter praza pública subvencionada nas residencias, pero non sequer, incluíndo os centros privados concertados, se chega ao 3%. So na Universidade de Santiago existen estas prazas e non cubren nun 5%. Ao tempo o reitorado lávalle a cara a Administración decindo que non se cubren, sen aclarar que pode sair máis caro pagar unha cuarto dobre en residencias como a de Lugo, sen co-

Sérxio Carreira Trigo

'A universidade é cada vez más elitista'

• PAULA BERGANTIÑOS

CO LEMA PASOU O TEMPO DA ROSA CHEGOU O DA MIMOSA, NO 1984 OS COMITÉS ABERTOS DE ESCOLA E FACULTADE (C.A.F.) RECOLLEN O RELEVO DE E.R.GA NO MOVIMENTO ESTUDANTIL NACIONALISTA E GÁÑAN AS ELEIÇÕES AO PRIMEIRO CLAUSTRO UNIVERSITARIO. QUINCE ANOS DESPOIS APRESÉNTANSE COMO ÚNICA ORGANIZACIÓN ESTUDANTIL CON PRESENZA NOS SETE CAMPUS. SÉRXIO CARREIRA, RESPONSÁBEL NACIONAL DE ORGANIZACIÓN, ANALISA NESTE ENTREVISTA A SITUACIÓN DO ENSINO UNIVERSITARIO.

A. PANARO

ción e con infraestruturas completamente inadecuadas, que instalarase nun piso compartido. Tamén aprobou un regulamento no que desaparece o seu carácter social. Cunha renda baixa se cada podes optar a unha praza pero no caso de que teñas un expediente frouxo non vas poder continuar os estudos.

A falta de investimentos tamén repercuten nas bolsas de axuda ao estudio

As bolsas seguen sendo competencia do Ministerio de Educación, pese a que existe un acordo unánime do Parlamento para a transferencia plena das competencias. Cambiaron os criterios, algo que se viña reivindicando desde hai anos, pero na Universidade de Santiago a partida para as bolsas descendeu en máis de 600 millóns desde o curso 95-96 cando ten aumentado en 6000 o número de estudiantes. Na conferencia universitaria de reitores e

no Ministerio están debatindo a descentralización da xestión, que non se sabe moi ben en que vai consistir pero desde logo non na transferencia plena. Tampouco se prometen cartas. Suben as taxas, o equivalente a IPC, pero as bolsas non se actualizan. Outro dado máis é que a Xunta destina medio millón de pesetas por alumno, o mesmo que no 1992.

Estamos a falar dun proceso de privatización na universidade?

Noutros ciclos do sistema educativo criáronse duas redes paralelas, a privada e a pública. Na universidade é moito más rendábel a privatización e a elitización progresiva, que é cara onde se camiña no Estado e en Europa. O reitor de Santiago, Dario Villanueva é unha peza clave nesse proceso de converter as universidades en centros competitivos. Xa se está viviendo cos actuais planos de estudios, que agora se van reformar pero non porque o estudiantado estexa saturado senón porque o profesorado está colapsado e hai presións para mudar iso. Pero para isto tampouco contan co alumnado.

A demandada do pleno de financiamento plurianual provocou as mobilizaciones más fortes dos últimos anos. Agora o anuncio é de que vai ser para catro anos.

Foi unha conquista do estudiantado. É positivo que exista un compromiso por parte da Xunta de que vai existir un financiamento que permita que as universidades planifiquen o seu desenvolvemento nun tempo determinado. O que é negativo é a actitude dos reitores. Negouse o debate nos órganos de governo universitarios e o único que se arrincou foi unha paulatina información do que estaban a ser as negociaciones dentro do Consello de Universidades. Cando non se conta coa comunidade universitaria ou cando menos cos seus órganos más representativos é por unha clara intencionalidade política. Isto vai repercutir no enfoque da programación financiera, que non vai responder as necesidades do estudiantado. Refírome, por exemplo, a garantir ese 8% de prazas nas residencias.

A reforma da selectividade trouxo consigo tamén o debate sobre o distrito único.

Non é unha reforma, o que se pretende é retrasar a entrada da xente no mercado laboral. A que vai beneficiar é a aqueles que teñen unha situación económica que lles permite estudar vários anos para poder entrar na carreira que queren. Así, titulacións, relacionadas xa cun nivel adquisitivo alto, por exemplo, elitarizan cada vez máis. Tampouco se lle pode pedir a mocidade con menos recursos que vaia estudar fóra. Hai que garantir prazas aquí e eliminar trabas académicas, como os numeros clausus, para que a xente poida desenvolverse laboral e educativamente dentro do país.

Que papel está xogando a Universidade respecto do idioma?

Desgaleguizado. Igual que acontece na Administración, o uso do galego como é testemuñal. Non sequer se regulariza o seu uso na documentación. Hai que artellar medidas de cara a docencia, pero non existe vontade. Segundo un informe da propia universidade nos últimos doce anos o número de galego falantes no estudiantado aumentou nun 10% sen nengún tipo de medida favorável e no profesorado, que o utiliza de xeito moi minoritario, nun 1%. Nós reivindicamos que se recolla como criterio de contratación dos docentes a competencia no galego, porque eso axudaría a que os seus alumnos tomasen os apontamentos, fixesen os exámenes e pensasen e razoasen en galego.♦

NORMALIZACIÓN LINGÜÍSTICA

A rexistradora coruñesa apela á lei para exixir a tradución ao castelán

As contas en galego das empresas, rexeitadas na Coruña e aceitadas en Ourense

• P.B.

O rexistro Mercantil da Coruña ven de rexeitar novamente o uso do galego na presentación das contas anuais de once empresas do Barbanza e cinco de Betanzos. A teima da sua responsable, María Xesús Torres —que rexeitou os recursos argumentando que son as empresas as que teñen a obriga de traducir os documentos— contrasta co funcionamento de rexistros como o de Ourense que leva más de catro anos aceitando as contas na lingua propia.

A rexistradora da Coruña, María Xesús Torres, dirixiuase ás empresas cunha carta en castelán na que argumenta que o regulamento mercantil só prevé a presentación bilingüe e impide "a práctica de asentos e a xeración de arquivos redactados exclusivamente en calquier das lenguas autonómicas" porque iso dificultaría a compresión dessa información por parte dos destinatarios do resto do Estado. A Mesa pola Normalización Lingüística e os afectados lembran que a Lei de Normalización Lingüística establece que "os ciudadanos teñen direito ao uso do galego, oralmente e por escrito, nas suas relacións coa Administración pública no ámbito territorial da Comunidade Autónoma" e que polo tanto é obriga da Administración —como acontece no

caso de Ourense— e non dos afectados traducir os documentos. Agora, as empresas teñen un prazo de dous meses para recurrir ante Dirección Xeral de Rexistros do Ministerio de Xustiza e reclamar o seu derecho a expresarse na lingua propia ante calquer administración. A este respecto, a Mesa anima a que se envíen cartas de protesta á Xunta e ao rexistro coruñés.

Direitos lingüísticos da rexistradora

Na sua carta María Xesús Torres explica que se dirixe ás empresas en castelán porque a Constitución española "impón a todos os españoles (a entidade recurrente ten nacionalidade española) o deber de coñecer o castellán" e porque o Estatuto de Autonomía "recoñece aos galegos (a Rexistradora que suscribe é) o direito a usar o castellán como lingua oficial". Engade que a Lei de Normalización Lingüística "só impón aos rexistros dependentes da Administración Autonómica (o rexistro mercantil non o é) a obligación de usar o galego". Nun parágrafo anterior Torres escribe: "non se trata de que no rexistro ao meu cargo non se admite o uso do galego, que se emprega no próprio escrito apresentado pola entidade recurrente, do que non se pediu traducción, e que se utiliza normalmente como lingua de relación cos usuarios do mesmo". ♦

Carmen Fernández Sanjulián, delegada do BELMR na Galiza, e Alberte Ansede, da ASPG, con Smith Roz, no centro, dan a coñecer as conclusións da visita. A. PANARO

Representantes europeus de lenguas minorizadas din que a Xunta non atende as demandas de normalización da sociedade

Unha delegación de expertos europeos, representantes de diversas comunidades lingüísticas minorizadas, visitaron Galiza entre os días 16 e 22 de Maio para coñecer de perto a situación do proceso de normalización no país. Despois dunha xeira de reunións, sinalaron a necesidade de que a Xunta estableza un diálogo coas asociacións non oficiais que promoven o uso do galego para facer unha política que atenda as demandas de normalización lingüística da sociedade.

Ao remate da visita este grupo de dez expertos becados pola Comisión Europea valorou positivamente o nivel de actividade

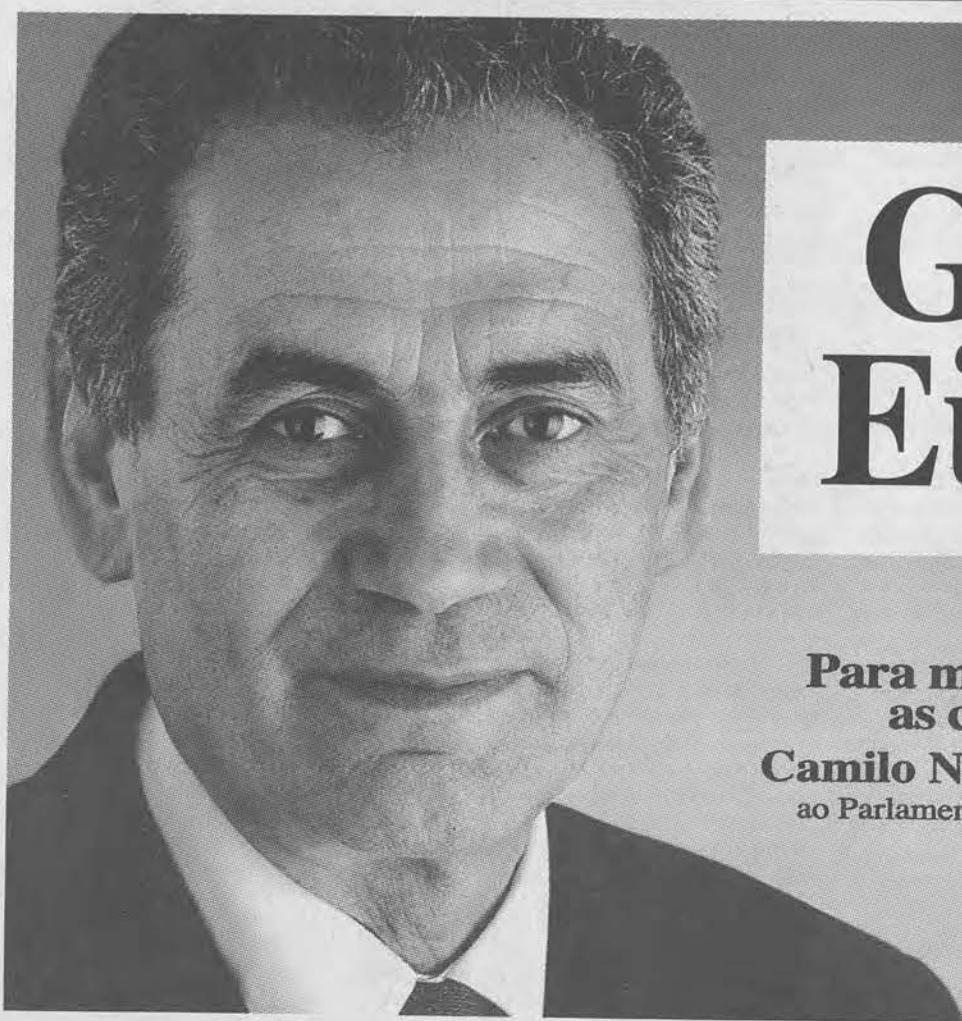
cultural que se veicula na lingua propia e calificou de "elocuente" a diversidade associativa que promove o galego en ámbitos como o escolar, audiovisual, artístico, xurídico, administrativo, musical, empresarial e sindical. "Observamos un notable entusiasmo nesse traballo asociativo, desinteresado e voluntario, que constituye de por si un aporte fundamental para a pervivencia da lingua e da cultura propia —indican. Este voluntariado está posibilitando que, con medios limitados, o galego teña unha presenza social importante". Tamén destacaron que existen ámbitos fundamentais como o xurídico onde a sua presenza non pasa

de ser testemuñal e que "chama sobre maneira a atención o feito de que a igrexa, cunha forte tradición e implantación na Galiza, teña tan escaso compromiso".

Ao tempo sinalaron que "é patente que hai duas formas diferenciadas de comprender e traballar a prol da lingua: a da Xunta e a das institucións non oficiais. Entre estas duas concepcións existe un ostensible divisorio sen que haxa apenas puntos de encontro e comunicación. Se un idioma é de todos e para todos —concluíron— a política que o potencie debe contar con todos".

Os dez participantes representaban a língua occitana en França e no Val de Aosta (Italia), ao friulano ou alemán do Sul Tirol (Italia), ao galés, ao bretón e ao catalán. A viaxe formou parte do Programa de Visitas de Estudo, un proyecto financiado pola Comisión Europea e que organiza a Axencia Europea para as Lenguas Menos Extendidas (BELMR), organismo independente e non gubernamental do que forman parte na Galiza a Asociación de Escritores en Língua Galega, a Asociación Sócio-Pedagógica Galega e a Federación de Asociacións Culturais Galegas.

A lo largo da visita coñecieron as actividades que desenvolven estas asociacións galegas, pero tamén a Mesa, as Equipas de Normalización, a PUN, a Plataforma do Alunado pola Normalización do Ensino, a Fundación Galicia Empresa, o colectivo Xuristas polo uso do galego, a sala Nasa, as asociacións culturais Alexandre Bóveda e Xacarandaina da Coruña e as Brigadas en Defensa do Patrimonio Chairego e Valle Inclán de Lugo. Participaron no acto reivindicativo organizado para o 17 de Maio no parque de Bonaval, visitaron o complexo de cerámicas O Castro, o Museo Carlos Maside, o castro de Vila-donga, a Dirección Xeral de Política Lingüística e o Consello da Cultura Galega. ♦

Galiza CON VOZ PRÓPRIA EN Europa

Para mellorar as cousas!
Camilo Nogueira
ao Parlamento Europeu

www.bng-galiza.org

COMARCAS

Parte das instalacións da Escola Naval de Marín poderían ser aproveitadas para uso civil.

Os terreos en moitos casos foron cedidos de balde e non pagaron impostos

As eleicións abren o debate da devolución das instalacións militares nos centros urbanos

• H.V.

Vigo, Marín, Pontevedra e Ferrol son as cidades nas que más se reclama a devolución de terreos e instalacións militares. Nuns casos as demandas realizanse en base a que os edificios xa están desafectados para o uso da Defensa e noutros pédese o fin da sua utilización e a sua devolución ao patrimonio municipal.

En Marín tanto o BNG como a Asociación de Víxios de Marín, Asovermar, que concorre ás vindeiras eleccións municipais, abriron o debate sobre as instalacións da Escola Naval, que ocupan boa parte do núcleo urbano e que dan servizo unha cantidade ben cativa de alumnos. De acondicionarse o tamaño da Escola ás suas necesidades reais, Marín contaría cunha cidade xardin no centro urbano, posto que as suas instalacións son moi amplias e disponen dunha importante dotação de equipamentos deportivos. Ademais, o abandono de parte destas instalacións, que actualmente emprega a Armada para formar a un escaso número de garda mariñas, significaría liberar un grande anaco litoral e permitiría abrir ao mar Marín, un núcleo urbano que padece certo afogamento pola presenza da Escola Naval e o crecemento do porto.

Parellamente, na mesma Ria de Pontevedra, desde hai anos que se reclama a devolución da Illa de Tambo, en tempos dependente do Mosteiro de Poio e ocupada pola Armada despois do golpe de 1936. Na actualidade, a Illa de Tambo perdeu toda utilidade militar —apenas conserva un polvorín— e nos últimos tempos mesmo deixara de ser empregada para o lecer das familias dos militares da Escola Naval,

que rexeitaban acudir á Illa despois de denunciarse que ian nun barco da propia Armada.

En Pontevedra, o Exército de Terra comeza os trámites para abandonar o uso do antigo cuartel de Artillería en Campolongo, onde ten a sua sede o Cuartel Xeral da Brigada Lixeira Aero-transportada, Brilat, ainda que as instalacións que verdadeiramente emprega son as situadas en Figueirido, no concello de Vilaboa. Pero o desexo do Exército é conservar a porción dos terreos de Campolongo na que están as instalacións recreativas e deportivas —contan con pistas polideportivas e piscinas. A intención última do Exército sería converter estas instalacións na

sede dunha sociedade recreativa de uso exclusivo por parte das familias dos militares.

ETEA de Vigo

En Vigo, o alcaldábel do BNG, Lois Pérez Castrillo pediu o abandono das instalacións da Escola de Telecomunicacións da Armada, ETEA, que na actualidade conta con pouco alzado. A ETEA está situada no litoral vigués, no bairro de Teis e dispón dunhas instalacións deportivas e educativas susceptíbeis de moitos usos sociais, que aportarian maiores beneficios que os que actualmente reportan á Armada. Coa marcha da ETEA quedaria despexada unha importante parte de litoral nunha zona na que os partidos

políticos locais demandan a rexeneración das praias por mor do seu mal estado. Ademais, na praia da ETEA hai un importante banco marisqueiro que non pode ser explotado porque está afectado para o uso da Defensa.

O PSOE comparte co BNG a reivindicación de recuperar para a cidade esta porción de litoral. Ademais, o alcaldábel socialista Carlos González Príncipe inclue no seu programa facer nas instalacións da ETEA un parque temático acuático cando desapareza esta Escola. Entre tanto, os socialistas desexan a modificación do Plano Especial do Porto para permitir o uso público da praia de Teis, agora controlada pola ETEA. ♦

Ferrol, unha cidade valada polas instalacións militares

Ferrol é a cidade de Galiza na que a presenza militar é más visível. Despois do golpe de Estado de 1936, as autoridades municipais da ditadura amosaron grande sensibilidade coas necesidades do Exército e cederon multitud de terreos a prezos simbólicos ou de balde. Hoxe, algunas zonas da cidade están literalmente valadas polas edificacións militares. Ademais, estas instalacións estiveron isentas do pagamento do Imposto de Bens Imóveis, IBI, e só algunas pagaron unha mínima parte do Imposto de Actividades Económicas, IAE. O BNG estimou que só nos últimos dez anos, o concello deixou de ingresar dous mil millóns de pesetas polas isencions das que se beneficiaron o Exército e a Armada, así como o estaleiro militar Bazán. Por estas razons, o Bloque pediu de Defensa o mesmo trato que no seu dia o

concello tivo con esta institución.

O BNG incluiu no seu programa a entrega ao concello de balde ou por un prezo simbólico dos edificios e instalacións desafectadas e aquelas susceptíbeis de seilo.

En concreto o antigo Governo Militar —que anteriormente fora un instituto público—, o antigo Observatorio do Monte Vento- so, en Doniños, e varios cuarte- lios e baterías de costa están desafectados para o uso da Defensa e teñen valor histórico ou social e daquelas son de interese para o concello. Así, o municipio opúxose ás poxas para a venda a particulares destes terreos e, grazas a unha iniciativa do deputado do BNG Francisco Rodríguez, o Congreso dos Deputados pronunciouse a prol da cesión gratuita ao concello dos antigos Governo Militar e Ob-

servatorio, ainda que este pronunciamento está pendente de resultados prácticos.

Hai outros casos de instalacións non desafectadas pero que están no punto de mira de todos os ferroláns. Un exemplo é o Castelo de San Filipe, que estivo desafectado entre 1993 e 1996 e que mesmo saiu a subasta en tres ocasións, sen ser adquirido por ningún. Debido aos seus múltiples posibles usos, o BNG quer a súa desafectación e a entrega de balde ao concello. Igual sucede con tres cuarteis que na actualidade contan con pouco destacamento, trátase do de Sánchez Aguilera, do Baluarte do Infante e do Cuartel de Dolores. A desaparición dalgúns instalacións militares ou navais permitiría, ademais, abrir a cidade ao mar e a recuperación de edificios, sendo moi beneficiado o bairro da Magdalena. ♦

Concentración de barcos contra os depósitos de hidrocarburos en Arousa

As protestas pola instalación dos depósitos de hidrocarburos no Ferrazo, en Arousa, continúan o Sábado 29 de Maio cunha concentración de barcos no peirao de Vilagarcía de Arousa, convocada pola *Plataforma en Defensa da Ría de Arousa*. Os convocantes esperan a participación de centos de barcos nesta manifestación marítima na que se exixirá de novo o desmantelamento dos depósitos. Queren tamén que os conselleiros de Pesca, Indústria e Meio Ambiente se pronuncien sobre a retirada dos mesmos. Para o dia 5 de Xuño está convocada outra protesta, esta vez polas ruas de Vilagarcía. A *Plataforma en Defensa da Ría de Arousa* está formada por máis de cen asociacións sociais, profesionais e políticas. ♦

Denúncian que con cartos europeus se cometa un 'atentado ecolóxico' en Covelo

Os membros da asociación *Asemblea do Sudo de Covelo* veñen de enviar á comisión europea un dossier sobre as obras de concentración parcelaria en varias parroquias, financiadas con fondos comunitários através do FEOGA. As fragas do río Tea e o seu entorno nos lugares do Campo, A Graña, Prado e Godóns están sufrindo un grave deterioro ambiental, xa que segundo denuncia a *Asemblea do Sudo*, as palas están arrasando coas carballeiras. "Temos razóns para creer que a viabilidade deste proxecto de concentración parcelaria é nula, atendendo simplemente a fins e intereses políticos", díxen os ecoloxistas. Solicitan da comisión europea que determine as responsabilidades do delito ecolóxico e que estudie cal é o obxecto das obras levadas a cabo polo concello. ♦

Mostra ensino, a escola solidaria en Ferrol

Cento trinta centros da comarca de Ferrolterra participan na *Mostra Ensino* que se desenvolve durante os días 27, 28 e 29 de Maio. No seo desta mostra, a asociación "Cocodrilo Verde" e o Cosal levan a cabo unha campaña de recollida de material escolar baixo o nome "Escola solidaria". O que piden estas asociacións é que os nenos, mestres e pais que visiten a *Mostra Ensino* 99 "pona o seu grao de área", aportando todo tipo de material didáctico, en particular bolígrafos, lapis, gomas, afilapís, libretas e folios. ♦

ENSINO

Non todo o mundo quere unha Galicia libre e solidaria, a guerra sucia continua, o CESID segue coas súas negras tramas, Galindo está na rúa, o narcotráfico aumenta, a Xustiza é algo peor que unha falcatruada, os medios de comunicación non fan más que contar mentiras, discriminase aos homossexuais e ás lesbianas, as ETTs controlan o mercado laboral, o militarismo invade e bombardea cada vez más o ámbito civil...

Tira polo fío.

Tí podes facer que no outono naza no noso país unha nova publicación especializada en xornalismo de investigación. Unha revista mensual que tiraría do fio de maneira seria e comprometida, sen medo e coa verdade por diante; como faciamos en EGIN os componentes do seu EQUIPO DE INVESTIGACIÓN, que somos quen promovemos este proxecto. Agora queremos proseguir aquel traballo, coa xente da rúa, do pobo, como a nosa mellor fonte e a nosa mellor axuda.

Somos traballadores, e unha publicación así esixe financiamento popular para garantir a súa independencia e evitar o monopolio das distribuidoras. Por iso, a revista só se poderá conseguir mediante suscripción.

Se logramos que un mínimo de dez mil persoas cubran un cupón de suscripción coma este, a revista verá a luz no outono. Mándao hoxe mesmo para que arrinquemos canto antes.

Só che pasaremos o recibo cando saia o primeiro número.

Recorta, fotocopia e difunde.

Recorta o cupón de suscripción e envíalo a:
Arakatzen S.L. 22 P.K.
20.100 Orio - Gipuzkoa

**12 revistas e
4 libros ao ano:
12.000 ptas.**

Nome e apelidos	Endereço	
DNI	Localidade	Provincia
Código Postal	Fax	E-mail
Tel.		
Entidade bancaria	Número de conta (20 díxitos)	
Número de conta (20 díxitos)	☐ / ☐ / ☐ / ☐ / ☐ . ☐ . ☐ ☐	
Forma de pago	Trimestral ☐	Anual ☐

Autorizo á miña entidade bancaria a pagar á Arakatzen S.L. un recibo trimestral de 3.000 ptas / Anual de 12.000 ptas, con cargo á miña conta.

Sinatura

O BNG pede a comparecenza do conselleiro Celso Currás no Parlamento

Demiten os cento dez directores de secundaria

• P. BERGANTIÑOS

Tal é como anuncian duas semanas antes, 110 directores de ensino secundario apresentaron o Martes 25 de Maio a demisión colectiva na Consellaria de Educación. A sua decisión está respaldada por outras trinta equipas directivas que acordaron non sumarse a esta medida pero que subscreben a táboa reivindicativa. Namentres a Consellaria anuncia que aceptará a renuncia en grupo se é legal, os directores manteñen sua disposición a negociar coa Xunta máis cartos para os centros e mellores instalacións.

Os directores apresentaron a sua demisión no rexistro da Consellaria de Educación unha vez finalizado o prazo para o Governo aceder a negociar as suas demandas. Reclaman da Administración que amplie os cadros de persoal docente e non docente, aumente os orzamentos para gastos de funcionamento, estableza unha parida específica para material de reposición e para obras de reforma, ampliación e mellora dos institutos (RAM), habilite un quinto cargo nas equipas directivas, redifina as categorías dos centros e presente un borrador para a creación da Xunta Galega de Directores.

O conselleiro Celso Currás —que insiste en que Galiza é unha das comunidades ponteiras no desenvolvemento e implantación da LOXSE cando en realidade é das más atrasadas— amosouse disposto a estudar a demisión en bloque e a aceptala no caso de que sexa legal. De non poder tramitarse anunciou que estudiaria cada un dos casos de xeito individual. A este respecto, a Asamblea de Directores —que garantiu que a medida non pretende alterar o funcionamento dos centros até final de curso— mantén que sería sospeitoso o feito de que se aceptaran as demisiões duns e doutros non.

Explicacións no Parlamento

Ante o desenvolvemento dos feitos, o BNG considera as demisiões “unha consecuencia lóxica da situación do deterioro progresivo que afecta aos centros educativos galegos” e decidiu pedir novamente a comparecencia de Currás no Parlamento, que segue a negar a existencia de problemas e que nunca aceitou receber persoalmente ao colectivo de directores. A formación nacionalista denuncia que nos últimos anos Educación ten incumprido sistematicamente as suas promesas de novas construcións e moi especialmente as referidas ao capítulo RAM, imprescindibles para adecuar os centros

Celso Currás, conselleiro de Educación.

ao novo sistema educativo derivado da LOXSE.

Ao igual que os directores e a CIG, o BNG sinala que este ano “decreceron alarmantemente as partidas destinadas a gastos de funcionamento, xa que se incorporaron 70 novos centros ao ensino secundario e incrementouse o número de alumnado pola implantación xeralizada do 3º curso da ESO”. Engaden que toda a implantación dos novos bacherelatos e ciclos formativos foi realizada “sen consultar a comunidade educativa, facendo unha oferta absolutamente descompesada, ignorando as posibilidades educativas dos centros e creando unha profunda distorsión no cadre de profesores”.

A CIG, que elaborou un informe no que denuncia un uso irregular do Fundo Social Europeu para cubrir gastos de funcionamento, sinala que as demisiões “poñen en evidencia as carências do ensino público ás que nos ten acostumado a Consellaria porque está a recortar sistematicamente os orzamentos”. “A equipas directivas asumen a necesidade de dar resposta a estes problemas e adoptan unha actitude reivindicativa —sinala Anxo Louzao da CIG. A reforma educativa supón pasar dunha estrutura a outra, e a Administración pretende facelo sen apenas investimentos. Iso fai xurdir problemas nos centros de ensino secundario pero tamén nos de primaria e nos integrados”. O sindicato prevé un inicio de curso caótico e denuncia que o conselleiro se mostra publicamente disposto ao diálogo e logo non debate os problemas que se están a formular en foros como a mesa sectorial.♦

Subvencións irregulares

MANUEL CAO

O fraude das subvencións do liño nos territorios da España seca pon de manifesto algunas cousas que resumiremos brevemente:

1.- O sistema de axudas e subvencións públicas ten, por natureza, elementos que inducen a un certo grao de fraude. A tendéncia a converterse en capturador de subvencións é perfectamente racional e lóxica non sendo razonábel outra estratéxia que non sexa maximizar os fondos obtidos recurrindo para iso aos medios legais ou alegais que se consideren oportunos. Mais pronto ca tarde os buscadores de primas perfeccionarán as súas estratéxias e farán que os proveedores de fondos reduzan a desmesurada cuantía dos mesmos polo que convén ir rápido e cazar as axudas canto antes.

2.- O sistema fraudulento do liño indica que os proprietarios agrarios casteláns aprenden rápido. En pouco tempo, as axudas do liño disparáronse sendo reseñable a habilidade en desfacerse das probas nunha sorte de economía especulativa virtual aplicada a agricultura que funde as súas raíces na experiencia histórica dos agricultores casteláns premiados por Franco polo seu apoio na guerra Civil co mecanismo de prezos garantidos do SENPA. A súa sustitución polo sistema PAC só obriga a perfeccionar os mecanismos para captar as primas recorriendo á experiencia dos grupos de intereses de países como Italia, catedráticos na matéria. Sacar dun liño que non se utiliza para nada subvencións pola súa producción, almacenamento e transformación revela un altísimo grao de eficiencia na economía do fraude e todo sen deixar rastro.

3.- A grande Castela é, en xeral, unha economía subvencionada que zuga recursos da periferia produtiva e que rendibiliza esplendidamente a apropiación do aparello do Estado central nas negociacións coa UE recabando apoios para unha agricultura estruturalmente ruinosa no mercado mentres non dubida en cargarse ou botar a perder outro tipo de actividades que con moitos menos recursos proporcionarian maiores rendementos económicos en produción e emprego para o conxunto do Estado. Nese sentido, debe descartarse a importación a Galiza dun modelo semellante pois, o Estado español ou ten sentido por español ou non sería Estado. Ademáis, este modelo non fai máis ca repartirse migallas e restos dos que outros se desprenden. Ningún esperará como gobernar construir unha economía forte e sólida baseándose en sectores subvencionados nunha lóxica con caducidade improrrogábel de pan para hoxe e fame para mañá. As economías estruturalmente subvencionadas son nun mundo globalizado candidatas ao esmorecemento estrutural.

Loyola de Palacio, ex ministra de Agricultura.

‘As economías estruturalmente subvencionadas son nun mundo globalizado candidatas ao esmorecemento estrutural’

4.- Os casos de corrupción e as denúncias de fraude na percepción de subvencións xurden, case sempre, da competencia entre os partidos políticos pola captación dos votos do eleitorado. Os últimos casos de irregularidades coñecidas son consecuencia directa da labor de oposición dos grandes partidos estatais e son indicativas de que só aflora unha mínima parte das irregularidades cometidas. Sen ir más lonxe, aquí, en Galiza, a utilización das subvencións soe ter como norma a vulneración do espírito e/ou da letra dos regulamentos e só cabe imputar á estrutura de partido único a febleza e escaso éxito das denúncias realizadas.♦

ECONOMIA

Nº 884 - ANO XXII
27 DE MAIO DE 1999 15

Os sindicatos sinalan que en Charpo sempre houbo traballadoras sen dar de alta na Seguridade Social.

A.N.T.

Recuren ao xulgado tras a decisión xudicial de pechar definitivamente

As traballadoras de Charpo, a conserveira de Manuel Charlin, rebecen a carta de despido

• A. ESTÉVEZ

As cartas de despido xa lle chegaron ás traballadoras de Charpo, a empresa aurosan que pertence á familia Charlin antes de pasar ás mans da administración da Xustiza. Se cando se trata doutros bens incautados por delitos de narcotráfico, como vivendas ou automóbiles, non hai terceiros afectados, neste caso as consecuencias afectan a unha ducia de traballadoras fixas e setenta e duas discontinuas. A conserveira ainda ten unha débeda de 110 millóns en salários devengados.

Os sindicatos con representación en Charpo, UGT, CCOO e CIG, non aceptan de boa gaña a decisión de pechar a empresa por parte da administración xudicial, ainda que reconhecen as dificultades para reflotala tras a inactividade dos últimos tempos. “Non estamos de acordo, nunca se pode aceptar o peche dunha empresa. Todo ten que ver co interese que teñan os administradores na sua continuidade”, din na CIG.

Charpo –abreviatura do apelido de Manuel e do da sua mujer, Pomares– foi constituída hai vintetres anos, por Manuel Charlin Gama. Desde 1990, a empresa mergullouse nos problemas derivados da implicación de Charlin nos sumários de narcotráfico. “Non podemos saber canta xente estivo contratada nos melhores tempos porque en Charpo sempre houbo traballadoras sen dar de alta na Seguridade Social”, comenta fontes sindicais. A Xustiza interveu a empresa hai más de tres anos, ainda que posteriormente voltou a mans dos Charlin. Finalmente a administración xudicial volvete a intervila recentemente ao estar implicado o actual xerente, Oscar Charlin, fillo de Manuel, nun sumário de branqueo de cartos. A empresa xa se atopaba descapitalizada, sen medios materiais para producir –a maquinaria foi subastada– e sen o soporte que supuña a conserveira de Vilanova, tamén dos Charlin, que foi vendida.

Denuncia por maos tratos

As traballadoras levan agora aos xulgados o seu despido. Se se declararan nulos, habería que readmitilas, se fosen improcedentes, indemnizalas. Para facer frente a estes pagamentos, a solución más recurridas é subastar os bens da fábrica. Pero a empresa xa ten unha débeda anterior coas traballadoras que excede os cien millóns de pesetas. Arranca de 1993 cando 44 afiliadas da CIG e 10 de CCOO foron despedidas. Dous anos máis tarde, os xulgados consideraban nulos os despidos e Manuel Charlin tiña

que readmitilas en Charpo. Os salarios dese período están aínda sen pagar.

Non é agora a primeira vez que as traballadoras de Charpo teñen que ir ao xulgado. No mes de Febreiro gañaban unha demanda contra Manuel Charlin. A sentenza sinalaba que en Agosto de 1998 –ainda coa familia arousá á fronte da factoría– Manuel Charlin pediralles que prolongasen a xornada laboral e, que tras a negativa das traballadoras, chegou a golpear a unha dela. Asimesmo ameaza ba cun “vou matarlos a todas”. foi condeado a vinte días d emulta a razón de vintecinco mil pesetas diaria. O titular do xulgado de instrucción número 1 de Vilagarcía sinalaba na sentenza de Febreiro que a multa non era desproporcionada xa que o condeado “vive en ostentación permanete cando a situación procesal Ilo permite”. Cando se emitiu esta sentenza, o empresario arousá xa estaba condeado a vinte anos de cárcere por un delito de narcotráfico.

Peticion de horas extras que contrasta coa escasa actividad dos últimos tempos, nos que a factoría limitouse a funcionar como un cocedeiro.♦

A corporación provincial tería que estimar as cantidades segundo a potencia instalada en cada concello

Un fallo iminente obrigaría á Deputación de Lugo a pagar o canon eléctrico

• H.V.

O último pleno da Deputación Provincial de Lugo rexelou, cos votos do PP, o pagamento do canon eléctrico a Chantada, despois dunha sentenza do Tribunal Supremo que confirmaba un fallo a prol do pagamento emitido pola sala do contencioso administrativo do Tribunal Superior. O argumento da entidade que preside Cacharro Pardo é que o Supremo non define como investir eses cartos, que ascenden a dous mil millóns. Agora o caso está pendente dun fallo do Superior, que ten que ordenar a execución da sentenza, toda vez que a Deputación xa se negou várias veces a facelo. O fallo podería ser iminente e obrigaría á Deputación a facer unha estimación segundo a potencia eléctrica instalada nos concellos afectados.

Mentres o PP votaba conta o pagamento do canon enerxético –alcalde de Chantada incluído–, o anterior rexedor municipal, Manuel Taboada, daquelas integrado na lista de Chantada Nova, formación que hoxe está incorporada ao BNG, sinalou que a posición de Cacharro de do PP é dilatoria. "Con argúcias legais, pretenden demorar o pagamento", dixo Manuel Taboada, que nestas eleccións municipais concorre como cabeza da candidatura nacionalista. No último pleno da Deputación, Chantada Nova incluiu unha alegación aos orzamentos pedindo que figurase unha partida

Chantada é un dos 17 municipios afectados e o único que reclamou ante a xustiza o pagamento do canon. Na foto, a presa de Belesar en Chantada.

de cincocentos millóns de pescetas para atender a ese pagamento, en vista de que legalmente ten que efectuarse.

A vista da negativa da Deputación de Lugo a efectuar o pagamento, repetidamente o despacho do avogado que levou o caso, António Reinoso, instou ao Tribunal Superior a obrigar á corporación provincial a executar o pagamento. Posteriormente, foi cando o pleno da Deputación decidiu rexelar a execución da sentenza e na actualidade o Superior está a piques de fallar a obriga de execución, unha vez concluída a via administrativa, que chegou con éxito ao Supremo. Fontes do despacho de Reinoso indicaron que en dez días podería haber notícias sobre esta cuestión.

O canon eléctrico era unha vella

reivindicación dos concellos afectados pola instalación centrais eléctricas (encoros e térmicas). Esta ubicación das centrais significa un forte ingreso nas Deputacións Provinciais dos impostos e taxas que tiveron que desembolsar as eléctricas. Segundo estiman algúns concellos, eses cartos non foron reinvestidos convenientemente nos municipios afectados.

En realidade, o canon eléctrico ven dado pola Lei do Canon Eléctrico, que estivo vixente entre 1981 e 1985 e que obrigaba a investir a recadación do canon eléctrico nos concellos afectados, tendo en conta a potencia instalada en cada central.

A consecuencia da negativa das Deputacións a pagar o canon eléctrico levou a varios concellos a formular recursos conten-

cios administrativos para exixir o pagamento. Na Coruña foi por esta vía o concello das Pontes, que acadou un pronunciamento favorável do Tribunal Superior e conqueri que efectivamente a Deputación coruñesa efectuase investimentos na vila como forma de pagamento.

Dezasete concellos afectados

Na provincia de Lugo, só Chantada recorreu o impagamento do canon eléctrico e o Supremo confirmou o fallo do Superior a favor das teses do concello da Ribeira Sacra, cuantificando en dous mil millóns o montante total do canon. Ademais de Chantada, que é un dos municipios afectados, outros dezasete concellos contan con centrais eléctricas. Segundo o despacho do avogado António Reinoso –que levou o caso–, a Deputación de Lugo tería que investir nos dezasete municipios afectados polas centrais eléctricas os dous mil millóns, ainda que a Deputación de Lugo asegura ignorar como ten que investir eses cartos, por iso non paga. Para Manuel Taboada, "Cacharro Pardo trata de adiar o pagamento con esta estratexia".

O deputado provincial do BNG, Cosme Pombo lembrou que "é posible facer unha estimación da cantidade que corresponde a cada concello, tendo en conta as indicacións que para estes cálculos figuraban na Lei do Canon Eléctrico e que teñen en conta valores como a potencia instalada".

Os profesores dos centros privados piden a homologación salarial

As organizacións sindicais CCOO, Fete-UGT, CSIF e FSIE presentaron unha iniciativa aos grupos parlamentares para acordar a equiparación salarial dos profesores dos centros de ensino privados concertados cos da rede pública. A CIG-Ensino, que amosou o seu malestar porque as organizacións asinantes da iniciativa apresentárona sen esperar á decisión da central nacionalista, suscribiu asimesmo unha solicitude ante os grupos políticos do Parlamento para que remate a discriminación salarial deste profesorado. Pontoalizan, sen embargo, na central nacionalista que esta reivindicación non pode ser un reforzo da subvención da Xunta ao ensino privado.♦

Paro nos

Centros de Información da Seguridade Social

Unha revisión dunhas relacións de postos de traballo obsoletas é o que reivindican os sindicatos que convocaron unha hora de paro o Mércore 26 nos Centros de Atención e Información da Seguridade Social. Segundo CCOO, CIG e CSIF, as relacións de postos de traballo non teñen que ver coa labor desenvolvida actualmente nos trinta e dous CAIIS da Galiza, cun total de 250 empregados. As mobilizacións, que comenzaron a nivel estatal, lembran que a Administración Central xa se comprometeu a revisar a estrutura orgánica dos centros e que agora vai acometer unha reforma parcial que sigue mantendo importantes diferencias salariais. A desigualdade nas retribucións de persoas que desenvolven a mesma tarefa chega a unha diferenza de catro niveis nalguns casos, segundo os sindicatos.♦

A Semana Verde inclue un foro de debate económico

O ministro de Agricultura, Jesús Posada, xunto a Manuel Fraga, inaugurou o Mércore 26 de Maio a Feira Internacional Semana Verde de Silleda, que chega á 22ª edición. A Feira que remata o dia 30 inclue o I Foro Internacional Semana Verde, que se celebra durante o Xoves e Venres baixo o título "A comercialización no umbral do século XXI", e no que se van analizar diferentes sectores económicos, como o da madeira, o marítimo, o cárnico e a hortofloricultura. tamén se tratará a Axenda 2000.♦

Vistazo ás bolsas

Unha revisión rápida do funcionamento do mercado bursátil en escala planetaria mostra que praticamente non hai nengunha bolsa que non teña unha liña descendente na gráfica das cotizacións. Desde Nova Iork até Taiwán os últimos 10 días de operación indican baixas sostidas.

Wall Street deu sinais alarmantes para os especuladores o luns pasado. Os analistas apontan que o medo á inflación fai mella no mercado estadounidense. Agárdase un repunte de tipos de xuro en EEUU, expectativa alimentada paradoxicamente polos robustos niveís de confianza dos norteamericanos, os que seguen consumindo a ritmo louçado. Todos estos movementos de Wall Street se transladan a Europa, Ásia e Latinoamérica.

Os prognósticos de principios de ano empezan a cumplir-se. A exuberancia dos prezos das accións non podía sostenerse no tempo. Dicíao o informe do Banco Mundial (que reseñáramos aquí), foi o principal tema de debate no Foro Económico de Davos (comentado tamén nestas páxinas), en Febreiro, e converteu-se no tema estrela do debate económico entre os especialistas. Ante a evidencia das cifras, a discusión, como sempre, encamiña-se a dilucidar se as caídas dos índices son unha corrección ou se estamos assistindo a estoupidos controlados da burbuilla bursátil.

Os prognósticos de principios de ano falaban

de axustes á baixa arredor do 30% no decurso de 1999. Wall Street xa leva acumulado un descenso de 10% desde máximos. Mais ou menos a caída das bolsas europeas. En Taiwán empezan a crer de verdade que a crise económica é más fonda e prolongada do esperado. Causa que xa saben no Xapón, logo de coñecerse que 16 dos grandes bancos nipóns sofrerán perdas no último exercicio. O índice de Brasil segue á baixa arrastrado por Wall Street e polo medo á subida dos tipos de xuro que, como se sabe, fan tremer aos latinoamericanos polo que significan en termos de incremento do servizo da débeda externa que acogota á rexión.

A bolsa española anda tamén en horas baixas, ainda que desde moi tempo antes. Os intentos de recuperación dos índices, impulsados polos operadores (traders), frustran-se rapidamente. A española é a bolsa europea menos rendible a estas datas, cunha rendabilidade acumulada de 3% desde Xaneiro. As duas terceiras partes dos valores do IBEX acumulan perdas desde Xaneiro. As milllores empresas

do IBEX mostraron tamén no primeiro trimestre do ano unha caída dos beneficios, xa non en bolsa, senón no seu próprio negocio. O ano pasado, esas mesmas empresas gañaron un

19% máis. Este ano o beneficio cai a 14,7%. Os dados son da Bolsa de Madrid.

En resumo, o avance dos meses aponta a que o comportamento da bolsa tende a reflectir a situación da economía real. Incluso pior, é probábel que o mercado bursátil esteña reaccionando anticipadamente a un enraecemento da situación económica mundial.

■ CAMBIO DE TÉRCIO. A revista estadounidense Newsweek devela esta semana que Clinton aprobou un plano da CIA para desenvolver un amplio traballo de sabotaxe ao interior de Sérbia co obxectivo de preparar as condicións para abrirlle unha fronte de oposición interna a Milosevic como paso previo á invasión por terra por parte da OTAN. A principios do verán, a OTAN contará con case 50 mil elementos de tropa na fronteira con Iugoslavia.♦

POR UMHA NOVA DINAMICA POPULAR NORMALIZADORA

MAURICIO CASTRO

O nº 883 deste semanário incluiu umha entrevista à presidenta da Mesa pola Normalizaçom Lingüística, em que reflectiu sobre a situacón presente da língua e sobre as necessidades que afronta a sua normalizaçom. Lim com interesse as suas declaracóns, e a partir da sua leitura e do seguimento dos acontecimentos sociais que rodeiam a língua, gostaria de achegar umha série de consideracóns. Som da opiniom de que o nacionalismo maioritario galego leva anos desorientado quanto ao auténtico estado que vive o idioma e, por consequencia, à necessidade de reorientar o seu trabalho normalizador. Vários indícios som os que me fám afirmar o anterior:

1º A INSISTENCIA EM RECORRER AO CRITERIO QUANTITATIVO para afirmar continuamente que cumpre defender a língua por ser a da "maioria deste povo". É o mesmo argumento que o poder autonómico coloca sobre a mesa para defender a sua política lingüística, e que periodicamente aparece em destaque nos jornais publicados na Galiza, para dizer que a nossa terra é a comunidade com língua própria que mais a emprega e conhece no Estado español. A base desta afirmaçom son os inquéritos da RAG, e algum outro posterior, que concluem que em dados absolutos somos, com efecto, maioria os galegos e galegas falantes habituais e primarios até, do nosso idioma. Se comparados com os estudos similares realizados em Euskal Herria e Catalunha, resulta essa maior percentagem no nosso caso. Mas convém irmos à "letra pequena" para comprovarmos que, nas geraçons mais novas e nos contextos urbanos —onde se projecta o futuro do idioma— o nível de galegofalantes habituais e primarios nom só é minoritario, é infimo, por vezes sem pertinencia estatistica: p. e. em Ferrol, nos menores de vinte e cinco anos, os galegofalantes habituais nom atingem o 1%, e Compostela, Lugo e Ourense som as únicas cidades em que ultrapassam, escassamente, a barreira de 10%. Se compararmos com Euskal Herria ou Catalunha, veremos que ali a situacón é a contraria: a gente nova é a que mais fala basco e catalán.

2º O RECURSO AO CONCEITO "DIGLOSSIA" para explicar todos os males do galego na Galiza. Os dados anteriores indicam que a diglossia está a ficar para a história na medida em que as pessoas novas usam sempre o espanhol, quer no ámbito familiar, quer na escola ou ante o doutor. Isto é devido à ruptura da transmisom natural da língua (de pais a filhos), ruptura que indica o princípio da reduçom do galego a língua de transmissom cultural, perdendo progressivamente a identificaçom colectiva e a criacón original que toda língua precisa para gozar de certa vitalidade.

3º O TOTAL RELAXAMENTO NA MOVIMENTACÓN CIVICA que noutrora reivindicou o acceso do galego a novos ámbitos de uso e a um estatuto de oficialidade. As cessons do poder em matéria legal, reconhecendo direitos individuais —nunca colectivos— desactivárom a reivindicaçom colectiva até o extremo de tornar a actual legislaçom lingüística "grande de mais" para a procura socialmente verificável. Veja-se o incumprimento da legalidade no atinente a toponímia, ensino, meios de comunicação e outros campos. E veja-se a fraqueza da dita movimentaçom que junta duascentas pessoas na grande convocatória nacional do passado 17 de Maio.

4º A IMPLICITA —POR VEZES EXPLICITA— REDUÇOM DO TRABALHO NORMALIZADOR à declaraçom de intenções de um programa político-partidário. Em lugar de pôr todos os esforços ao serviço de uns objectivos lingüísticos que estão longe de serem atingidos, som esses mesmos objectivos que se ponhem ao serviço de um projecto político concreto. Julga-se que umha vitória eleitoral suporá, automaticamente, a normalizaçom lingüística. No caminho da esperada vitória, o grosso

dos seus votantes (jovens e urbanos) continuam a abandonar o idioma, e os próprios quadros partidários-sindicais aderem em occasiões ao bando do bilíngüismo harmónico. Enquanto isso, as forças normalizadoras ficam dispersas na impotência do seu voluntarismo.

'A normalizaçom lingüística tem de ser mais do que um epígrafe no programa eleitoral dos partidos, para se converter na reivindicaçom mais sentida por umha grande maioria do nosso povo'

Este desprezo aos sectores mais comprometidos com a língua dá-se no dia a dia em cidades como a minha, em que o nacionalismo maioritario boicota projectos culturais e normalizadores que nom é quem de controlar, apesar de estar a cidade tam necessitada deles —em Ferrol nom existe, que se saiba, a Mesa. Essa vontade "desproblematizadora" que defende Concha Costas é contraditória com o problema realmente existente. Com negá-lo, nom se vai superar em sentido positivo para o galego.

Diante deste panorama, a presidenta da Mesa pola Normalizaçom Lingüística anúncia a recuperaçom do carácter reivindicativo do Dia das Letras, e por fim semelha reparar na grave situacón da língua na mocidade galega. Contudo, avisa que o conflito lingüístico "nom se deve considerar um problema", nem devemos ser catastrofistas. Assusta-se do abandono que a "classe política" fai do uso da língua, e lamenta que nom se chegue a cumprir a legislaçom lingüística vigorante.

Poderfamos estar satisfeitos da nova sensibilidade e análise da Mesa, se os factos nom indicassem a persistência na velha "política": Na convocatória deste ano, como em todas as anteriores, desprezam-se as organizaçons sociais mais dispostas —por fracas que ainda sejam— a darem a batalha polo idioma, cujo compromisso está claramente comprovado. No seu lugar, convoca-se conjuntamente com organizaçons espanholistas que no dia a

dia nom só nom defendem o galego, senom que o rejeitam. Se pretendem explicá-lo polo afám "aberturista", o número de assistentes ao acto nom confirma as intenções das forças organizadoras.

Umha língua no estado em que o galego se acha só pode salvar-se se houver um corpo social suficiente e compactado a defendê-la em todos os campos, e a política da Mesa nom vai por esse caminho quando se nega a dar cabimento aos sectores reintegracionistas —especialmente significativos na mocidade— e converte em papel molhado os compromissos anteriores nesse terreno (veja-se projecto Além Minho). Termino chamando à reflexom dos diferentes sectores nacionalistas no senso de verem a necessidade de unirmos forças num tema tam fulcral para a nossa sobrevivencia como povo, desde o respeito à diversidade. É preciso caminharmos para a unidade de acção que aglutine *todas* as forças sinceramente comprometidas com o galego no caminho da reivindicaçom social da sua normalizaçom, pondo *toda* essa diversidade ao serviço de uns objectivos lingüísticos que nos unem a todos e todas, sem exclusions. A normalizaçom lingüística tem de ser mais do que um epígrafe no programa eleitoral dos partidos, para se converter na reivindicaçom mais sentida por umha grande maioria do nosso povo. E essa maioria devemos começar a alicerçá-la todos e todas nós. ♦

MAURICIO CASTRO é Presidente da Fundaçom Artábría, de Ferrol.

VI Premio
Café Dublin
de Narrativa Breve.

Primeiro Premio:
600.000 pta. e unha viaxe a Irlanda.
Orixinais inéditos en galego.
Data límite de entrega, 15 de Xuño.

Aprobada a reforma do Código Civil que permite inscribir aos fillos co da nai como primeiro apellido

'O neno levará o meu apellido... se o meu home me deixa'

Castelao, Picasso, Lorca. Son apelidos maternos que pasaron a primeiro posto e fixeron esquecer o que, antes deles, impunha a liña do pai. A literatura e a arte oficializaron en sinaturas de obras e capas de libros o que a lei impedia. Que o apellido da nai pasara a primeiro termo. O último pleno do Congreso dos Deputados ven de aprobar a modificación do Código Civil que permite a posibilidade de inscribir aos fillos co apellido da nai de primeiro. Cando exista un acordo previo das duas partes e así o fagan constar.

A escritora Marilar Aleixandre é un exemplo dunha práctica repetida na historia de escoller como artístico o apellido materno. Distingue así o "nome literario do oficial" e a sua escolha responde á búsqueda dun "recoñecemento más fácil, que defina e sexa habitual". Pero da mesma maneira que se inventan historias tamén se poden inventar apelidos". Esa licéncia artística e a economía da fala á hora de identificar a calquer personaxe está na base de moitos casos como o de Aleixandre e ela mesma menta, entre os seus compañeiros, a Docampo, Ferriñ, Freixanes, Malvar...

A proposición de lei sobre nomes e apelidos e a orde dos mesmos que se ven de aprobar no Congreso dos Deputados recolle que, en canto entre en vigor, "o pai e a nai de comun acordo poderán decidir a orde de transmisión do seu respectivo primeiro apellido antes da inscripción rexistral. No suposto de non exercitarse ningunha das opcións legais posibéis, previstas neste apartado, rexiría o disposto na Lei". Se non hai acordo ou non se fai explícito, primará o apellido do pai. A reforma recolle tamén que a decisión sobre o primeiro fillo rexiría tamén nas inscripciones dos posteriores irmáns do mesmo vínculo. Na exposición de motivos que acompaña ao texto legal explícase que xa no 1981 se intentou facer este cambio, con obxecto da modificación do Código Civil, e a decisión actual responde á aplicación do "principio de igualdade recoñecido na nosa Constitución" e á recomendación, entre outras, do Consello de Europa que aconsella aos estados membros a que "fixaren desaparecer toda discriminación entre o home e a muller no réxime xuídico do nome".

A avogada Celia Balboa lembra que a inscripción co apellido paterno que até agora se recollía na lei "non era así en moitos países nem con anterioridade no direito. Consíguese despois imponer a liña patrilineal cando un principio que ven do direito romano reconoce a certeza da nai, é dizer, a filiación materna está probada polo que tiña que ser prioritaria". En canto á proposición aprobada, Celia Balboa considera o texto "corto en tanto se non se manifesta a vontade

A reforma, para Mª Xosé Queizán, ainda que pacata, forma parte "dun avance social das mulleres".

A.N.T.

de conxunta de poñer o apellido materno seguirá primando o do pai ainda que sexa un pequeno paso adiante o feito de que se poda inscribir co da nai". Nas inclusas do franquismo, lembra Balboa, cando os nenos eran entregados polas nais impúñanlle de primeiro o apellido "Expósito" quedando o materno, recoñecido, como segundo. Unha excepción sonada foi a do neto de Francisco Franco que foi inscrito no rexistro co apellido do avó materno —Francisco Franco tamén, cando pola lei tería que ser Martínez-Bordiu— para perpetuar a liña do ditador.

A escritora e feminista Mª Xosé Queizán considera "fundamental o nome e a xenealoxía, deixa á vista que as mulleres parian fi-

llos para o home, para a casa paterna, como continuación do patrimonio". Ao seu ver, tiña que comézar "unha xenealoxía feminina, via muller, que é a que pare e seria a lóxica". A nova reforma forma parte, para Queizán, "dun avance social das mulleres. Até agora as mulleres preferían que o home lle dera o apellido ao fillo ainda que desaparece. Que opte polo seu apellido é un avance na emancipación. Sen embargo segue a

'Só as nais moi seguras reclamarán ese direito e só os homes tamén seguros permitirán que se exerza'.

ser humillante que continue precisando o visto bo do home para porlle ao fillo o seu apellido. Só as nais moi seguras reclamarán ese direito e só os homes tamén seguros permitirán que se exerza". O cambio produzese tamén polo que "significa a maternidade social. Mientras era só biolóxica o nome se transmitía por via materna, cando pasa a ser social é cando se cuestiona a transmisión dos apelidos". ♦

As dietas do alcalde de Baltar, un cuarto salário

O concello de Baltar, na provincia de Ourense, ten algo máis

de 122 millóns de pesetas de orzamento para este ano. Os veciños de Meaus, lugar deste concello, aseguran pagar impostos como calquera pero, sen embargo, protestan pola ausencia de servizos fundamentais. Un grupo deles ven de remitir un escrito ao alcalde no que lle perguntan que pasou cos cartos destinados á fosa séptica. "Sabemos que viñeron cartos pero deberon desaparecer. Non queremos soportar outro verán más cheiros e toda clase de excrementos que van parar aos prados onde pacen as reses co conseguinte risco de saubridade para todos", din.

Paralelamente, e tamén en relación cos cartos municipais, Esperanza García, representante do BNG no concello ven de demandar información sobre as dietas do alcalde, o popular Xosé García Sanmiguel. Os desprazamentos non están claros, segundo a nacionalista. Durante o

ano 1997, o alcalde cobrou 718.860 pesetas en dietas. Dous viaxes, unha a Ourense e outra a Santiago, reportáronlle en dietas 143.400 pesetas en 1996. Ao ano seguinte, García Sanmiguel cobrou 112.860 pesetas no primeiro trimestre; no segundo, 155.700; no terceiro, 106.050 e no cuarto, 200.850 pesetas.

García Sanmiguel ten un salário de 70.000 pesetas ao mes por ser alcalde, ademais percibe outros soldos por Extensión Agraria e por deputado provincial en Ourense. A maior parte dos seus desprazamentos lévanlo a Ourense ou a Compostela, de aí a extrañeza dos nacionalistas dos cartos gastados. Os horarios tampouco lle cadran a Esperanza García, xa que as consellarías non abren pola tarde. Ao mesmo tempo, a oposición, xa rematando a legislatura, non cobrou ainda a sua asistencia aos plenos. ♦

Prémio Alecrín para unha líder viciinal e Alacrán para o cura de Vedra

Armindo Iglesias Diéguez, cura de Vedra e Lestedo, na provincia da Coruña, foi merecedor do prémio *Alacrán*, que concede o Grupo de Estudios sobre a Condición da Muller Alecrín, "por utilizar a súa influencia como credo para manter e perpetuar a situación de submisión das vítimas que sofren maus tratos convencendo ás mulleres para que non denúncien ou retiren as denúncias apresentadas contra os seus agresores, cando, como el mesmo manifiesta, non chegue o sangue ao río". O prémio *Alecrín*, o que valora a labor a prol da igoaldade da muller, recaiu en Aurita González González "representación viva do movemento de mulleres da cidade de Vigo". Ademais de ser presidenta da asociación de mulleres *Dorna*, participa activamente en campañas solidarias e en organismos como o Consello Municipal da Muller. Os prémios entregaranse durante unha festa que terá lugar o 29 de Maio na Estación Marítima de Vigo. As interesadas en reservas e invitacións poden chamar ao teléfono 986-439 459. ♦

Festa na Carixa contra a alta tensión e os encoros

Fumari Folk, A Quenlla, Na Lúa e Suso Vaamonde participan coa sua música na festa que organizan os veciños de Merza o vindeiro Sábado 29 para protestar contra a liña de alta tensión que atravesa a parroquia e os planos de Fenosa de construir catorce encoros no Ulla. A festa, que tamén conta co Bernardiño Graña e Isolda Santiago, celébrase na Carixa, a beira do río Deza, nunha paraxe que desaparecería de levarse acabo a construcción dos encoros. ♦

O Breogán volta á liga ACB

Ainda co partido pendente contra o Gijón Baloncesto, a equipa do Breogán Universidade xa está na máxima categoría do baloncesto no Estado ao gañar o Domingo 23 ao Melilla Caja Rural. Os xogadores, adestrados por Paco García, conseguiron un resultado de 77 a 76 puntos no cuarto partido do play off polo ascenso contra o Melilla, sendo o máximo anotador Kenny Green, con 27. O paso da liga LEB a ACB supón un revulsivo para o baloncesto do país. Centos de persoas celebraron o triunfo o Domingo na fonte do Rei. ♦

O nacionalismo basco mantén a iniciativa política

Ramón Rubial enterrado en Bilbao con honores de Presidente

• M.V.

Ás portas do concello de Bilbao estaba depositado o cadelito do presidente do PSOE Ramón Rubial, cuberto por unha bandeira do seu partido. Ao seu carón Felipe González e despois del toda unha ringleira de líderes socialistas. Tras eles a garda de honor da Ertzaintza. Na explanada unha banda de música tamén da Ertzaintza rendiu honores interpretando o hino basco. Todas as ikurriñas de Euskadi, situadas en lugares oficiais, luciron ese dia a media hasta.

Ramón Rubial foi o primeiro presidente do Consello Xeral basco (organismo preautonómico) e con tal motivo o goberno de Ibarretxe presentou os máximos respeitos e decretou tres días de luto oficial. O despique dos nacionalistas foi xeneroso no transcurso de todos os actos celebrados. No Parlamento de Gasteiz todos os deputados, incluídos os representantes de Euskal Herriarrok, gardaron un minuto de silencio.

O numeroso grupo de dirixentes socialistas, desprazados de toda España para o funeral, quedou-se coas gañas de lanzar ao aire algúnsa acusación de sectarismo contra os nacionalistas, na liña habitual dos últimos meses.

O PSE-PSOE comeza a rectificar

Hai poucos días os principais responsábeis do socialismo basco aceitaron reunirse cunha representación de EH para falar

O goberno basco recibiu o cadelito de Rubial co lendakari Ibarretxe á frente.

do proceso basco, algo que non facian desde os primeiros anos da transición. Como xa apontou o presidente Ibarretxe, os socialistas poden quedar fora do proceso de construcción nacional iniciado, o que é grave para eles tendo en conta que tamén carecen de poder no Estado.

Desde o PSE a situación contemplase de forma más prosaica. O partido conta con máis de 300 militantes que desde hai pouco xa non ostentan ningún cargo oficial.

A primeira rectificación da liña, ate aquel momento rabiosamen-

te antinacionalista, produciuse co desprazamento de Rosa Diez á lista das europeas. A segunda, ao participar na reunión proposta por EH.

O paso á oposición

Tamén os sindicatos nacionais colocaron ao PSOE en apuros ao demandar a xornada de 35 horas. O partido de Redondón non quere que os abertzales lle roben os votos pola esquerda, sobre todo entre a cidadanía inmigrante. Con tal motivo o partido está a sumarse, con reticencias, á campaña, nun termos que sen

embargo non asume outros lugares do Estado.

Unha e outra vez é o nacionalismo o que dá o tirón e o PSE-PSOE o que resiste como pode. As municipais poden ser o próximo golpe se, como é previsible, se producen alianzas nacionalistas e eles quedan desprazados de todos os gobiernos locais, como xa foran antes desprazados do autonómico, rompendo así unha dinámica de máis de oito anos. Semella que para os seguidores de Rubial, hoxe máis funcionarios que loitadores obreiros como o seu finado líder, quedan anos de dura oposición.♦

A venda de armamento duplicouse desde 1994

Segundo os dados da Subdirección Xeral de Comercio, nos primeiros seis meses de 1998 as exportacións de armas do Estado español acadaron a cantidade de 18.324 millóns de pesetas. Esta cifra é dobrada da que se acadou durante todo o ano 1994. O Ministerio de Comercio reconoce "certa recuperación" da industria armamentística tras anos de crise. Entre os estados que más mercan armas ás empresas españolas están no primeiro lugar Tailândia e no segundo Turquía. As compras de ambos suponen a terceira parte do material vendido entre 1991 e 1998. Os datos oficiais non incluen a venda de produtos armamentísticos que non precisan licéncia de exportación dentro da UE.♦

Cincocentas mil sinaturas a pro das seleccións catalanas

As catro deputacións provinciais, 700 dos 964 concellos de Catalunya e 36 dos 41 consellos comarcals reforzan co seu apoio as 500.000 sinaturas que avalan a Iniciativa Lexislativa Popular que se vai debater no Parlamento o vindeiro 30 de Xuño para acordar o recoñecemento ás seleccións deportivas catalanas. A reforma da Lei do Deporte permitiría que as equipas puiden xogar en competicións internacionais. Todos os partidos votarán a favor da reforma, excepto o PP. Nestes últimos días de recollida de sinaturas, os membros da Plataforma Pro Seleccións Deportivas Catalanas quer conquerir o apoio das federacións.♦

O Governo central quer blindar o estreito de Xibraltar

A política de imigración do Governo central é represiva, á lus da publicación dun plano do Ministerio do Interior para blindar o estreito de Xibraltar para evitar que o crucen ilegalmente imigrantes magrebies. A pretensión do Estado é investir 25.000 millóns de pesetas en cinco anos en distintas medidas de control como radares de grande sensibilidade e outras tecnoloxías avanzadas. Tanto a oposición como a Igrexa Católica arremeteron contra o Governo por insolidario e pediron maior control das mafias para cruzar o estreito, un aumento dos cartos para a integración dos imigrantes e unha política de maior responsabilidade co Magreb.♦

**SUBSCRÉBASE A
A NOSA TERRA**

Nome Apelidos

Endereço

Cod. Postal Teléfono

Povoación N.I.F.

Província País.

Suscríbese a A Nosa Terra (incluídos os Cadernos de Pensamento e Cultura) por un ano/semestre ao prezo de:

Galiza/Estado/Portugal 9.000 pta./ano 4.500 pta./semestre

Europa 10.920

América e resto do mundo 13.080

a) Subscríbese para o Estado español

- Talón bancario adxunto
- Reembolso (máis 165 pta.)
- b) Para o resto do mundo
- Cheque bancario adxunto
- Xiro Internacional a nome de A NOSA TERRA. Apartado 1371 Vigo.

PAGO DOMICILIADO. COBRIR OS DADOS DO BOLETIN ADXUNTO.

Banco/Caixa de Aforros

Conta ou Libreta

Titular

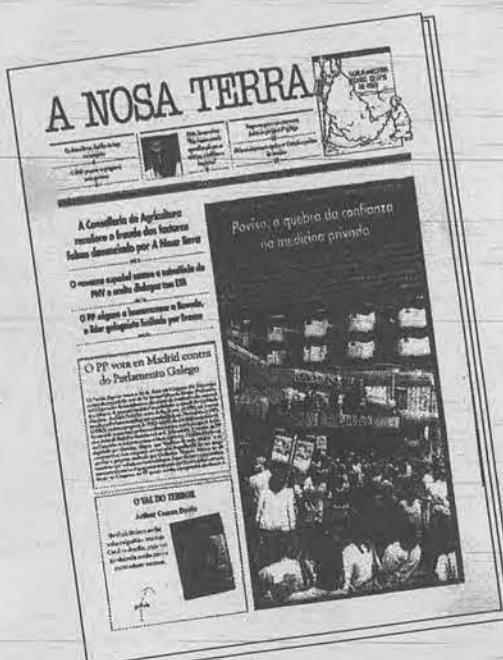
Nº Sucursal

Povoación Província

Sérvense tomar nota de atender até novo aviso, e con cargo á miña conta, os recibos que ao meu nome lle sexan apresentados por Promocións Culturais Galegas S.A. (A Nosa Terra).

DATA

ATENTAMENTE (SINATURA)

A INFORMACIÓN QUE PAGA A PENA TER

GUERRA NOS BALCÁNS

España alónxase das posicións europeas que piden un alto o fogo e alínease con Washington

Estados Unidos zanxa as divisións na OTAN cunha intensificación dos ataques

♦ M.V.

Se as negociacións dos primeiros días de Maio entre os membros do Grupo dos oito alimentaban as esperanzas de paz, o ocorrido nos últimos días mostra unha intensificación da liña dura no conflito. Norteamérica parece querer imponerse pola forza sobre os países que no seo da OTAN, fundamentalmente Itália, pero tamén Holanda e Alemaña, deixan o final dos bombardeos.

A primeiros de Maio a mediación rusa parecía ter refebrado as aspiracións dos atlantistas. Madeleine Albright aceitaba o mantenimento das fronteiras iugoslavas, a mediación da ONU en Kosovo e o desarme do ELK; a cambio pedía a retirada do exército iugoslavo e o restablecemento do autogoberno. Con todo, algúns puntos non estaban claros. Así, outras fontes norteamericanas mantinhan a necesidade de que a OTAN entrase coas suas propias forzas en Kosovo e non aceitaban a permanencia alí de nengunha autoridade iugoslava. A confusión sobre estes termos deixou a proposta norteamericana, conseguida tras longas negociacións cos mediadores rusos, no tellado.

A posibilidade de que a OTAN estivese disposta a frear os ataques e abrir unha liña de diálogo comezou a virse abajo cuando os seus portavoces restaron valor, con desprezo, á iniciativa iugoslava de retirar tropas de Kosovo.

O goberno español o máis belicista

A meados de mes, os sóciós europeos começaban a exigir un cese unilateral dos bombardeos. Esta era a posición do goberno italiano, a do ministro verde de Exteriores alemán (após dun polémico congreso do seu partido) e tamén de holandeses, suecos, húngaros e por suposto gregos. Pola súa parte, China, cuxa embaixada viña de ser bombardeada, seguiu mostrando a súa posición inicial contraria á intervención.

O goberno español foi un dos poucos que días despois se alinhou coas posicións más belicistas. As palabras de Aznar eran ademais apoiadas, sen apenas fisuras, pola oposición socialista, deixando á España claramente do bando dos gobernos más duros, xunto co Reino Unido e os propios Estados Unidos.

Novos errores, está vez contra o ELK

Como sempre que a iniciativa norteamericana era posto en cuestión, os aviões da Alianza

cometian "errores" incomprendíveis. Na noite do Xoves 13 a OTAN bombardeaba a cidade kosovar de Korisa causando a morte de 87 albano-kosovares. O Sábado 15 a Alianza Atlántica e o Pentágono reconhecerían ser os autores do ataque, aínda que sinalando, sen moito énfase, que os cidadáns albaneses podían ter sido colocados ali como "escudos humanos".

Xusto unha semana despois a OTAN lanzaba 24 misis contra unha cárcere repleta de membros do ELK causando 21 mortes e numerosos feridos, case todos eles presos, acusados de terrorismo polas autoridades iugoslavas. Ainda que o dia 21 a OTAN volvía falar, por enésima vez, dun "erro", ningún explicou como era posible que se poidesen ter trabucado 24 misis seguidos.

Na altura, os inquéritos, realizados tanto en Europa como nos Estados Unidos mostran un apoio cada vez menor aos ataques da OTAN. A escisión entre a maioria dos parlamentarios españoles, por exemplo, e a opinión pública é a cada paso máis notoria. ♦

M. VEIGA

Quen paga a factura dos bombardeos?

Despois da guerra do Golfo foi o Xapón, un país deficitario en enerxía que non enviou un só soldado ao deserto, o que pagou a cuota máis alta da factura bélica. A pregunta, a medio desta nova guerra, é a de quen pagará agora os gastos. Todo indica que os Estados Unidos fan un bon negocio desprazando a distintas partes do mundo o seu exército de aluguer e despilfarrando as sofisticadas –e carísimas– armas que producen as súas fábricas. Iso si que é sabiduría, matan a quen se interpón no seu paso e, inda por riba, melloran a súa balanza de pagos.

Despois virá ademais a reconstrucción. A Unión Europea xa fala dun aumento do déficit público "para integrar aos Balcáns". Se reducir o déficit até onde mandaba o Tratado de Maastricht xa deu lugar a varias reformas laborais, cabe imaxinar o caro que lle sairá aos traballadores occidentais o gasto futuro nos Balcáns. ♦

Cadáveres de presos do ELK no cárcere de Istok, en Kosovo, despois dun bombardeo da OTAN.

Mobilización nacional en Ourense no Dia da Muller Antimilitarista

Atendendo a convocatoria da ANA-ANOC (Assemblea Nacional Antimilitarista) e MNG (Mulheres Nacionais Galegas) celebrouse o sábado 22 de Maio unha mobilización en Ourense baixo o lema "Nem guerra que nos mate; nem paz que nos oprime", centrada singularmente na actual situación nos Balcáns. As organizacións convocantes reivindican o papel das mulleres antimilitaristas ao longo da historia, desde as militantes socialistas que se declararon en contra das decisiones dos seus partidos de mercar armas na I Guerra Mundial ás Mais da Praza de Maio, as Mulleres de Negro da ex-Iugoslavia ou o Centro de Mulleres Vítimas da Guerra de Croacia. O manifesto desta mobilización de mulleres antimilitaristas criticou a "guerra cruel e imperialista que están a sofrer o povo kosovar e o conxunto da povoación civil da ex-Iugoslavia, co exterminio exercido por Milosevic e a intervención militar da OTAN". A manifestación foi precedida por unha festa concerto con mulleres contacontos (Marta López Fabello e María José López co grupo Anamoura) nos locais da Auriense e a confección dun mural na rúa San Domingos. ♦

GUERRA NOS BALCÁNS

A INTOXICAÇÃO MEDIÁTICA ESPANHOLA E A SUA INFLUÉNCIA NA GALIZA

RESPOSTA Á PLATAFORMA GALEGA CONTRA A GUERRA NOS BALCÁNS

MANUEL ZEBRAL

O drama de centenares de milhares de desprazados – brutal expresso de limpeza étnica promovida pelas autoridades sérvias – é uma consequência da imoral utilização propagandística, mera moeda de câmbio.

O parágrafo segundo do manifesto publicado na página 20 do nº 883 de 20/5/99 de *A Nosa Terra* intitulado “Paremos a guerra” (Paremos a OTAN, paremos a agressão Sérvia contra Kossovo) da Plataforma Galega Contra a Guerra dos Balcãs é contundente. Segundo nele se afirma:

1.- As autoridades sérvias promovem a “limpeza étnica”; 2.- A brutal expresso da limpeza étnica promovida pelas autoridades sérvias são centenares de milhares de desprazados (sp) refugiados (pt).

Esta afirmação põe de relevo até que estremo as mentiras mediáticas espanholas-pentagonais penetram pela falta de objectivos estratégicos que caracteriza as ditas organizações da Galiza, além de assumir a linguagem e os conceitos do inimigo, do imperialismo espanhol-pentagonal, os seus significantes e significados. O de “e a língua acompanha o império...” não semos capazes de o mudar, e usar a nossa própria língua (significantes e significados), nomeadamente numa colónia como a que temos o dever de libertar do jugo espanhol.

Uma análise mínima do artigo demonstra as desproporções várias: a) Entre o subtítulo e o corpo do artigo; b) Entre o que se pensa os conceitos e os factos, realidade.

No subtítulo empregam-se o duplo de palavras e de espaço para salientar a “agressão sérvia” que para a da “OTAN”. Estados Unidos de América apenas aparece uma vez no corpo do artigo, integrado por três parágrafos finais de conclusões e desafio de análise, dos quais quinze (não se pode evitar a força dos factos) a respeito das agressões da NATO (ou membros) agachando sob o eufemismo “intervenções militares ocidentais” os recentes genocídios perpetrados pelos EUA em Panamá com rebote a Nicarágua, Somália, Iraque ou o das gabachos-mitrandos em Ruanda...

Apenas três parágrafos afirmam a “limpeza étnica levada a cabo por Belgrado”...

Quanto ao anúncio pago pela dita Plataforma na página 24 da referenciada ANT, resulta patético o “Galiza contra a OTAN e a repressão sérvia em Kossovo” quando a agressão da NATO se contabiliza em dezenas de milhares de misséis e centenas de milhares de Tm. de bombas dos EUA e inúmeros projéctis com cabeça nuclear que sem dúvida produziram muitos mais que 1.200 mortos por cancos diferentes: além das doixinas e outros venenos mortais “produto da repressão sérvia em Kossovo”... a

dia de hoje pôr em primeiro lugar o “alto a repressão do governo sérvio sobre o povo Kossovo” e em segundo lugar o “imediato cessamento dos bombardeamentos sobre a Jugoslávia” põe de relevo qual é a posição da Plataforma: a agressão dos EUA arrouados pelos países da NATO tem menos importância que a “repressão sérvia sobre o povo kossovo”.

Quanto a importância e prioridades da Galiza no campo da solidariedade, e não apenas, que é anti-imperialismo e tem pátria podemos fazer qualquer comparação para tirar qualquer conclusão que possa orientar o nosso agir futuro.

‘A dia de hoje pôr em primeiro lugar o “alto a repressão do governo sérvio sobre o povo Kossovo” e em segundo lugar o “imediato cessamento dos bombardeamentos sobre a Jugoslávia” põe de relevo qual é a posição da Plataforma’

A intoxicação mediática espanhola-pentagonal cria um possante sentimento de solidariedade com “uma pobre gente” (em palavras de Ángel Telho, ao mando do grupo de combate mais importante da Armada espanhola, insubordinado contra Aznar e o M. de Defesa), na sua maioria camponeses kossovares e, ao tempo, com os narcotraficantes e proxenetas do UÇK.

Esse possante sentimento de solidariedade criado pelos meios espanhol-pentagonais cesura, bloqueia, impede que outras gentes, outros povos, mesmo da nossa fala, cujo sentimento produzido pelo genocídio imperialista nos seja desconhecido.

Estou a falar do Timor-Leste pequeno e esquecido na Galiza embora em português e na comunidade dos Países de língua Portuguesa (CPLP) seja quase uma prioridade.

A comparação não tem dúvida 250.000 genocidados timorenses face 1200 da República de Jugoslávia (a maioria kossovares calcinados e trucidados pelas bombas dos EUA); a desproporção é notável tendo em conta os apenas 700.000 habitantes do Timor-Leste. Diz que uma emissora de rádio portuguesa estabelecia a proporção de 1 a 457, Kossovo-Timoreste. Nós não pudemos comprovarlo...

Desde o começo dos bombardeamentos dos EUA arrouados pelos países da NATO, em 24 de Março e como consequência das vitórias diplomáticas em favor de auto-determinação, a independência e a retirada das forças indonésias do Timor-Leste, o genocídio da população Maubere aumentou até extremos não conhecidos na ilha: não podem fugir para serem refugiados vivos em acampamentos da NATO; os integrantes do exército indonésio tornaram-se milícias unionistas pro-Indonésia cuja labor consiste em desafiar e romper qualquer acordo diplomático que permita minúsculas áreas de refúgio para a Resistência; o assassinato na casa do dirigente da UDT, Carrascalao do seu próprio filho e mais dezenas pessoas indicavam-o ás claras.

A existência de campos de concentração, a existência de dezenas de milhares de fugidos

pelo mato, de inúmeros assassinatos e mutilações diárias definem um quadro difícil de explicar porque a Indonésia tem fechado o território e nós, a solidariedade da Galiza, podemos ajudar a abri-lo. Não teríamos mais que proporcionar organizar brigadas de cidadãos e cidadãs galegas com passaporte espanhol da União Europeia e chantar-nos no Timor-Leste para ajudar à causa da sua liberdade. Depois da assinatura dos Acordos entre a República de Portugal e a Indonésia as coisas podem ser mais fáceis se temos conta de que além de delegações da ONU, diretamente do seu Secretário Geral, Kofi Annan, que viajaram e viajão ao Timor-Leste, a CPLP tem solicitado do governo indonésio a presença de uma sua delegação. Também é preciso salientar que na Assembleia da República de Portugal foi criada há algum tempo uma Comissão para o Acompanhamento da Situação em Timor-Leste.

Além disso, temos a obrigação de falar de Angola, com mais de trinta anos de guerra de agressão imperialista ao longo sem que da solidariedade da Galiza saia apenas uma peseta para eles. Continuamos a ser espanhóis na solidariedade e temos que deixar de o ser. Temos que denunciar e agir contra os imperialistas europeus ao serviço dos EUA que amparados em funcionários da ONU para controlarem o desarmamento da UNITA permitiram e ajudaram a que mesmo com tanques e armamento pesado os assassinos da UNITA juntaram tropas do detrocado Mobutu e hutus que também combatem a Laurent Desirée Kabila, iniciaram uma guerra que se bem não ganharão, impedem que uma das possantes bases de libertação de África do imperialismo, Angola possa ter a paz mínima para que a liberdade de um continente inteiro seja uma realidade.

‘Continuamos a ser espanhóis na solidariedade e temos que deixar de o ser’

A conclusão de todo isto é que a Galiza deve envolver-se no seu espaço natural, o espaço afro-luso-brasileiro que felizmente hoje é uma realidade de mais amplitude que incorpora e defende a liberdade do Timor-Leste, e porventura a da Galiza. A Comunidade dos Países de Língua Portuguesa, en-

volver-se nas coitas e padecimentos dos colonizados do nosso espaço natural, nos próprios, como alabança para nós envolver em causas universais, na causa da humanidade para seguir o Che Guevara, estamos dispostos a dar a vida em qualquer lugar, por qualquer povo...

Ajudar a descolonizar os povos da nossa fala, ajudar a sua comunidade internacional é ajudar à nossa descolonização.

Mário Soares criticou a subordinação da UE a estratégia dos EUA, o seu filho, João Soares, presidente da Câmara Municipal de Lisboa, cantou-se em Belgrado desafiando a parafernálica mediática-militar da NATO. As louvanças mediáticas portuguesas não foram muitas.

Nós, a solidariedade da Galiza, temos alguns méritos, mesmo salutáveis. Lembremos a viagem a Libia do “ex-alcalde” de Oleiros ou a recente viagem ao Quênia de integrantes do nacionalismo galego, as duas viagens foram de risco, podíamos salientar muitas mas para o que pretendemos, chega.

Por que não organizamos Brigadas da Galiza pela Paz e contra a agressão da NATO à República de Jugoslávia? Por que não nos chantamos em Belgrado, Kukes, Pristina, etc? Não seremos capazes de organizar uma Brigada de Nacionalidade Galega com passaporte espanhol da União Europeia que viaje ao Timor-Leste antes do 8 de Agosto? Não pode a CIG através da Comunidade Sindical dos Países de Língua Portuguesa-CPLP Sindical, apelar para organizar delegações sindicais que viajem ao Timor-Leste? É uma delegação da Galiza não pode visitar Angola para se solidarizar com o povo e as instituições da sua República?

Para todo isto apelamos à população da Galiza às suas organizações ao Parlamento, aos grupos parlamentares (BNG, PSdeG-PSOE, PP), ao governo e a Junta da Galiza. ♦

Tinamos un problema
e xa está solucionado
J. M. Aznar

O finado
presidente
honorífico do
PSOE, Ramón
Rubial, contaba
cun mérito
principal: estivera
vinte anos no
cárcere. Se
queren de
presidente a
outro militante
que tamén estivo
no caldeiro
poden poñer a
Barrioueuo.

De non aceitar
Barrioueuo, o
candidato máis
lóxico seria
Felipe González.
Claro que o
partido acabaría
tendo tres
cabezas: o
presidente, o
secretario xeral e
o candidato. Xa
só lles faltaria

CANTINA
MEXICANA

VIVA
ZAPATA
RUA MARTIN CODAX
VIGO

Que nos dean
postos de poder e
non prantans
que regar

Era o ano 91 e Manuel Soto remataba o seu mandato na alcaldía e facía eleitoralismo regalando prantas ás mulleres, cos cartos da cidade, coa encomenda de facer de Vigo unha "cidade limpa, férmosa e florida".

A coordinadora Feminista Donicela daquela, sumándose á manifestación da veciñanza de San Paio de Navia en contra da incineradora que querían instalar alí, manifestación na que rematamos chantando as famosas prantas. Criticábamos que, despois de enlousar todo canto parque de terra pillaron por diante, tivesen o morro de encargarnos a nosotras reparar coas macetas as desfeitas.

Pasaron os anos e Soto quere volver á alcaldía, e non se lle ocorre mellor cousa que querer sacar partido electoral do maltrato das mulleres e tentar mercar o noso voto cunha pranta (polo menos agora pagan *Progresistas Vigueses*), pretendendo embaucarnos ao loubar a nosa sensibilidade.

Coidamos que as mulleres non temos a exclusiva da sensibilidade, mais que si deben de carecer de sensibilidade cara a nosotras quen é capaz de incluir na súa lista a Leri, personaxe que logrou acadar o premio Alacrán ao facer declaracions ofensivas cara as mulleres.♦

Se queren ser votados polas mulleres, fagan unhas propostas claras de actuación no seu programa electoral, deseñen unha política para corrixir as desigualdades existentes, e non nos encarguen do coidado da cidade que tamén é tarefa a compartir por homes e mulleres.♦

COORDENADORA FEMINISTA
DONICELA (VIGO)

A lousa

O "bloque ao pescozo" que segundo Fraga impoñerá o señor Beiras ao povo galego no caso de que este governe Galiza supon todo un folgo esperanzador de democracia e liberdade contra a pesada lousa de cementerio que ten imposta Fraga e o PP "deG" desde que governan Galiza.

O que o Señor Fraga e o PP "deG" temen non é ao bloque non ao señor Beiras senón que estes destapen a manta de corruptelas e caciquismo que persegúen ao PP "deG" e a todos os seus gobernantes. A que ven senón ese interese amiguista e repentina de que o

Soto quere volver á alcaldía, e non se lle ocorre mellor cousa que querer sacar partido electoral do maltrato das mulleres.

"PSdeG" recupere algo que xa non representa cando precisamente o PP "deG" sempre lles votou merda enriba? Que siga o señor Fraga e os seus "escuadrons" no intento de manipular e enganar ao povo galego que de nada lles vai servir senón todo o contrario, menos os van votar. Galiza necesita un cambio político urgente e estar gobernada por xentes galeguistas que non traizoen ao povo. O PP "deG" é causante da emigración masiva á que despois,

O PP é causante da emigración masiva á que despois teñen a cara de pedir o voto.

faltos de escrupulos, teñen a cara e desvergónha de pedir o voto.

Resulta extraño que o xuiz Garzón se atreva a investigar o pasado político-fascista de Pinochet e non faga o mesmo con Fraga Iribarne e moitos dos seus colaboradores, porque será?♦

EVARISTO VIDE DAQUINTA
(XIXÓN)

Exclusões e inclusões

Como porta-voz nacional do Movimento em Defensa da Língua (MDL) venho por este medio manifestar a nossa surpresa pelo facto de non termos sido convocados à concentração reivindicativa em prol da língua que, convocada pela Mesa pola Normalización Lingüística sob o lema "O Galego, Língua Viva", deu coruña no pasado 17 de Maio em Compostela.

É-nos difícil entender porque o MDL foi excluído de um acto conjunto em prol da língua. Queremos crer que esta exclusão não se deve ao facto de sermos reintegracionistas consequentes, quer dizer, galeguistas.

Por outro lado, não seremos nós os que desvalorizemos o labor da Mesa como força de pressão junto das Instituições (Xunta, etc.); porém estamos convencidos de que a verdadeira *normalização lingüística* nunca poderá partir das delegações regionais do Reino de España (Xunta, etc.) nem de uma concepción da nosa língua isolacionista.

É-nos difícil entender porque o MDL foi excluído de um acto conjunto em prol da língua.

CLÁUDIO LÓPEZ GARRIDO

Pátria ou Terra Nai?

Antes de que se editara em español o trabalho de Michael Löwry, *Os marxistas e a questão nacional*, já circulava unha tradución en galego feita por X.M. Beiras. Difundida en fotocopias, esta excelente síntese do pensamento marxista convertiu-se num dos manuais de formación do PSG e doutros partidos nacionalistas. Além de fornecer unha guía básica de leitura, permitiu aos militantes abordar sem complexos o debate com o PCE que, até entón, se considerava o exégeta único do marxismo. Daquela o PSOE era só unhas siglas e os futuros okupas do partido interessavam-se por temas de mais porvir, como a contabilidade criativa e a especulación bursátil.

Vem isto a conto, porque 25 anos depois de aquela pirataría massiva, que o autor, como marxista, saberá disculpar, aparece, por fin, este ensaio publicado en galego, junto com outros do próprio Löwry, na editorial Laioveneto sob o título de *Patria ou Terra Nai?*

As últimas eleccións vascas relanzaron o debate sobre o direito à Autodeterminación em todo o Estado, salvo na Galiza, porque para a dirección do BNG non era un tema prioritario. Na realidade, a única prioridade parecem ser as eleccións; mas há questons que non se poden eludir se se quer avanzar na recuperación da conciencia nacional, e isso exige contestar a campanha de intoxificación do nacionalismo español e a sua canalhesca interpretación do drama dos Balcanes, onde a solidariedade antifascista foi substituída pola guerra étnica. Questons como a homogeneidade nacional, a autonomía cultural no marco de federações baseadas na adhesión voluntaria e a aplicación do direito de autodeterminación em territorios plurinacionais, requiren soluções, e son os nacionalistas os más interessados en acha-las. Nada disto pode ser secundario para quem concebe a libertación nacional como unha concreción da lucha pola redención da Humanidade.♦

ARMANDO RIBALDULHA
PORTA-VOZ NACIONAL DO MDL

Lembranza para Antón Bértolo

Neste dia fermoso de Primavera lembrámose desde Euskal Herria, Antón, e queremos apartar desde esta ribeira de dor e de esperanza. Hoxe tocamos beber este viño amargo. Nunca fomos de despedidas

largacias non da mistela docida da pranto resñado.

Lembramoste coma patriota basco. Cada recanto deste povo fala de ti e todas as pedras senten a tua ausencia; o mar nomeate en cada onda e o país florece por onde ti pasaras.

Como poderíamos falar de amizade, loita, terra, liberdade, sen lembrante?

De ti aprendemos o significado de palabras fermosas. Como poderíamos falar de amizade, loita, terra, liberdade, sen lembrante? Os nosos corazóns non perden a esperanza de se contar e quixeramos adoecer da tua humanidade.

O futuro é unha festa, Antón. Brindemos compañoiro desde Galiza e desde Euskal Herria, desde a solidariedade dos povos. Saude! ♦

ÍÑIGO E OTO
(HEUSKAL HERRIA)

Patronal e dereitos humanos

Os traballadores/as da limpeza da provincia da Coruña levamos dende o 31 de Decembro de 1997 sen poder chegar a un acordo sobre o noso Convénio Colectivo. Todas as propostas que fixemos bateron ca intolerancia por parte da Patronal. Os traballadores/as facendo valer a necesidade do dialogo pasamos de non querer falar da conxelación da antigüedad a facer unha oferta para a sua conxelación, pero voltamos a bater coa intolerancia da Patronal en forma dunha contraproposta que mesmo se pode dizer que é anticonstitucional.

Artigo 35.1 da Constitución: "A unha remuneración abondo para satisfacer as suas necesidades e as da sua familia..."

Co actual salário máis a oferta da Patronal non podemos nem facer fronte ás necesidades básicas que están recollidas nos Dereitos Humanos.

Co actual salário máis a oferta da Patronal non podemos nem facer fronte ás necesidades básicas que están recollidas nos Dereitos Humanos: "Toda persoa ten dereito a un nivel de vida adecuado que lle asegure, así como á sua familia a saude e benestar en especial a alimentación, o vestido, a vivenda, a asistencia médica e os servicios necesarios".

Ante esta actitude da Patronal, que non esquenzamos que son persoas as que se saltan a constitución e os Dereitos Humanos, só nos queda organizar-nos e loitar polos nosos dereitos como traballadores e persoas. ♦

X.L.N.C.
(CULLEREDO)

Lugoslavia

Fala-se muito ultimamente de xenocidio e limpeza étnica a propósito do que está a acontecer hoxe nos Balcáns. Existe, con efecto, unha forza militar que practica ese xenocidio: a OTAN. Existe tamén un povo que sofre esa limpeza étnica: o povo sérbio. Convén deixar isto claro para que determinados "patriotas antimilitaristas" galegos non se confundan. A eses que reclaman o direito de autodeterminación para Kosovo recomendo-lles que lean o magnífico artigo de Anselmo López Carreira publicado en *A Nosa Terra* no número 881.

Eu pola miña parte reclamo o direito de autodeterminación para Sérbia. Solidarizo-me co povo sérbio na sua luta por sobreviver fronte ao exterminio programado (non por erro) da OTAN. ♦

PAULO CONDE FERRO
(OURENSE)

Compostela, cidade ocupada

Impasibleis asistimos dun tempo a esta parte a un considerábel aumento de efectivos policiais polas ruas desta sempre hospitalaria e tranquila cidade, din-

que é debido ao gallo do Ano Santo. Admitámolo, mais isto precisa dunha reflexión, hai que plantexarse perguntas e rabuñar as ideas, os argumentos que levan detrás os feitos, ou sexa, como son, se é que o son, xustificábeis.

Os responsábeis de seguridade só poden lexitimar tal feito atendendo, na miña opinión, ás seguintes premisas. Que o lector xulgue o grao de falsidade ou a certeza das mesmas:

1- En Compostela, alomenos na zona destinada ao turismo, existen certos sectores sociais fortemente tendenciosos á cleptomanía e polo tanto é mester controlalos, telos baixa vixiánica, facerles ver e sentir que están no punto de mira da lei, coidar deles posto que carecen desa autonomía e responsabilidade moral, vamos tal cal como se fosen seres sen o máis mínimo de racionalidade, que é menor che botan navalla ao peito ou a man ao pescozo. É algo de primeira orde mantelos alonxados dos turistas que venen, venerable e piadosamente a visitar a tumba do noso apóstolo, non vaia a ser o demo que os anoxen e alporcen debido ao seu comportamento, vestimenta ou simplemente presenza.

Neste senso hai que constatar un proceso soterrado que se dá en moitas cidades cuxa más apreciada fonte de recursos son os turistas: a eliminación calada e oculta dos mendigos, drogaditos, indixentes e xente dese tipo, témoslles que estar imen-

samente agradecidos porque aquí non os matan, como nouros lugares, sométenos a ostracismo por cometer o único delito de ser pobres ou de construir a sua propia vida alonxados e confrontados aos actuais modelos consumistas. É unha noxenta vergoña que nunha sociedade aparentemente con valores democráticos se restrinxan e anule o dereito constitucional segundo o cal podemos vivir onde nos pete. A democracia é moito máis que elixir aos nosos gobernantes cada catro anos.

2- Enlazando co anterior argumento cabe dicir que existe en torno ás cidades turísticas ese velo e morbo atractivo de facer agosto a conta dos turistas, no noso caso os que vivimos en Compostela, galegos ao fin e o cabo, cunha mentalidade por definición atrasada, ainda sofrimos deste mal preterito dun xeito crónico, só o disciplinado corpo de policía é quen de pór orde a este desvario mental que ten unhas moi perniciosas consecuencias para unha fonte de recursos tan estímable como o turismo, isto indubidabelmente, xúntase co anterior e superpóngase ao mesmo ainda que ten unha maior amplitude social.

3- O seguinte argumento non se avén a criterios económicos, senón puramente ideolóxicos, polo tal diverse bastante da liña proposta nos anteriores: a celebración do Ano Santo é a disculpa perfecta para aumentar o corpo de policía e manter así máis a rai a todo ese contubérnio de nacionalistas que tanto gostan da zona vella, toda esa panda de separatistas que só queren "balcanizar España" (*Manolo dixit*) e botar a perder as nosas más prezadas fontes de recursos. Tamén se debe evitar que os turistas, maravillados pola sublimidade arquitectónica que a historia imprimiu nesta cidade, tomen contacto coa realidade mundanal do dia a dia, e cheguen a creer nesa terrível herexia de considerar Galiza como algo de seu descubrindo que non hai touros e nada ten que ver co resto da Iberia. ♦

MAXI REI
FACULTADE DE HISTORIA
COMPOSTELA

As escandalosas missérias da sociedade da tolerancia

Eu não os considero tolos. Não lhes vou conceder tal beneficio. Considero-os o que realmente são: covardes, mesquinhos e miseráveis. Porque assim é o seu discurso e assim é a sua praxe. O fascismo é especialista em propaganda, sabem confun-

que se lle afiliase Juan Carlos.

O PP anuncio trunfante na prensa que o tramo de autoestrada de circunvalación de Vigo sería gratuito. O problema é que carece de saidas. Non queda máis remedio que abandonar a via varios quilómetros despois, por un paso con peaxe.

Antes a xente agoiraba os cambios de tempo pola dor dunha perna ma, polos cambios de vento ou acudindo ao refraneiro. Despois deciase que chovia a cachón, que o sol chacinaba aos paxaros ou que se cociñaba un ovo na chapa dun coche. Agora o paisano máis lerdo fala do anticiclón e das isobaras como un catedrático de física.

A medicina tamén segue a moda. Agora o

que se leva é dicer que "o neno colleu un virus".

Tres concelleiros do PP de Bande marchan buscar votos a Venezuela. Quen paga a viaxe?

O Domingo 23 celebrouse a misa solemne da Romeria do Viso, concello de Lobeira. Oficiou o mitin, perdón a misa, Xosé Carlos Fernández Otero, o que fora secretario particular de Temiño e hoxe exerce de articulista habitual de *La Región*. O crego agradeceulle a Baltar, presidente da Deputación de Ourense, a sua presencia e gabouno "polo moito que fixo por este lugar". Olé.♦

dir e enganar como ninguém. O medo e a ignorancia são o caldo de cultivo ideal para o seu lixo. Garante-lhes impunidade e mesmo pode que a sociedade os arroupe e saia na sua defesa. Como os vai rejeitar um sistema do que são produto e para o que mesmo actuam às vezes de mamporreiros? Mas a mim não me enganam. Sei como são e como funcionam, quase poderia dizer que sei quem são, se me apuram. O que me preocupa é que cheguem a enganar ao meu companheiro na associação de vizinhos, à minha companheira no sindicato, ou aos membros da junta directiva da comunidade de proprietários do meu edifício. E não é uma preocupación gratuita, porque pelo transcorrer dos acontecimentos é o que vejo que se está a passar. Para que acontecerá o que aconteceu no Centro de Drogodependencias da Coruña teve que haver antecedentes indicativos de que eles podiam

passar à acção, ou acham-vos que estes arriscam o mais mínimo quando começam uma ofensiva propagandística? Os fascistas nunca actuam de jeito improvisado. O antecedente foi Lonçãs e este era o sinal que eles aguardavam desde as suas tobas. Os tolerantes e democráticos vizinhos daquele bairro corunhês saíram à rua a fazerem-lhe o caldo gorrido ao narco-trânsito, é dizer, a se manifestar em teoria contra a droga e na prática contra os drogadictos. Agora, os autores dos cartazes que apareceram no Centro de Drogodependencias, aproveitando magistralmente a conjuntura, dão-lhe forma de literatura escrita ao suporte ideológico da "heróica"

causa dos vizinhos e vizinhas de Lonçãs; como melhor mostra, duas sesudas e inteligentes reflexões contidas nos pasquins deixados à própria porta do Centro: *Sidosos, fuera de este mundo e qué diferencia hay entre un heroinómano y un porreto?*

Eu, que sou sidoso, inmigrante, pobre, okupa, prostituta, homosexual e, por cima, galego, tenho uma resposta para eles: que entre um heroinómano, um co-cainómano, um fumador de haxixe, um alcoólico e uma pessoa que só bebe água há, por cima de todas as diferenças que queiramos pôr por diante, uma coisa em comum: que todos são pessoas e que a linha que afasta o não consumir drogas de consumi-las é demasiado fraca para andarmos com maniqueismos, igual que a linha entre padecer a enfermidade da SIDÁ e não padecê-la, que é inclusivo ainda mais difusa. Portanto, se

os atacam a eles, atacam-me a mim, já que eles são dos meus. Adivinhem então qual é o meu rosto e venham por mim. Agora eu pergunto, o que opina disto a Federação de Associações de vizinhos? A quê esperam para condenar os factos? Vocês têm uma responsabilidade social com a que devem cumprir! Menos teorizar sobre tolerância e mais compromisso real com os problemas que afectam à nossa própria gente! Não são os toxicómanos e as suas famílias vizinhos dos nossos bairros?... ou não será que temos o inimigo dentro e que estamos a compartilhar espaço com os próprios autores dos pasquins ou com gente que pensa como eles? Quantas vezes terei eu ouvido as duas frases antes citadas? Em momentos como este, ficam em evidência as missérias da sociedade da tolerância.♦

RAMIRO VIDAL ALVARINHO
(LIANS - OLEIROS)

Historia da arte Galega

Unha Historia da Arte Galega feita desde Galicia como centro desde o que interrogar a historia, ollar cómo realizamos na arte o que somos e cómo os períodos históricos dependen das dinâmicas internas da propia Galicia. Existe unha arte galega na que está depositada a nosa memoria histórica e social, a nosa identidade, a nosa interpretación do devir, a nosa concepción do sagrado, etc.

Editada por
A NOSA TERRA
coa colaboración
da AS-PG.

Aforre máis de 26.000 pta,
con respecto ao prezo de venda ao público, subscribindose agora a medio desta oferta.

Índices onomásticos,
de ilustracións, mapas,
gráficos.

Tamaño do volume:
230 x 315 mm.

3.500 ilustracións a toda cor.

150 fascículos de 16 páginas impresos a cor en papel estucado arte de 130 g/m² encadernábeis en 7 tomos temáticos con entregas quincenais de tres fascículos.

Desexo subscribirme á colección <i>Historia da Arte Galega</i>	
Nome	Apelidos
Endereço	
Código Postal	Telefone
Poboación	Província
PAGO A SUBSIDIARIA PARA O ESTADO ESPAÑOL 2.500 pta (5 fascículos)	
PAGAMENTO DOMICILIADO	
Banco / Caixa de Afoitos	
Conta ou libreta	☐
Titular	
Sucursal	Poboación
Siyanse tomar conta, e atender ás miñas avisa, con cargo á miña conta os recibos que ao meu nome me sexan presentados pola Promoción Cultural Galega (A NOSA TERRA).	
Data	Signatura
Remitir unha vez cuberto a A NOSA TERRA, Apartado postal 1381 - 36200 VIGO.	
Mais información no teléfono (986) 43 38 30	

Historia da arte Galega
A NOSA TERRA

Cultura nos programas eleitorais, entre o elemento decorativo e o cimento do país

A participación de artistas e asociacións proposta polo BNG, unha das poucas novedades da campaña

♦ A. ESTÉVEZ

Ademais de Urbanismo, Facenda Local, Infraestrutura e Seguridade Pública, nos programas eleitorais tamén hai espazo para a Cultura. Unhas organizacións adicáñlle máis atención que outras, pero todas entenden os concellos como "dinamizadores culturais". O PP asócia a difusión cultural coa mocidade; o PSOE descrebe o espazo municipal como "privilexiado" para as manifestacións artísticas e culturais, e o BNG aporta unha novedade, a creación de Consellos Municipais da Cultura, un xeito de integrar a artistas e asociacións na elaboración da oferta cultural dunha cidade ou vila.

"Galiza ten ante si un reto fundamental: facer accesibles a todos unhas infraestruturas e servizos culturais, a pesar da dispersión da povoación". A declaración do PP complementase coa intención de equiparar aos galegos "ás comunidades más avanzadas". Para isto, o asociacionismo e a aplicación das novas tecnoloxías poden ser ferramentas utis, segundo os conservadores. No seu programa non hai propostas concretas ainda que si se extenden neste aspecto a dotar de contido a concellería de Xuventude. O compromiso é desenvolver programas especiais para os más novos na área de cultura para formar monitores en cine, teatro, música e fotografía. Os monitores voluntarios colaborarian posteriormente coa concellería e coas asociacións no desenvolvemento de actividades culturais.

Incrementar a leitura está tamén nos planos das organizacións políticas. Os conservadores prometen impulsar as bibliotecas, os socialistas pensan que hai que incrementar o seu número e que desde elas se poda acceder ás redes virtuais, e os nacionalistas apostan non só por bibliotecas, senón por arquivos, videotecas, fonotecas, etc. Reutilizar locais vellos ou libres de usos militares serviría, díen no BNG, para ampliar estes espazos culturais. Tamén coincide o PSOE á hora de ver as antigas escolas rurais e teleclubes como posibles centros culturais.

Muller e investigación

O asociacionismo é para estas tres formacións políticas un elemento clave na programación e dinamización cultural de vilas e concellos. Pero o BNG aporta un novedoso Consello Municipal da Cultura, que tería unha variada representación tanto de asociacións como dos propios criadores. As suas competencias non serían poucas. A primeira, propor

Todas as formacións avogan pola creación de máis bibliotecas. PSOE e BNG proponen recuperar locais sen uso para convertelos en centros sociais. A.N.T.

as liñas xerais de política cultural municipal, así como o seu orzamento anual ou plurianual, e coordinar as actividades das diferentes entidades, respectando a sua autonomía. É dicer, o Consello sería o responsable da actividade cultural nos municipios.

Os nacionalistas avogan polas televisións locais e comarcas. Non é o único meio de comunicación que pretendan criar e impulsar xa que consideran a rádio e a prensa como veículos que cumplen unha importante función social. As políticas dirixidas á muller tamén chegan ao apartado cultural que propugna o BNG para as ciudades. Non só queren fomentar actividades nas que a muller sexa criadora cultural, senón que proponen a investigación e o coñecemento das personalidades femeninas locais, sexan artistas ou traballadoras.

Restaurar patrimonio e renovar bares

Os concellos cunha riqueza de patrimonio relevante merecen

atención preferente para o PSOE, que entende que a rehabilitación de edificios e restauración de monumentos ten que vir da man da renovación do comercio e a hostelería. Os nacionalistas promoverian o inventario de bens de interese cultural en coñéncia coas denúncias que levan feito tanto en organismos municipais como autonómicos sobre a ausencia de catalogación que, non poucas veces, favorece a desaparición do patrimonio.

Se os fondos artísticos merecen a pena, os nacionalistas apoiarian a creación de museos locais ou comarcas. E a mesma actividade administrativa do concello seria merecedora dun arquivo, no que se pudieran consultar as resolucións e iniciativas do pasado e do presente. ♦

Tamén galego na discoteca

Para os socialistas hai que afondar e avanzar na normalización lingüística, para o PP, cumplir a legislación vixente e impulsar os servizos de normalización nos concellos. Como é de esperar, o apartado de política lingüística no programa do BNG vai algo máis aló. Tanto Xaime Bello como Lois Obelleiro reseñaron na presentación das liñas culturais e lingüísticas dos nacionalistas nesta campaña, que o BNG concibe os concellos como "axentes dinamizadores na recuperación da

coscience e identidade nacional". Así que a organización política avoga polo uso do galego en todas as actividades sociais, desde o rexistro municipal até a discoteca.

Saber falar galego é imprescindible para traballar na administración local; non só é necesario que criar servizos de normalización atendendo á subvención da Xunta senón que hai que mantelos e avalialos periódicamente; é preciso facer campañas normalizadoras en todos

os sectores, sexa na compañía de transportes como nas adegas e cafeterías. Estas son algunos dos puntos de partida no papel. Para conscientiar, o BNG considera que hai que implicar a todos os colectivos da cidade no proceso de normalización. Por exemplo, convencer as empresas que teñen trato co concello de usar o galego na sua documentación. E ter cartos para dotar de meios á promoción da lingua. En resumo, para o BNG "cumple rematar co uso ritual do idioma". ♦

O xardín de Monet

RAMIRO FONTE

Quen entre os milleiros e mielleiros de espectadores que gardaron cola durante meses para entrar nas salas da Royal Academy suspeita que o xardín de Monet é unha das más interesantes alegorías da arte moderna? Nas cidades europeas de grande tradición cultural, a xente acode en masa ás exposicións de pintura como aquí ó fútbol. A horas punta é certamente difícil poder disfrutar dun cadro para un só, pero esa multitud de espectadores paseantes entre as salas dos museos, procura un oco cunha sorprendente sinxeleza, cunha naturalidade de seu quizais porque saben, como Baudelaire ben sabía, que multitud e soildade gardan profundas equivalencias e un pode ficar só, por uns instantes, fronte ás augas tremedoras e os nenúfares de Monet.

O xardín de Claude Monet hai anos que lle quero dedicar un poema que non acaba de sairme. Non é certamente o meu pintor dos impresionistas. Cada vez máis, prefiro por enriba de todos eles a Edouard Manet e o exemplo de Van Gogh sobrepasa, para mi, as fronteiras da pintura para establecerse (non sei se atreverme a escribilo) no territorio dos santos e dos místicos. Pero o xardín de Claude Monet, os dous xardíns de Claude Monet, hai anos que me levan obsesionando. Monet creou, como xa se sabe, un xardín en Giverny para pintalo para si mesmo. Fixo arte na realidade e esa realidade levouna á súa mesma pintura. Eses teóricos da arte moderna que tan poucas cousas nos explican, ¿saberán explicarnos cal é a relación que se establece entre o xardín real de Giverny e o non menos real xardín dos cadros de Monet? ¿Saberán dicirnos os que nos explican as instalacións cal dos dous debe ser considerado unha das grandes creacións da arte moderna?

Que non sospeitaba un (e esa é a razón do meu artigo e da pertinencia da exposición da Royal Academy que sitúa o xardín de Claude Monet no século XX) é cantarriba, canto caos, canto pincelada furiosa se reflexan nas augas que nos parecían quietas, serenas, leves. A guerra do 14 está no xardín de Monet igual que estaban nos grandes pintores epocais, como Goya, as tempestades da historia. A guerra do 14 converte nun oceano de dúbidas as augas mortecidas, estáticas de Monet. Un lóstrego.

A pintura de Claude Monet, exemplo das artes decorativas, instrumentalizadas por unha burguesía urbana que quere ter xardíns dentro das súas casas, reflexaba o fulgor atormentado da historia nas sombras das flores acuáticas e da auga. Por certo, cando puiden ficar só entre a multitud de espectadores, debateime de que a pincelada de Monet é, en moitos cadros (nas paisaxes dun Londres xa ameazado pola sociedade industrial) tan temerosa como a de Cezanne, aquel pintor esquivo e meridional que en vez de xardíns pintaba mazás, e que non sospeitaba que a súa soildade fai ser compartida por tanta xente. ♦

■ Achégate a Galiza, xornadas da rádio galega en Catalunya

Achegar a cultura galega aos cidadáns de Barcelona é a fin das xornadas que o *Espacios Radiofónicos Galegos en Catalunya*, que funciona como unha asociación, están a levar a cabo desde o mes de Abril. Tras a organización de debates sobre méios de comunicación e recitais poéticos, como o protagonizado por Alfonso Pexegueiro baixo o título *Blasfemia de silencio*, o 26 de Maio tivo lugar unha conferencia sobre a figura de Roberto Blanco Torres e, ao dia seguinte, o grupo *Augateba* realizou unha rapsódia sobre textos do homenaxeado o *Día das Letras*. O peche das xornadas fixo-se cunha festa no Pressing Music Bar. Os Espacios Radiofónicos Galegos en Catalunya son *Aturuxos*, na Radio Ciutat Vella, *Morríña*, na Radio Nou Barris, *Galicia no Vallés*, na Rádio Mollet, *Escoita Galicia*, na Rádio Llagosta, *Camiño da terra*, na Rádio Gramenet, e *Galiza... algo más*, na Sants-Montjuïc Rádio. ♦

■ Ruxe-Ruxe e Driade en concerto pola língua

"A mocidade coa língua, por dignidade, por civismo" é o título do manifesto que se vai ler na praça das Ánimas en Compostela o vindeiro 28 de Maio con motivo dun concerto musical a prol do idioma. A partir das nove e media da noite, actuarán o grupo de rock bravú *Ruxe-Ruxe*, e o grupo folk *Driade*. Os organizadores desta festa son *Galiza Nova*, CAF, CAE, Mocidade Labrega Galega, Mocidade da CIG e Mocidade pola Normalización Lingüística, que nos venden como harmonia (...) En Madrid viven en español; en París, o francés é a norma; en Londres, o inglés non ten problemas. Daquela, por que nas vilas e cidades de Galiza o galego non ha de ser o normal?", sinalan os organizadores. ♦

■ Máscara Produccións continua con Guillados

Guillados é o título da versión que o grupo *Máscara Produccións* fai de *Fuera de quicio*, a peza de José Luis Alonso de Santos, na que se contan "as aventuras e desventuras de duas tolas que se citan no interior do psiquiátrico con dous internos do pavillón de homes". A obra continua a sua representación polo país con duas funcións en Vigo, o Venres 28 e o Sábado 29 no auditório do concello ás dez da noite. Dirixida por X. Calero e A. Casal, a peza ten no seu reparto a Patricia Alfaya, Xosé Xulio Bañón, Xerome Caldero, Antón Casal, Verónica Codesido, Beatriz Míguez e Pablo Puga. ♦

■ Entregáronse os Pedróns de Ouro

O Domingo 23 de Maio, na Casa Museo de Rosalía en Padrón, entregáronse os *Pedróns de Ouro*, convocados pola fundación do mesmo nome. Recibiu o de ouro o escritor Bernardino Graña e o de honra o historiador galego, residente en Euskadi, Xosé Estévez, nun acto conducido por Avelino Avuín de Tembra, membro do Padroa-

do da Fundación, e no que actuou de mantedor Xosé M. Álvarez Cáccamo. Graña fixo un alegato contra a guerra no seu discurso – "queremos as bombas das palabras que deixan a luz no corazón, na mente e na consciencia" –, e Estévez, que se definiu basco de adopción, reseñou o direito que teñen os povos a decidir sobre o seu futuro. ♦

■ Abre a biblioteca do CGAC

Con máis de sete mil volumes abriu o Mércores 26 de Maio a biblioteca do Centro Galego de Arte Contemporánea de Compostela. Asumida como obxectivo principal polo director Miguel Fernández Cid, a biblioteca divide os seus fondos nos apartados de monografías, exposicións colectivas, historia, teoría, publicacións seriadas e obras de referencia. A sala de leitura terá un límite de vintecinco persoas. Por outra parte, os responsables do CGAC amósanse moi satisfeitos pola acollida da colección "Carmen Thyssen", que fixo aumentar a media de visitantes diárias na fin de semana de douscientos a dous mil. ♦

■ Xulián Hernández e Javier Krahe nas xornadas de Lírica e Burla

As xornadas de lírica e burla foron apresentadas o Mércores 26 de Maio na Coruña dentro da programación conmemorativa do 50º aniversario do Teatro Colón. Xulián Hernández, de *Siniestro Total*, Pablo Carbonell, Kiko Veneno, Javier Krahe, Maestro Reverendo e o Gran Wyoming son algúns dos participantes dos catro programas nos que se divide a

iniciativa. Música e humor están no cerne da iniciativa, que se centra nos cantautores, na criación literaria e na ironia. ♦

■ Ciclo de actrices no Principal de Compostela

Até a fin de semana proxéctase no Teatro Principal de Compostela un ciclo titulado "Actrices", que programa a concellería de Cultura e que reune algunas das histórias de mulleres que pasaron polas salas de cinema nos últimos meses. En versión orixinal subtitulada podense ver en distintos horarios *A sua magestade Mrs. Brown*, *Central do Brasil*, *Oleanna*, *A noite das rapazas*, *De agora en diante* e *Elizabeth*. ♦

■ Piden os ciclos elemental e medio no conservatorio en Vigo

A asociación de pais de alumnos do conservatorio de Vigo ten convocada unha protesta para o Sábado 29 de Maio ás doce da mañán na que piden a creación do ciclo elemental e medio da escola de música. Actualmente estos ciclos son asumidos por escolas privadas. Os pais teñen solicitado á Xunta que se instauren no vello edificio da

estación da Renfe. Segundo os convocantes, a decisión depende da Xunta xa que o concello cede o inmóvel. A protesta terá lugar en frente dos vellos xulgados da cidade. ♦

■ Torrente Ballester, homenaxeado na Deputación da Coruña

O Martes 25 de Maio o escritor falecido Gonzalo Torrente Ballester foi nomeado a título póstumo fillo predilecto pola deputación da Coruña. O acto celebrouse no Pazo de Mariñán, estando presidido pola viúva e os fillos do escritor ferrolán, autor de *La saga/fuga de JB* e *Los gozos y las sombras* e coa presencia tamén de Augusto César Lendoiro. ♦

■ Un certame para integrar arte e natureza

"Integrar na medida do posibel e dun xeito respetuoso a obra artística coa paisaxe e o entorno" é o obxectivo do primeiro certame de arte e natureza no monte da Alba, que organiza o centro cultural de Valadares en Vigo. Antes do 11 de Xullo, os artistas interesados, tanto galegos como internacionais, poden apresentar os seus proxectos enviándolos ao centro vecinal, Estrada de Valadares, 233, de Vigo. Os artistas seleccionados terán unha compensación económica de 300.000 pesetas máis desprazamento desde o país de orixe e estancia. A obra terá que ser realizada desde o 2 até o 16 de Agosto. ♦

■ Galeguizan o rótulo da Lonxa do Berbés

Un rótulo no que se lia "Porto de Vigo, lonxa de altura" foi colocado por delegados da CIG nas instalacións recentemente inauguradas por Manuel Fraga. A protesta uníase a outras levadas a cabo por A Mesa pola Normalización, na que exixian que os rótulos da lonxa estivesen en galego. A CIG anunciou que a colocación de rótulos en galego continuarán até que se oficialice o nome da lonxa. ♦

■ Músicas do mundo nas Cantigas do Seixal

Desde o dia 27 de Maio até o 5 de Xuño desenvólvese no Seixal, perto de Lisboa, o festival *Cantigas de Maio*, que chega a súa décima edición,

Yungchen Lhamo do Tibet.

comemoración á que se engade o 25º aniversario da Revolución dos Cravos. A organización do festival corre a cargo da Asociación José Afonso e a Cámara Municipal do Seixal, que traen a convidados de Finlândia, Roménia, Canadá, Turquía, Córsega, Portugal, Galiza e País Vasco. En varios escenarios terán lugar as actuacións de Os Camponeses de Pias, Tavagna, os fineses de JPP –que arranxan polkas e valses–, Brigada Víctor Jara e Yungchen Lhamo, unha voz que chega desde o Tibet. "Algo que nós occidentais non estamos habituados a ouvir e que soa consegue reter a atención de toda unha platea, un feito do que non hai memoria no ámbito da tradición musical", din os organizadores.

Desde Turquía chegan o 4 de Xuño Galata Mevlevi Musik e Sema Ensemble e os canadienses de Las Bottine Souriant. Para pechar o festival, contan con Susana Baca, cantante e compositora ademais de embaixadora da Unesco, e os galegos de Milladoiro, que representa o achegamento das culturas das duas bandas do Miño. Paralelamente teñen lugar exposicións de arte popular, de fotografía e talleres. A entrada aos espectáculos é de balde excepto os días 27 de Maio e 3 de Xuño. ♦

Susana Baca, do Perú.

Leituras

Monumento literario

Título: Poema á nai.
Autor: Xesús López Fernández.
Editorial: Edición do autor

Dende sempre a existencia da nai ou a súa perda é a realidade e o acontecemento más transcendente da vida dunha persoa. Por indiferente que un sexa respecto aos valores espirituais a nais é un reducto de tenura e de saudade no corazón do home.

E, de que isto é así, é testemuño excepcional a obra literaria que acaba de safr do prelo: *Poesía de Galicia. Poemas á Nai*, de Xesús López Fernández, dedicada á súa nai e a todas as nais galegas:

Contigo no recordo estou
e a túa ausencia vai en min
os ollos miran ao redor
silencio eterno e noite sen fin

Con este acento de tan fonda tristura pola falta da súa nai, o autor dá comezo ao que damos en considerar un verdadeiro monumento literario, xestado polo agarimo dunha soa idea: o ensalzamento da figura da nai galega, prototípico da abnegación e heroicidade más grandes, por amor dos seus fillos. Ao pé destas dedicatorias hai unha terceira, como rendida homenaxe ao seu mestre amigo, D. Constantino García González, quen en palabaras de Xesús López ven a ser o "fundamento da lingüística actual".

No que atinxo á edición deste libro, escrupulosamente coidada e dunha fermosa presentación, podería dicirse que se trata do inicio dunha colección de autor-editor,

A naiña de Ksado, detalle.

custosa e curta, se se ten en conta o índice dos autores, dobrente contemplados nela. Cadaquén ten a súa biografía e bibliografía, fonte inxente de datos, ademais dun segundo índice de nais cos fillos, apartado onde aparecen os poemas dedicados ás nais correspondentes.

Segundo datos do autor, en "Poemas á nai" inclúense 12 textos poéticos, 207 en galego e 205 en castelán, de 190 poetas de Galicia e 90 cantares do pobo en prosa e verso, máis dous apéndices. O primeiro corresponde aos poemas de autores sen identificar, en galego e en castelán; o segundo refírese a poemas á nai en xeral, estes diferenciados en canto ao idioma.

O sacerdote, profesor e filólogo-investigador, que é D. Xesús López Fernández, dedica este libro ás nais galegas, con unha colección de poemas que abrangue dous séculos de escritura poética en Galicia. A súa obra é unha homenaxe á nai galega, que é unha figura fundamental na cultura galega. O autor, que é unha figura moi importante na literatura galega contemporánea, dedica este libro ás nais galegas, con unha colección de poemas que abrangue dous séculos de escritura poética en Galicia. A súa obra é unha homenaxe á nai galega, que é unha figura fundamental na cultura galega.

peix Fernández abordou nas mil páxinas deste libro un eido, polo de agora descoñecido en Galicia, España e outras partes do mundo, se ben o canto á nai, sempre existiu de seu, inda que de modo moi isolado ou recollido en pequenas e determinadas ediciones dun autor tamén determinado. Como sinala Xesús López na introducción da súa obra (...) "No ámbito de Galicia é esta a primeira colección de poemas á nai que se leva a cabo. No de España foíno "Homenaje a la madre". Antología española del siglo XX (Burlada-Navarra, 1984) do poeta navarro Ángel Urrutia Iturbe".

Neste arduo labor de investigación e información, maniféstans o estudo lingüístico e literario que, o Romanticismo, inda que tardío en Galicia, no seu res-

xurdimento trae consigo os primeiros poemas á nai (...) "a nai vista non como proxenitora senón como persoa merecente de ser cantada... Os poemas á maternidade humana reflicten unha condición tradicional da muller, que parece se-la de Urrutia" (...), como tema da poesía deixaben claro que os poemas á propia nai..." é algo moderno en tódalas literaturas".

Sobre a procura dos poetas galegos segundo nos afirma o autor (...)

"por natureza ou por adopción, dentro ou fóra de Galicia, como a dos seus poemas (...) foi unha busca traballosa e expectante, na que sempre que atopaba un poema á nai dun poeta galego, que era moi de cando en vez, facía unha festa".

"Salienta nas biografías dos poetas, sempre que podo, os datos de valor humanístico e de significación galeguista".

Todo isto dá idea cumplida do fervente entusiasmo que no autor espertou esta tarefa investigadora, tan difícil como gratificante; o seu altruismo e gran sensibilidade levárono ata a fin; non só dunha ampla e fermosísima colleita de textos poéticos á nai, senón que tamén conseguiu achegarnos a moitos poetas, polo de agora descoñecidos.

(Pasa á páxina seguinte)

conta de libros

Novos contadores de contos

Unha entrevista de traballo entre un mozo e "un búfalo, un mamut, un rinoceronte, vamo, calquer tipo de mastodonte antediluviano, que faría que os mesmísimos Tarzán se cagase no taparrabos se o tivese a menos de medio metro de distancia" é a esencia escollida por Xonxa Fernández para o seu conto *Curriculum vitae*.

Con el gafiou o Prémio Ourense de Contos a pasada edición, que inclúe a sua publicación xunto aos accésits: *Rua Muíño*, de Jorge Gende, *Intervalo*, de Ana Cristina López, *A moza do Tren*, Irma Amado, e *O críne perfecto*, Lois Pérez. ♦

A prensa da emigración

Vicente Peña Saavedra dirixe o traballo *Repertorio da prensa galega da emigración*, publicado o pasado ano en CD-Rom e que agora pasa ao papel impreso

" nun intento de favorecer a aproximación de investigadores e estudiosos ás fuentes documentais, bibliográficas e hemerográficas existentes sobre a emigración galega ao exterior". O estudio, auspiciado polo Arquivo da Emigración do Consello da Cultura, inclúe 550 referencias de publicacións editadas polos colectivos no exterior ou desde Galiza dirixidas a eles. O resumo de cada unha das contén ademais dunha ficha formal e de contido, o xeito de localizalas. ♦

Percorrido por Outes cos nacionalistas

"Efemérides de Outes non é un libro de historia de Outes (...) senón que ven ser un percorrido por esa historia recollendo aqueles feitos que dalgún xeito foron protagonizados por ountenses, ou tiveron algo que ver co noso concello, feitos que pola súa incidencia na vida social, cultural, política ou simplemente polo anecdotico ou curioso do tema, mereceron ser plasmados nestas páginas". Xoán Xosé Mariño Reino e Xoán Francisco García Suárez son os autores deste traballo que sirve para conmemorar os dez anos do BNG no concello. Pódese mercar nos comercios de Outes. ♦

De xeólogos e de dinosauros

Ignacio Bastos lembra os surprendentes descubrimientos xeoloxicos do falecido Víctor Arias en Tralo último dinosauro, editado en Rodeira. As investigacións levarán a Bastos a vivir unha inimaxinábel aventura. Manuel Alfonseca é o autor desta novela orientada a leitores xóvenes. ♦

AS LETRAS DA FIN DO MILÉNIO

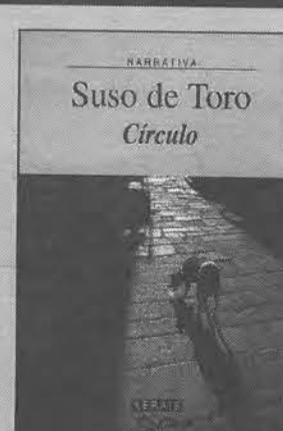
NARRATIVA
Manuel Rivas
O lapis do carpinteiro

O LAPIS
DO CARPINTERO
Manuel Rivas

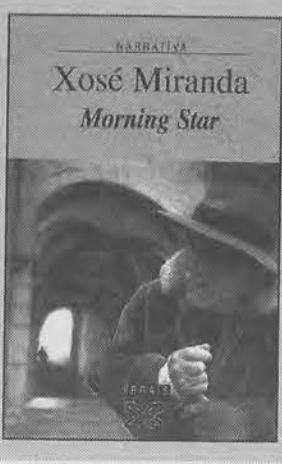
NARRATIVA
Alfredo Conde
O fácil que é matar

O FÁCIL
QUE É MATAR
Alfredo Conde

NARRATIVA
Suso de Toro
Círculo

CÍRCULO
Suso de Toro

NARRATIVA
Xosé Miranda
Morning Star

MORNING STAR
Xosé Miranda

NARRATIVA
X. L. Méndez Ferrín
No ventre do silencio

NO VENTRE
DO SILENCIO
X. L. Méndez Ferrín

(Ven da páxina anterior)

Deste modo dá acollida no seu eido, dende o máis sobresainte acento; sempre os dous aderezados da emoción apaixonada e fervorosa pola súa nai. De af los capítulos dedicados á poesía popular, aos poetas anónimos, representantes xenuínos da vee-mencia do pobo. Moitas son as mostras que se atopan, todas elas cheas dun inxenuo afervoamento en louvanza da nai.

Cantai fillñas, á nai
que neste mundo vos puxo
cantai mocifás, cantai
a quen á vida vos truxo.

Outras tantas páxinas deste libro rezuman saudosas e agarimosas palabras á nai; e como queira que é imposible facer cita dos cento noventa autores, faremos mención só das dúas figuras máis representativas da consolidación do rexurdimento do Romantismo en Galicia.

O nome de Rosalía de Castro basta para simbolizar o sufrimiento que representa a perda dunha nai; ela como ningúen expresa esta fonda dor en sinxeles e estremecedores versos:

¡Ay cuando los hijos mueren
ross tempranas de abril
de la madre el llanto eterno
vela su eterno dormir!

Más cuando muere una madre,
único amor que hay aquí;
¡Ay, cuando una madre muere,
debiera un hijo morir!"

Igualmente nun arollo de nos-talxia e tristura o gran lírico, Manuel Curros Enríquez, canta a súa nai morta:

Doce melancolía, miña musa,
do meu espírito noiva feiticeira
¡délame que hoxe no teu colo durma
sono de pedra!"

Nada máis se debería engadir despois destes sublimes poemas. Pero si é obrigado sublinhar deste libro dedicado á nai galega, a súa singularidade e seu grande interese por nos achegar moitos datos inéditos dos escritores biografiados; así como fai algunas revelacións de poetas, nacidos e inmersos no rural; a súa condición poética non ten outra explicación que a de naceren poetas e o seu cotián contacto coa natureza, fonte inesgotable da más pura inspiración.

Outra particularidade é que abonda moito más a poesía elexiaca que a festiva; o autor neste sentido fai unha honrosa defensa daquela ao facerse eco dunha frase de Antonio Machado que di: "Se canta lo que se pierde", sen dúbida isto vén a xustificalo ton melancólico co que cantan os poetas á nai morta.

A isto sae a cada paso Xesús López con consideracións de admiravel fervor polo culto á nai"(...) "e nada merece máis respecto ca un fillo que chora pola súa nai morta. A nai segue vivindo no recordo del, no seu corazón, na súa alma. A nai enche a vida do fillo co seu recordo"...

"Resultan especialmente emoti-

vos os poemas dos fillos que non coñeceron a súa nai" ... e prosegue o autor dicindo que a outros, inda que a coñeceron, morreulle sendo eles pequenos ou mozos e enumera algúns poetas que chegaron a vivir esta triste circunstancia, e conclúe afirmando que Marfa Jesús Paio Boullosa é, nesta súa obra, a poetisa máis xove quen con quince anos de idade chorou a súa nai morta. (...) "Desta cidade é a maioría dos seus nove fermosos e emotivos poemas. Quizás sexa M. Jesús a que con menos anos, en toda a historia da literatura galega, chorou en versos en galego a morte da súa nai".

"Unha morte que
non me deixa
un recorde que
levo as costas
e berra ¡nai!
Porque son unha estatua
que anda,
porque son un esqueleto
que fala
porque son un sorriso
que chora...
¡Porque son unha filla
sen nai!"

Ó remate deste comentario de "Poemas á nai" de Xesús López Fernández lembremos que esta antoloxía ten a súa orixe no triste acontecemento da morte da súa propia nai, Elvira Fernández Sánchez que tivo lugar en Pontevedra o catro de novembro de 1982. El mesmo o explica na introducción ao poemario... (...) "Foi entón cando botei de menos unha obra así, que daquela non existía nin na literatura galega nin castellá. Pero non me decidíñ a levála a cabo só para os fillos orfós de nai..., senón tamén como homenaxe á miña nai, ás nais aquí cantadas e a tódalas nais galegas".

Vaia pois en xustiza este epílogo dedicado á nai admirado escritor,

Elvira Fernández Sánchez, a quen van dirixidos estes tenros e sentidos versos do seu fillo e afervoadpo poeta.

"Roxe a invernía, naicíña,
na escuridá de noite,

Roxe a invernía, naicíña,
na tua soledade e na miña".

"As mimosas están florecidas, nai
neste día vintenove de xaneiro
e fai a noite oitenta e sete da tua morte.
De Pontevedra a Novefontes,
en tódolos sitios, nai,
hai mimosas florecidas..."

Chega a min o seu recendo, nai,
e a súa cor amarela.

a vida vai indo, nai,
Despois de longo inverno".
XESÚS FDEZ. LÓPEZ

M. D. A. VIDAL CARAMÉS

A viaxe de Pla por Galiza

Título: Viaxe por Galicia.

Autor: Josep Pla.

Editorial: Galaxia, 132 pax.

Tras o Desastre do 98 e a consecuente perda do império, alguns dos más afamados autores españoles sentiron a necesidade de redescubrir o país e fixérano de diversas maneiras. Unha delas foi a viaxe. Desde Unamuno (*Por tierras de España y Portugal*) aos missioneros vinculados á Institución Libre de Enseñanza, tratábase de buscar, através da viaxe por vilas esquecidas e camiños de poeira, as raíces dun patriotismo austero, inspirado na nobleza e no rigor campesiño, sobre todo de Castela. Após da guerra civil volveteuse

Josep Pla e Álvaro Cunqueiro.

cultivar o libro de viaxes, pero esta vez en lugar de ir na procura da España auténtica, os novos narradores utilizaron o xénero más ben como fuxida. A España imperial estaba no poder, nos discursos e nos ministérios. Con *Viaje a la Alcarria* ou *Del Miño al Bidasoa*, Camilo José Cela buscaba saírse das grandes rotas do pensamento oficial e perderse entre camiños e personaxes pouco frecuentados e polo tanto menos inflamados da retórica altisonante do poder.

Pla olla ese urbanismo de ladrillo sen receber con pesimismo e distancia.

O que antes era lugar para a búsqueda das esencias patrias, depois dos anos coarenta converteuse en retiro discreto para cépticos e desencantados do trunalismo de primeira hora do bando nacional. Neste ámbito podemos situar as plumas do mencionado Cela, de Torrente, Cun-

queiro, Delibes e do catalán Josep Pla. Todos eles encontraron, cando menos en parte da sua obra, un refúgio no localismo, pero contando case sempre co acerto de permanecer lonxe do costumismo que caracterizara o xénero local e de viaxes durante o século XIX. Ese xénero, que fundia as suas raíces na antiga tradición bucólico-pastoril medieval, pudo ser abeirado grácias sobre todo a un humor, ben presente en case todos estes autores, e a unha distancia dos personaxes que elevou o rango literario das suas obras, proporcionándolos o ton de modernidade que lle permite ser, ainda hoxe, obras lexitíbeis, ben é verdade de que ainda así moi alonzadas do que se estaba a facer no resto de Europa pola mesma época.

Josep Pla, coñecido sobre todo polo seu *Cuaderno Gris*, cultiva o estilo fragmentario, subjetivo e irresponsábel, como defendía para si Cioran, o que dá lugar, por exemplo, a que lle adxudique a Galiza menos catedrais das que realmente ten.

Como os demás, Pla escribe en castelán, o que sumado á sua queréncia polo Ampurdán, servelle ao réxime para tratar de diluir a importancia do idioma na configuración dunha literatura propia. Con Pla dase en Cataluña a polémica que tamén se produce en Galiza con Cela ou Torrente e que Méndez Ferrín zanxou cun fundamentado e elocuente artigo publicado en *La Noche* e reproducido máis tarde por Franco Grande no epílogo de *Os anos escuros*.

A editorial Galaxia ven de publicar agora *Viaxe por Galicia*, un texto de Pla de 1972 que leva por subtítulo *De Ribadeo a Tui*, nunha tradución que se le con moi gosto. O libro é agradábel e nas suas non moitas páxinas atópase observacións tan lúcidass como esta: "O país que crea un caldo deste tipo é que realmente loitou contra a miséria".

A crítica máis visíbel de Pla vai contra o impulso "modernizador", máis ben destrutivo (lembrese o ano no que escrebe), que acaba co máis humano e característico das cidades. Pla olla ese cosmopolitismo urbanístico, de ladrillo sen receber, con distancia e pesimismo. Non hai nel alternativas, nem a visión criadora

(Continua na páxina seguinte)

Viaxe diplomática cos carnochos

Título: Capetón.

Grupo: Os Diplomáticos de Montealto.

Edita: Revel De Discos (Fonomusic).

A viaxe a Capetón que fan Os Diplomáticos de Montealto é unha revolta contra os de sempre, "os curas, os frades e os militares", na que os da Coruña embarcan a todo aquel que se sinta "carnochito" de abondo para acompañalos. Capetón non é só un destino marítimo, senón a arte de contar historias, as que Xurxo Souto escucha nas tabernas e nos portos; historias que remiten a películas de aventuras con actores galegos, actores que construen coas suas travessías un mapa tan grande como o mundo. Neste brando de orgullo que emiten os Diplomáticos, na que é a súa cuarta

arroutada pangalaica, o vento, os farollos, o trebón, as mareas...forman parte do coro nos dezaseis temas incluídos. Os de Montealto apostaron, nesta arroutada que analisa o estado da cuestión, polo que aprenderon da escola das orquestras das festas do verán e polos mensaxes nada tibios. "Bravura ata o fondo, ser obreiro non é dabondo". Bravos que os acompañan son Mercedes Peón, Vitor Coiote e Manuel Rivas, que escreve e interpreta *Taberna Monte-Alto*, lembranzas da adolescencia no bairro coruñés. Tampouco o disco non sería o mesmo sen a contribución de Os Satélites, orquestra de heroes, a dicer de Xurxo Souto, ou da pandartera rabuda, Lola, de Ribeira.

Os Diplomáticos son Xabier Alonso, Rómulo Sanjurjo, Mangüi Martín, Xoán Varela e Xurxo Souto. Xuntos, desde o Berbés a Montealto, converteñense en cronistas de mil historias de carnochos. Que é un carnicho? Un loitador contra o cacique, un pequeno que se rebela, un bravo. ♦

O retorno de Fuxan

Título: Sempre e más depois.

Grupo: Fuxan os Ventos.

Edita: Fonomusic.

"Se Fuxan nacera hoxe faríao cun repertorio de música tradicional", din

Leituras

(Ven da páxina anterior) de país que se pode encontrar en Otero, que tamén escrebeu de viaxes. Non existe para el máis balanza que a que abala entre a melancolia e o pragmatismo. Hai en Pla, iso si, unha procura do gosto moi persoal, quizá elitista, pero que non lle impide conversar amigavelmente con quien se interpoña no seu paso. Trátase xa que logo non do elitismo do novo rico, senón dunha maneira de estar sóbria e aristocrática.

Seria doador encontrar nesta obra de Pla lugares comuns cun escritor noso, Camilo Gonsal. Ao ampurdanés terial prestado sen dúbida coñecer ao *Eterno Paisano* que Gonsal tan ben definiu e que hoxendía, lamentavelmente, xa non existe. ♦

M. VEIGA

Cara un cambio sentimental na educación

Título: La educación sentimental. Una propuesta para adolescentes.

Autora: Mercedes Oliveira.

Editorial: Icaria (Barcelona, 1998).

Mercedes Oliveira atravesa o seu libro por unha perspectiva e unha actitude filosófica, entendendo esta especialmente na sua vertente crítica. Así, comeza cunha cita do filósofo francés Michel Foucault que non me podo resistir a reproducir: "Hai momentos na vida en que a cuestión de saber se un pode pensar doutra maneira de como pensa e percibir doutra maneira de como percibe é indispensable para continuar mirando e reflexionando".

Este libro pretende xustamente iso, que cambiemos a mirada coa que nos achegamos á educación e que no canto de centrala tanto na razón prestemos máis atención a unha terra de nin-gún, o espazo do afectivo, dos sentimientos. É neste ámbito onde a autora descobre un posibel motor de cambio social e neste sentido afirma "apostamos polo cambio sentimental para conseguir o cambio social".

Comeza a autora establecendo as bases conceptuais da proposta de educación afectivo-sexual que logo defende para, no remate, presentar os problemas e posibilidades de implantar este modelo de educación da afectividade na educación secundaria.

A autora analiza, no capítulo primeiro, a importancia da educación sentimental na etapa da adolescencia. Define fundamentalmente que significa para a persoa este momento evolutivo, prestando especial atención aos cambios biofisiológicos e psicosociais e facendo fincapé na importancia da sexualidade nesta etapa da vida. Para Mercedes

Mercedes Oliveira.

Oliveira é claro que cómpre que a sociedade recoñeza a existencia da sexualidade dos e das adolescentes e a necesidade dunha educación sexual e unha asistencia sanitaria axeitada.

A autora -dende o seu compromiso feminista- pon especial entusiasmo no tratamento teórico da categoría "xénero" co obxectivo de fundamentar un modelo de educación afectivo-sexual non sexista. A cuestión reside en transmitir un modelo de sexualidade aberto onde as diferencias nos comportamentos afectivo-sexuais de homes e mulleres sexan consideradas como culturais e non como biolóxicas.

Comeza o capítulo pola contextualización histórica e a definición do chamado sistema de sexo-xénero. Logo, xa más polo miúdo, vai debullando as perspectivas antropolóxica, biolóxica, psicolóxica e sociolóxica-política que este sistema ten posibilitado nos estudos feministas actuais. Cómprase salientar a defensa que, desde a perspectiva psicolóxica, se realiza do ideal

do andróxino que xa dende Platón pretende ver no ser humano a confluencia do masculino e o femenino. En palabras da autora: "para a nosa proposta didáctica eliximos este modelo psicolóxico da androxfnia porque nos parece que contempla á persoa dende unha perspectiva integral e globalizadora".

Este repaso polas diferentes autoras e correntes que teñen realizado unha críptica á sociedade patriarcal remata cunha apostila "para o cambio". Baixo este epígrafe Mercedes Oliveira acude á educación como instrumento para crear novas formas de vivir a afectividade e a sexualidade que sexan realmente igualitárias.

O clásico tema en filosofía sobre a relación ou separación entre razón e sentimientos é o marco que introduce o terceiro capítulo do libro. Neste punto do discurso tómase partido por unha proposta de educación afectivo-sexual que axude á superación desta clásica dicotomía e que avogue por un desenvolvemento integral dos individuos.

Dille Berce ao Inimigo

Arte contemporánea: vetada para o galego

A Deputación de Pontevedra ven de publicar os tres primeiros números dunha nova colección titulada *Arte & Estética*. As reflexións de Alberto Ruiz de Samaniego arredor da obra de artistas contemporáneos e teorizaciones estéticas; interesantes temas apresentados por Rosa Olivares e o retrato elaborado por Daniel de Sambad do artista maldito Evaristo González compoñen esta primeira entrega da colección dirixida por Xosé A. Castro -profesor e crítico de arte- e polo editor do organismo provincial, Miguel Pereira. O edificio da Deputación de Pontevedra está xusto enfrente da Facultade de Belas Artes e a súa preocupación por publicar textos de teoría da arte pode ser bo complemento para o desenvolvemento e o debate sobre as novas correntes artísticas na cidade. Son cousas que nós tamén podemos facer, estar en conexión coas novas tendencias da arte, pensar nelas e mesmo críticas. Recibidas nos nosos espazos artísticos para que entren en diálogo coas obras que aquí se producen e mesmo exportar as producións dos nosos artistas. Na Facultade apresentaranse teses quizais sobre Marcel Broodthaers, Ana Mendieta ou Arnulf Rainer e pode haber tamén quien se incline por estudar a Castelao, Lugris ou Laxeiro e mesmo facer unha nova interpretación da Escola de Londres, a escultura renacentista ou os pintores flamencos. Pero, infelizmente, a Facultade está de costas á cultura galega, mitusvaloraa e promove un internacionalismo que, como se está a ver, consiste en pasar polo español. Como sabemos que todo isto se pode facer desde aquí e con calidade, non atinamos a entender por que a Deputación de Pontevedra -un organismo público que ten como obriga pular pola normalización da nosa lingua- insiste neste novo proxecto editorial publicando enteramente en español. ♦

Na elaboración da proposta poden distinguirse duas fases. Unha primeira de crítica da situación actual da educación afectivo-sexual onde o modelo predominante segue a ser o sanitario. Este modelo centrarse en evitar os riscos e, polo tanto, grande parte das accións educativas consideran á sexualidade unicamente como reproductivista sen traballar a formación da sensibilidade das persoas.

Nunha segunda fase describese o modelo de educación afectivo-sexual que debería ser. Isto é, unha educación para a sexualidade que sexa "entendida e vivida como a forma de desenvolver as nosas capacidades de comunicación, de entendemento mutuo, de tenra, de sensibilidade e de responsabilidade para cos demás".

Unha educación que dende a perspectiva da coeducación non pode caer nun recitar órganos, anticonceptivos ou enfermidades senón que debe garantir o acceso a fontes de información mellores que as das xeracións precedentes e que propicien unha vida máis digna e equilibrada ás xeracións novas.

A autora opta por unha escola transformadora e non reprodutora, no capítulo cuarto no que aborda como incluir esta proposta na educación secundaria obligatoria. Unha escola que eduque e non só ensine coñecementos, isto é, que contemple o desenvolvemento de todas as capacidades da persoa, incluídos os valores e as actitudes, e que prepare

ao individuo para a vida en sociedade. Neste marco de planteamento teórico a autora parece apostar pola transversalidade á hora de situar a educación afectivo-sexual, ainda que reconoce o difícil que é levar isto á realidade das aulas. Reflexiona sobre o difícil que resulta que a escola non sexa reproductora do sexismo que existe na sociedade e avoga pola implantación de materiais onde se traten abertamente estes temas. Nesta liña, estima necesaria unha matrícula propia onde se poidan desenvolver os contidos que propón para unha educación afectivo-sexual.

Deterse a mirar e pensar doutro xeito é o suxerente ofrecemento de Mercedes Oliveira, non para quedar no inmobilismo senón como proxecto para o cambio, para poder continuar mirando e reflexionando. Deste xeito, este libro, aporta unha ferramenta para desmontar unha das estruturas patriarcais máis profundamente ancorada na vivéncia do propio corpo. En resumo, unha aposta de futuro. ♦

CARME ADÁN

O cordel

Labris

Número 1. Ano 1999.

Edita: Escola Superior de Conservación e Restauración de Bens Culturais.

Con esta nova revista de publicación anual iníciase un proxecto que ten como propósito "encher baileiro existente nas publicacións referentes ás temáticas de restauración, tentando ao tempo promover unha relación máis estreita entre os profesionais".

Aos contidos iniciais -traballo, experiencias e opinións- únense notícias breves con información acerca de tratamen-

tos e procedimentos

de restauración e a súa problemática, alternativas, medios de traballo e materiais, contactos, novedades de publicacións, museus, centros de formación, cursos e congresos. ♦

Terra sen amos

Noticias de Cuba e dos pobos do mundo

Número 9. Primavera de 1999. Prezo 100 pta.

Edita: Asociación de Amizade galego-cubana Francisco Villamil.

Co título *Débeda externa. Do Sur ou do Norte?* publicáse un resumo da ponencia de Giulio Girarelli *Taller sobre a débeda externa*. Xosé Collazo fai a crónica do Cúmio Iberoamericano do Porto -Os pobos,

dixemos na ao

bloqueo-, Xulián Rodríguez

escribe sobre

Turismo e

prostitución en

Cuba, Elke

Lamek sobre

o V Encontro de

Solidariedade

con Cuba e

Iñaki So

lla pergunta

tase E des

pois do 98, que?. Tamén,

entre outros, artigos de Victoria Collazo (*Solidariedade ou caridade?*), María Diéguez (*Castro non é Pinochet*), Juan Manuel Ibeas e Luis Fernando Moncada, (*As guerrillas de Colombia*) e Rosalba Campra (*Encontro*). ♦

Zona de obras

Número 15. Ano 1999. Prezo 850 pta

Dirixe: Dr. Feedgood

Edita: Zona de Obras.

O último número da publicación *Zona de Obras*, con distribución no Estado español e na Arxentina, inclue o informe *Galicia 2000!* unha viaxe musical polo país con informacions sobre Nación Reixa, Berrogüeto, Cristina Pato, Pancho Alvarez, Os Diplomáticos de Montalvo, Víctor Coyote, The Killer Barbies, Herdeiros da Crus, Siniestro Total, Toni Lomba & Elio dos Santos, NaLua, Susana Seivane, Emilio Cao e o Xabarín.

Tamén entrevistas do escritor e xornalista Jaureguizar a Suso de Toro, Manuel Rivas e X.L. Méndez Ferri, un convite das Leñas a sair de recollida en Pontevedra e un artigo sobre a emigración galega na Arxentina. ♦

Fina Luis Mariño, o primeiro editor comercial en galego

• G. LUCA DE TENA

A Luis Mariño Pampin tocoulle botar a andar a primeira editorial comercial en Galicia, cando despois da reforma política ficou entreaberta a porta do ensino na lingua do País. Foi polo tanto o primeiro editor en galego en toda a seriedade capitalista do termo, se entendemos por este nome o dun director editorial dunha fábrica de livros normalizada.

Para lle recoñecer este título, debemos escusar unha chea de empresas familiares que inauguran antes o mundo da edición propia. Con Mariño e coa chegada do grupo editorial Xerais a Galiza, advíxese un antes e un despois da edición debida ao sacrificio persoal, ao mecenazgo, á militancia, á clandestinidad. Era un editor novo, reclamado para un grande proxecto comercial nun tempo sen censura que inaugura a demanda de libros para o ensino en galego e deixaba ver a previsbel necesidade de leituras para os primeiros escolares na lingua do país.

A el se debeu o nome e a idea de Xabarin, unha colección de literatura universal instalada sobre o conceito equívoco de xénero para a mocidade e no que Luis Mariño meteu clásicos sen fronteiras de idade coma os de Swift, Verne, Carroll, London, Calders, Poe, Wilde. Xabarin, animal foguete, rebuldeiro, a única alimaría do monte que ten

Luis Mariño no seu despacho de Edicións Xerais.

tempos de censura o governo exclusivo dos textos para escolares. Libriños de melga melodramática e moral xesuística que nada tiñan en común con esta enxurrada de escritores masónicos, anti-coloniais, ateos, revolucionarios ou sínxelamente laicos a inzar os institutos.

E sobre a novidade dos autores, a da forma. Mariño era un editor enamorado das capítulas preciosas, das familias raras con serifas modernistas para as capas, dos papeis de estuco mestos e dos tipos con ombreiros mordentes se chegaba o caso. Amaba e coidaba as notas precisas de sopé e destilaba os nomes das novas coleccións coma o poeta que relea unha estrofa mentres non mereza o nome de tal.

Criticó atrabiliario e durísimo, de úlcera sangrante coma aquil *Alone* que odiara e amara Eduardo Blanco Amor en Chile. Luis Mariño foi desesperación de grafomanos e a ben deles recomendoules con éxito a profesion de oficios distintos da escritura; pola contra, gabábase de usar vara máxica para os agomos de valor e compredía a importancia de mitificar aos grandes autores vivos, de sobrancealos con propaganda carísima e forzalos ao propósito difícil de vivir para a escrita.

Sartriano que chamaba can aos anti-comunistas e que miraba

de esguello o transcendentalismo persoal de *O Ser e a Nada*, encantado pola linguística positiva, pesimista reconcentrado pero partidario de afondar nunha dialéctica dinámica capaz de abrir novos sentidos, nunha sorte de quantismo filosófico de Levinas recarrazado para este tempo e lugar, tiña sona gañada de rebentador de conversas pacíficas e de normas de socialización. Foi famosíssima a sua guerra contra algúns gramáticos da nova normativa, partidários de pasar pola pedra a Otero, Cunqueiro, Blanco-Amor ou Ferrin. Mariño argumentaba que de estar operante unha censura da normativa inglesa semellante á do minimalismo de Constantino García, autores coma Joyce ou Carroll serían fumegados.

A axencia Europa Press, dependente do Opus Dei, explica nun despacho de obituário que Luis Mariño era un humanista e vários xornais reproducen deferentemente o calificativo. Non falaremos da mesma persoa se como queren os sectarios do insignificante Escrivá, un párroco facha, Mariño é interpretado coma un intelectual que buscaba un novo moralismo conservador nos clásicos gregos e latinos. No dobre valor da verba humanista, Mariño era do existentialismo ateo de Sartre entendido como humanismo ou do humanismo de Lenin cuxo busto campou de toda a vida nos andeis da sua biblioteca.♦

Nasa e Galán considéranse excluidas do debate sobre teatro organizado polo Consello de Cultura

Entenden que traen modelos de fóra e esquecen os galegos

• P.C.

A Comisión Técnica de Teatro do Consello de Cultura celebrará, entre os días 28 e 29 de Maio, unhas xornadas para debater a situación do teatro galego e os distintos modelos para deseñar un proxecto específico para Galiza neste ámbito. Ademais, entre outros aspectos analisarase a posibilidade da residencia en Galiza, esto é, compañías con salas propias nas que pór en céa os seus espectáculos. Para apresentar as suas experiencias participarán nas xornadas o Teatro della Limonaia, de Itália e Teatre Lliure, de Barcelona. Sen embargo, as duas salas galegas, Nasa e Galán, que levan más de un quinquénio levando á práctica modelos de residencia, non foron convidas.

"Vanse utilizar referentes de outros países cando hai dous exemplos na mesma cidade na que está ubicado o próprio Consello de Cultura". De forma contundente manifestaba, Ana Vallés, da Sala Galán, a surpresa provocada pola sua exclusión e a da Sala Nasa das xornadas organizadas pola

Comisión Técnica de Teatro do Consello da Cultura Galega. Do mesmo xeito, Xesús Ron, da Nasa, sinala que en ambos casos trátase de exemplos de compañías residentes. Precisamente un dos eixos do debate que terá lugar entre os días 28 e 29 no Consello.

No programa artellado por esta institución cultural subliníase a sua intención de "potenciar e facer público un debate que xa se torna necesario" alén de ofrecerlle aos profisionais e ao público a "posibilidade de intercambiar ideas, inquedanzas e proxectos" que contrastan "a nosa realidade con experiencias que se venen desenvolvendo en outros países".

Esta última afirmación é a que ven provocar a indignación das salas galegas, que entenden que deste xeito negaselles a sua existencia, cando levan 6 anos, no caso da Galán e 7 no caso da Nasa, tratando de facerse un oco entre o público.

O modelo de residencia constitue, tal e como o define o pró-

prio Consello da Cultura, "un modelo de producción, exhibición e distribución teatral" que ten entre os seus obxectivos "a criación do tecido cultural, a normalización da actividade teatral" e a intencionalidade de ofrecer ao público "unha programación teatral estable e permanente". Con este encontro, o Consello pretende abrir un debate a respeito das posibilidades que existen para que se enceite un proxecto destas características acadiado ás especificidades galegas.

Frente a esta proposta, Ron sublinha que ese labor o veñen realizando desde o seu comezo tanto a compañía de teatro Chévere como Matarile. Como resumo da sua experiencia, o membro da Nasa sinala que desde as suas orixes a sala tentou de "conseguir un contacto máis directo co público, atraer a novos espectadores, conseguir unha maior fidelidade e estabilizar a oferta teatral".

Pola sua banda, Ana Vallés en- gade que ambas salas están ade-

mas integradas na rede de salas alternativas e que o seu labor xa foi recoñecido "a nivel de estado" tanto como receptores de experiencias de fóra como polo seu traballo "proxectando o que se fai na Galiza no exterior".

Carta Aberta

Para amosar a disconformidade coa sua exclusión do programa elaborado polo Consello, ambas salas veñen de asinar unha carta Aberta ao presidente do Consello, Carlos Casares no que explican a experiencia acumulada ao longo destes anos. Ao tempo sublinhán a sua incidencia no mundo do teatro galego, "como teñen recoñecido moitos profisionais e institucións" entre as que sinalan ao concello de Santiago, ao IGAEM ou o próprio Ministerio de Cultura.

No escrito lánzanlle varias preguntas aos membros do Consello, como "por que non se cita, nem se ten en conta, nem se fala da experiencia das compañías residentes existentes na Galiza, cando ademais se pretende con-

trastar a nosa realidade con aportacións e referentes exteriores?" e, sobre todo por que non foron convidadas.

As salas destacan o "desesperanzador que é que "despois de tantos anos poñendo en práctica ideas e proxectos, brindando a nosa colaboración e solicitando o apoio das distintas administracións públicas, sen obter máis que tímidas respostas e grandes silencios, veñen agora apresentar o tema das compañías residentes como o descubrimento que vai cambiar o rumo do noso teatro, pasando porriba da crúa realidad do sector na Galiza".

A Carta remata cuestionando á propia Comisión Técnica de teatro, que ao seu entender "desacreditase a si mesma pola sua actuación neste tema e debe ser cuestionada a sua continuidade no seo do Consello da Cultura Galega, para que poidamos recuperar a confianza nun organismo que non debe servir para amparar intelectualmente escuros intereses particulares de certos profisionais deste país".♦

Uxia

'Falta quen cante os temas cotiás con calidade poética'

• CARME VIDAL

UXIA ESTA A ULTIMAR UN NOVO DISCO QUE SAIRÁ NOS COMEZOS DO INVERNO. UNHA NOVA BANDA E NOVOS TEMAS –BOA PARTE DA SUA AUTORIA– COMPORÁN O TRABALLO QUE SE APRESENTA EN VIGO O VENRES DIA 28 DE MAIO. DESPOIS DE ESTOU VIVINDO NO CEO –O SEU ÚLTIMO TRABALLO EN SOLITARIO– UXIA VOLVE CON FORZA, CONVENCIDA DE QUE COMPRE COBRIR O BAILEIRO DA CANCIÓN NA NOSA MÚSICA. ENTENDE QUE “O FENÓMENO FOLK ACAPARA TODA A ATENCIÓN MENTRAS SE DESATENDEN OUTROS ASPECTOS”. A CANTANTE FAI DA PALABRA O CERNE DO SEU ESPECTÁCULO E BOTA EN FALTA QUEN CANTE OS TEMAS COTIÁS CON “CALIDADE POÉTICA”.

Que cambios apresentará nos seus novos traballos?

Coido que teñen unha maior aportación persoal miña. Moitas letras están escritas por mí. Apresento tamén no espectáculo de Vigo –no que cantarei algunos dos temas do disco que sairá no inverno– a nova banda de músicos que se compón de Nani García, no piano e teclados, Quin García, ao contrabaixo, Marcos Teira, coa guitarra eléctrica e acústica, Carlos Castro na percusión e batería e Xosé Liz coas flautas. Todos eles entenderon ben o que quería facer.

Os grupos folk están a introducir voces e, moitas veces, son esas canciones as que más éxito teñen. Sen embargo, aparecen poucos cantantes.

A voz ás veces é usada como instrumento. Para mí o discurso é o fio condutor, o que se conta é o punto central. Parece-me preocupante que aparezan tan poucos solistas, denota unha carência. Habería que contar más cousas coa canción pero faltan textos. A música folk está baseada en textos tradicionais, cun discurso menos persoal. Faltan o tipo de música que se fa, por exemplo, no movimiento da música popular brasileira.

Chico Buarque converte un accidente laboral nun extraordinario poema cantado. Hai apostas como esa na nosa música?

Botoas de menos e preocúpame. Considero que facer crónica, contar o que acontece na vida e na rua é de vital importancia. Nos meus temas hai unha certa tendencia ao lirismo e ao intimismo pero encantariame poder cantar o acontecimiento diario, como fa Chico Buarque, cunha categoría que non se cuestiona. Tamén se pode botar man da poesía, pero ten moitas dificultades. No novo disco musicarei o poema de María Mariño "Boregar" que conta como vencer o medo, pero tampouco chega a ser unha crónica de como vivimos neste fin de milénio. O traballo con poetas terá que ser feito a longo prazo e son eles tamén os que se teñen que esforzar en facer letras. Entre nós existe unha desconexión preocupante. Entendo tamén que diante de

casos como o de Kosovo é difícil continuar a falar de paxariños.

Afirmase que este é un moi bo momento para a música galega.

Pero a xente non ten referencias sobre este tipo de discurso. O fenómeno folk acapara todo tipo de atención. Reconhecendo o traballo excepcional que se fa nese campo creo que é inxusto que se desatendan outros aspectos. A canción ten que reflexar o que pasa todos os días con categoría poética. É o que fa, por exemplo, Reixa, pero ainda é unha eiva na nosa producción musical.

Onde se atopan entón esas referencias das que fala?

É unha necesidade e unha demanda e como non a temos aquí, a xente vaina buscar fóra. Por exemplo, nestes novos cantautores españoles que están saindo con fuerza, aos que siguen tamén moitos mozos nacionalistas porque lles gusta ese discurso. Contra o que pasou en Cataluña onde todos os cantautores foron evolucionando, aquí quedamos co baileiro que deixaron Voces Ceibes.

Vostede mantién unha forte relación con Portugal, colaborando con músicos portugueses e actuando ali a cada pouco.

Procuro manter ese contacto pero tampouco son a única. Desde aquí hai moita xente consciente do que acontece en Portugal, preocúpame máis o camiño de volta. Cando vou ali decáto de que non hai idea do que somos, do que significou históricamente Galiza. Para nós tiña que ser natural cruzar o río e comunicarnos con todo o que nós poden dar e o que lle podemos ofrecer. En Portugal están os meus grandes referentes, na figura de José Afonso porriba de todo pero tamén de xente que está agora a traballar, como o seu sobrino João Afonso –do que cantarei un tema no próximo disco–, e, moi especialmente de todas as mulleres que cantan en Portugal, Filipa Pais, Dulce Pontes ou Teresa Sanguiano. Algunhas delas colaborarán no novo traballo, como tamén María del Mar Bonet. Pode dizer mesmo que neste último ano traballei máis ali que

aqui, cunha presencia constante na prensa ou na televisión. Portugal permitemos tamén chegar á música africana. Renunciei, sen embargo, a falar de mestizaxe, un conceito que se utiliza comercialmente. É óbvio que somos produtos de ida e volta, non existe nengunha música auténtica, pura en senso estrito. Encántame a contaminación e non me interesa o xenuino.

Botará man, en especial, da colaboración de voces femininas?

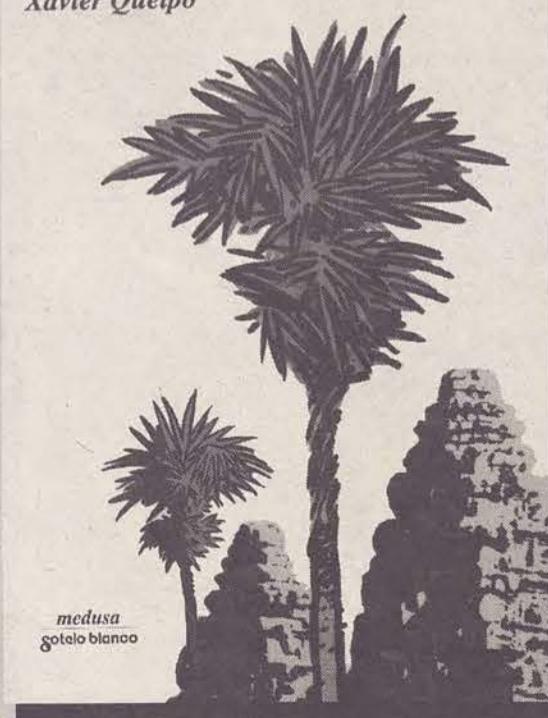
Sinto a responsabilidade de compartir o sentimento mulleres que traballan no campo da música e sermos consciente do que queda por facer, de que moitas veces temos que traballar quince veces máis para que se nos reconozca. O mellor que podemos facer é colaborar entre nós e ter un discurso propio para mostrarnos ao mundo. ♦

PAULA BERGANTIÑOS

narrativa

Malaria sentimental
Xavier Queipo

sotelo blanco

Xavier Queipo

Malaria sentimental

Unha novela intensa e desacogedora, un dilema moral que nos atangue.

Polo mesmo autor de
O paso do noroeste

"Como a sua vida foi corta e era unha persoa culta acabaria facendo un grande libro. Como o mataron cando ainda era novo decidiñ facerello na homenaxe", sinala o escultor, que agradece os primeiros días de calor en Cambados, cando dá gusto pasear no meio da sua finca de esculturas ou achegarse até a Torre de Hércules para perderse entre o conxunto de menires, a sua obra máis coñecida que ten aparecido en anuncios publicitarios e como imaxe da cidade en reportaxes. Pasando a se converter case en emblema do que se ausenta o nome do autor. Precísase estar dentro do conxunto, pasear e outear as perspectivas que se abren desde as ventás que atravesan cada menir, que cortean aquela rica paisaxe.

"Cómpre entrar dentro deles. Foi como emendar o horizonte, cando se xunta o mar e o barco. Ali a natureza é forte e hai que aproveitala". Un deles convértese nun pétreo marco da Torre de Hércules. O escultor decidiñ "fuxir do seu lado, non se pode competir con ela que está moi ben feita a nivel de escala".

Manolo Paz apostou pola escultura como monumento público, que conviva co entorno, e faga "máis agradábel a vida nas ruas e prazas". Pero, ao seu ver, "o que lle vai ben á pedra é o verde" por iso gosta de traballar en espazos naturais, revivir o bosque coma se se tratase dun santuario. A forma ven dada pola mesma natureza, o que lle queda ao escultor é atreverse a descobrila ou, cando se agocha, acougar até que o material envíe o sinal. "A pedra ten que respirar, que coller vida propia e por iso hai que traballar sobre a forma que traen do monte ou as canteiras. A pedra acaba tendo a cor da terra e se lle tiramos esa capa é como quitarlle a pel a unha vaca. Non se recoñecería de que raza é", explica Paz e abonda pasar a vista pola sua exposición particular para concluir no coidado que o escultor ver que nas texturas e formas do material, ás veces conservando mesmo a pegada das barrenas.

Entre os seus proxectos –apresentado aos organismos da Unión Europea– atopase converter a desembocadura do río Úmio, no lugar onde antes había unhas areeiras, nun parque no que conxugar a arte co encontro das augas e as pedras, que até agora se estaban a romper para recheos.

A sua opción foi polo granito, por veces combinado coa madeira. "Saiu de reparar na arquitectura popular, son os materiais cos que se fan as casas e o que fixen foi aplicalo á escultura. O granito é o que temos á beira, ás veces non tan valorado coma o mármore pero que dá máis texturas e pode ser moi agradecido. E cando falo de arquitectura popular fago en especial mención ao traballo dos canteiros".

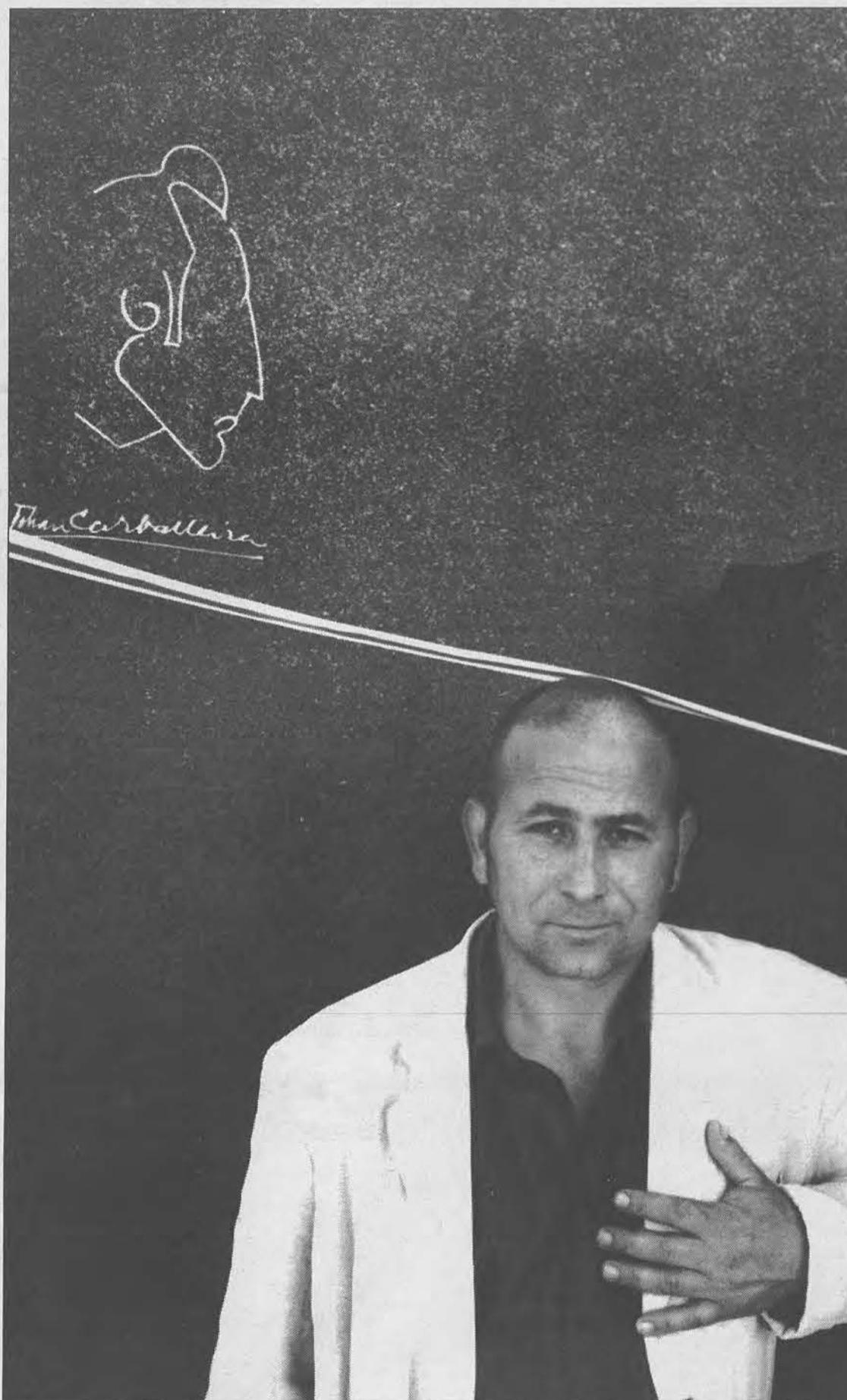
Pedra e madeira, ao igual que Asorey e Leiro, os dous grandes escultores que comparten con

Manolo Paz

'A arte efímera é un invento norteamericano, a nosa é a arte duradeira, a da pedra'

• Carme Vidal

UNHA GRANDE LEIRA SEMENTADA DE ESCULTURAS RODEA O OBRADOIRO DE MANOLO PAZ EN QUINTÁNS (CAMBADOS), FRONTE Á CASA NA QUE NACEU. AO PÉ DAS PLANTACIÓNIS DE VIÑO, MILLO E PATICAS, A SUA VEIGA APRESENTA UN ASPECTO SINGULAR, AO QUE OS SEUS VICINOS XA ESTÁN BEN AFEITOS. APAÑA DA ÁRBORE UN NÍSPERO MADURADO POLO RECENTE SOL MENTRAS FALA DA PRÓXIMA VISITA QUE TERÁ DE REPRESENTANTES DO MOMA NEOIORQUINO. MANOLO PAZ VEN DE INAUGURAR EN BUEU UNHA ESCULTURA EN HOMENAXE A JOHÁN CARBALLEIRA.

Na sua aldea de Cambados surprendéronse da teima do rapaz por escupir figuras. Asombráronse máis ainda cando decidiñ adicarse profesionalmente á arte, despois de ter traballado no mar ou atender nunha carnicería. "Non temos que responsabilizar aos demás das nosas decisións. A xente non ten por que entenderme. Sabía que estaba a romper un pouco con todo pero estaba convencido. Dar para adiante e traballar e criar" afirma Manolo Paz, convencido a esta altura de ter optado polo mellor camiño.

Aqui, tanto como en Nova York

A comezos dos oitenta viaxou por vez primeira a Nova York, a cidade que daquela se recoñecía como centro da arte máis anovadora. O escultor comenta a viaxe de xeito pausado, cos pés na terra que el ten e a sua maneira de converter na fala cuestións singulares en cotiás.

"Nova York visto desde aquí está moi mitificado e non é como din nas películas. A nivel artístico acaba sendo o centro do mundo pero realmente cando chegas ali pensas que aquilo tamén o podíamos facer nós" comenta sen estridencias, coa mesma normalidade coa que agarda a próxima "excursión" dos do Moma ou sinala que hai pouco estivo expondo en Chicago coa Galería Trinta.

Sabe o escultor que nas grandes cidades se artellan as modas que se impoñen como líneas artísticas. "América é moi conservadora, a arte efímera é un invento deles, a nosa é unha arte de pedra, duradeira".

A sua é unha arte con elementos propios, materiais que se repiten nas casas tradicionais, nos balados ou nos cruceiros. Entende Manuel Paz que eses sinais de identidade son "de aquí e internacionais. Non hai que facer un gaiteiro para que sexa arte galega. A arte universal é a que ten identidade, terra".

Describo de lle dar explicación a todo o aparello conceptual que se move arredor da arte. Manuel Paz explica os conceitos chave achegándose aos cortes firmes do seu traballo coa pedra.

Instalacións? "É máis cortesano porque non se poden poñer nas casas. O conxunto de menires da Coruña, non é unha instalación? Moitas veces emprégase ese conceito referíndose a cousas efímeras e non ten por que ser. Estamos ao dia, encaixamos no ritmo da historia".

Abstracción? "Nen máis nen menos que o que fago. Vas andando polo camiño e vas vendo as formas. Logo fago unha abstracción que consiste en extraer as formas do material. Extraer de algo que está ali". Arte conceptual? "O importante é a idea, logo tamén o oficio. Nalgúns pedras xa está a forma, outras hai que deixállas descansar. Ai está a idea pero un corte malo pode botala abaixo". ♦

el a mesma comarca. "Son só coincidencias. A min gustou-me facer escultura de neno, sen

saber ben porqué. Comecei facendo os meus xoguetes. Antes non había tantos como agora e

pasabas o dia discurrindo, moi en contacto coa natureza que formaba parte da vida".

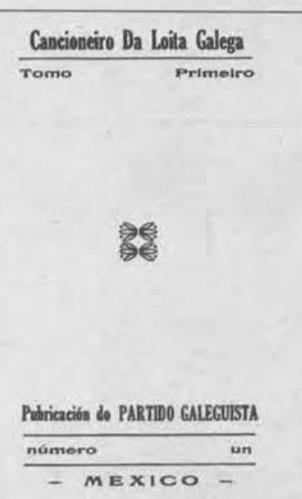
Exposición de homenaxe a Floréncio Delgado Gurriarán

Institucións valdeorresas teñen pedido que lle adiquen o *Dia das Letras*

• G.D.

O pasado 14 de maio abriuse na Casa da Cultura do Barco a exposición biográfica *Floréncio Delgado Gurriarán. Bebedeira de ensoños...*, unha iniciativa do Concello do Barco da que é comisario Ricardo Gurriarán, parente do escritor homenaxeado, quen puxo de manifesto na presentación a débeda da sociedade galega para con este poeta e militante galeguista exiliado no estado mexicano de Jalisco. Ese mesmo día cumpríase o décimo segundo cabodano da súa morte, acontecida nos EE.UU no ano 1987, cando contaba oitenta e tres anos de idade. Dous anos antes o BNG de Valdeorras propuxera sen éxito que lle fose adicada ao bate valdeorrés o *Dia das Letras*, ao que se sumaron institucións e asociacións comarcais.

A poesía de Delgado Gurriarán tense inserido na corrente hilozoista do que Amado Carballo fora o mais destacado representante, é o poeta dionísio por excepción das nosas letras, pero tamén un combativo poeta antifascista. *Bebedeira* (Nós, 1934), *Galicia Infinita* (Salnés Galaxia, 1963), *Cantárenas* (Do Castro, 1981) e *O son do guieiro* (Do Castro, 1986), centran a sua obra lírica, ao que habría que engadir, tanto por ser da sua autoría a maioria dos poemas como por estar intimamente relacionado coa sua publicación, o *Cancioneiro de Loita Galega* editado polo Partido Galeguista en México no ano 1934 e reeditado en facsímil por Edicións do Castro en 1996.

Alexandre Bóveda

Acesa luz dun malogrado abrente, circio mestre, de circia mocedad, sisó, pulo, paixón, saber, bondade coraón, xeneroso, limpia mente.

Barudo paladín na loita urxente —víñera o tempo da madurez—, man na fouce segache a nosa herda, a chamado dos bardos obedente.

A tua vida foi curta e non puideche cumplir, daqueles, o mandado inteiro, mais, ao dal-o teu sangue, tu soupeche, martir e loitado, trunfar da morte ao conquel-l-o posto de guieiro da Galiza inmortal, esgrevia e forte!

Floréncio Delgado Gurriarán en "Cancioneiro da Loita Galega"

TABLA DAS LETRAS

FICCIÓN

1. NO VENTRE DO SILENCIO

Xosé Luis Méndez Ferrín. Xerais

2. O LAPIS DO CARPINTERO

Manuel Rivas. Xerais

3. MORNING STAR

Xosé Miranda. Xerais

4. CÍRCULO

Suso de Toro. Xerais

5. ALÉN DA DESVENTURA

Xavier Alcalá. Galaxia

NON FICCIÓN

1. R. BLANCO TORRES

Marcos Seixo. A Nosa Terra

2. R. BLANCO TORRES. XORNADAS DE ALERTA E AGONIA.

Mercedes Queixas Zas. A Nosa Terra.

Varios autores. Xerais

3. PRISCILIANO

Xosé Chao Rego. A Nosa Terra

4. BREVE HISTORIA DA LITERATURA GALEGA

Mercedes Queixas Zas. A Nosa Terra.

5. DISTO E DO OUTRO

Roberto Blanco Torres. Galaxia

Librarias consultadas:
Cartabón (Vigo). Couceiro (A Coruña). Índice (Ferrol).
Michelena (Pontevedra). Pedreira (Santiago). Souto (Lugo). Torga (Ourense).

OPINIÓN

PONDAL E IUGOSLÁVIA

O AUTOR DE "QUEIXUMES DOS PINOS" PROPUXO UN DIÁLOGO ENTRE GALIZA E UNHA DAS REPÚBLICAS BÁLTICAS

I. Das muitas interpelacións, mediáticas (as imaxes, artigos, reportaxes, etc de que somos destinatarios) e non-mediáticas (as conversas, discusións, etc en que participamos) que, nestes días, nos poden chegar da guerra de Iugoslávia, hai unha un tanto singular, porque procede dun dos nosos clásicos: Pondal. A diferenza das outras, a sua mensaxe, datada en 1886, non responde aos ditados e os intereses do presente: na verdade, propriamente non ten que ver co que agora está a pasar. Mais, a pesar diso, non deixa de tocar a nosa actualidade e condicionar a nosa tomada de posición, xa que, en *Queixumes dos pinos* (QP), Pondal propón, a Galiza, unha relación de imitación e de reciprocidade con Zernagora, hoxe unha das repúblicas da actual Iugoslávia.

II. En QP (Latorre & Martínez, A Coruña, 1886, 1979), Zernagora aparece nos tres poemas e contextos seguintes.

1º) No poema 45º que comeza "—Boandanza, saúde," di-se na 6ª estrofe, que comeza "Sí... dos fillos do Luso" (QP, p. 119):

.....
Soldados valerosos,
D'afanoso ideal,
Somellantes á aqueles
Que con ousado afán,
Na ruda Zernagora,
De fortes, forte nái,
Amosar fan as presurosas prantias,
A caterva de Agar.
Estes a terra verde,
Do olvido tirarán;
.....

2º) No poema 7º que comeza "Quen brando vegeta," di-se na 3ª estrofe, que comeza "Non déixes, oh forte," (QP, p. 187):

.....
Q'a boa Zernagora,
Hirmans seus nos chame;
E jefe dos fortes,
Os fortes t'acrámen;
Q'a libre Boyana,
De nos ouza e fale;

3º) No poema 91º que comeza "Da ruda pendente," di-se na 3ª e 4ª estrofes (QP, p. 223):

.....
De pasados, futuros destinos,
A alma adiviña.
Asi como cousas,
Da boa Zernagora;

III. A modo de explicación, vallan, mellor que calquer outra cousa, estas palabras de R. Carballo Calero (*Historia da literatura galega contemporánea*, Galaxia, Vigo, 1981, 3ª ed., p. 262), que transcrevo á miña maneira, sublinhando un par de cousas:

"Especial atención merecen os nomes exóticos Zernagora e Boyana, que designan lugares lonxanos, inda que europeus, evocados simpaticamente, como a Grécia de Botzaris ou a Irlanda de O'Connell, polo bardo de Brigánsia, en tanto que modernos fogares de nacionalismo".

A isto, devemos engadir a nota que Carballo (ibid.) fai ao fio do nome "Boyana":

"Zernagora, a boa, a ruda, é Crna Gora (Montenegro), o antigo principado balcánico, hoxe integrado na Federativna Narodna Republika Jugoslavija. Polo tratado de Berlin, 13 de xullo de 1878, Montenegro obtivo a libre navegación no río Boyana (Bojana), ao longo do cal, porén, non podería construir fortificacións. Este trata-

L.G. SOTO

Zernagora, como Irlanda, son exemplos de emancipación para Galiza.

do consagró oficialmente a independencia do Principado, cuxos belicosos habitantes sustiveron louvadas campañas contra os turcos. A estos chama Pondal "a caterva de Agar", como se fosen árabes, porque tiñan a mesma relixión deles, e o Sultán exercía o Califato. O Bojana é o canal por onde o lago Scutari se comunica co Adriático. Formou límite entre Montenegro e o Império Turco".

IV. En resumo, Zernagora aparece, en QP, frente á situación de submetimento (obviamente, de Galiza; mais tamén de Lusitánia, de España, de Ibérica) e á condición submisiva (obviamente, galaica; mais tamén lusitana, española, ibérica), como unha figura da insubmisión, como Irlanda, ou, más exactamente, posto que Zernagora xa é libre, como unha figura da emancipación, como Grécia. En ambos casos, o dominador derrotado é o império turco, que como tal é aludido un tanto cripticamente, ao falar de Zernagora. Esta ven de derrotá-lo: fixo-lles amosar as suas plantas (dos pés), quer dizer, fixo-os fuxir. Aquí, é patente o "occidentalismo" (civilizacional) de Pondal, que sen embargo neste punto non ten relevancia: pois, aquí, non é plantexada unha contraposición oriente-occidente, senón que é rexeitado un imperialismo oriental (o turco), en estrito paralelo con outros occidentais: o británico, que afecta a Irlanda; o español, que afecta a Galiza.

D o que se trata, segundo Pondal, non é da derrota do opresor, senón do fin da opresión.

Mais tamén, alén de como modelo emancipatório (que Galiza devería imitar), Zernagora aparece, neses versos de QP, como destinatario da imitación, como receptora procurada e aliciada do proceso de emancipación que Galiza devería emprender. Quer dizer: ao exemplo recibido de Zernagora, Galiza devería corresponder, a modo de retribución, co próprio exemplo. É máis, no mútuo reconocimiento na emancipación por ambas finalmente atinxida, habería de tecer-se, entre unha e outra, Galiza e Zernagora, unha estreita solidariedade. Por outras palabras, ao dizer de Pondal: se nós agora (ou sexa, entón en 1886 e desde entón), podemos ouvir, e deveríamos escutar, nos "queixumes dos piñeiros" a mensaxe libertadora de Zernagora, que nos incita a discorrer por nós mesmos e polo noso propio paso, nun futuro tería que ser a libre Boyana quen de nós, livres xa de dominación, ouvise e falase.

Sen dúvida, todo isto nos aproxima desas lonxes terras balcánicas e, dalgun xeito, nos compe promete coa sorte das suas xentes.

V. Ora, é importante decatar-se que nos combates pondalianos, e até mesmo no de Zernagora, do que se trata non é da derrota do opresor, non tampoco da vitória do oprimido, senón do fin da opresión, que deve franquear a pasaxe para unha outra relación entre as partes. Por iso, no límite, o inimigo pouco importa: non hai que vencer o outro, senón, digamos, vencerse a si próprio, logrando deixar de ser un(s) domi-

do(s) e, correlativamente, mudar os relacionamentos entre os propios dominados. Cumple, antes que nada, cambiar a própria auto-comprensión, porque iso permite iniciar un proceso de auto-construcción. Obviamente, con iso é aberta, asimismo, a posibilidade para mudar o relacionamento con aquello, o outrora dominante. Dito graficamente, en termos políticos, Galiza, para Pondal, non ten que derrotar a España, senón transformá-la non ten que libertarse dela, senón, libertando-se, implicar-se nela. Ou sexa, a autodeterminación de Galiza franquea o camiño para a reconstrucción de España.

Por outra parte, convén insistir en que Pondal, QP, ten pouco que ver coas "fazañas bélicas": salvo en aparéncia, a sua poesía non é nen militar nem bélica, pois, nela, o militar e o bélico serven para aludir, precisamente, ao seu habitual contrário, á acción e a organización, enfin á construcción, cívico-políticas democráticas. Dun lado, a sua insistencia en recordar olvidadas derrotas, na historia de Brigánsia (Suévia... Galiza), non é senón para mostrar a violencia (pasada e presentemente latente) que subxaz á aparentemente natural, pacífica e lexitima, dominación. Doutro lado, frente a iso, o combate de Pondal é escrever, facer poesía: mais, a sua feira e dura luta non é escrever para reactivar a violencia ou para activar unha contra-violencia, senón que é xustamente escrever para intentar colocar unha palabra libertadora ali onde reinan o silencio e o ditado (escravizantes) impostos pola dominación. En QP, o que é procurado "agonisticamente" é producir unha palabra que, ao circular e chegar aos outros (aos leitores, ao público), teña a virtualidade de libertar, xerando-o ao propiciá-lo, un discorrer (quer dizer, un discurso e un proxecto) proprio individual e colectivo dos gallegos.

En definitivo, Pondal, esforzando-se en pôr a palabra sonora ali onde campa a violencia emudecedora, non chama á guerra, senón "à guerra à guerra", quer dizer, chama a facer política democrática. Cumprirá pois, en consecuencia, intervir no espazo público, mesmo se for preciso criando-o, non para vencer senón para convencer, propiciando a mudança da violencia e a dominación (digamos, a razón da força) polo entendimento e a cooperación (enfin, pola forza da razón).

Todo isto, na miña opinión, devería de predispor para vermos, desde aquí, a guerra de Iugoslávia como más próxima e más aborrecible. Ou sexa, para rexeitar completamente tanto a guerra, que non é senón masacre, en Iugoslávia (designadamente, en Kosovo), canto a guerra, que é un masacre ainda maior (entre outras causas, porque inclui o anterior), contra Iugoslávia (eminente, contra Sérvia). ♦

L. G. SOTO é profesor de Filosofía Moral da Universidade de Santiago de Compostela.

Patrimonio iníbese na substitución do empedrado histórico na Coruña

O concello modificou o pavimentado da Cidade Vella e do Cantón Grande

• P. CASTRO

Coas obras de recuperación do pavimento dos Cantóns da Coruña e da Cidade Vella, a propia Dirección Xeral de Patrimonio está a incumplir a Lei coa que se dotou para presevar os bens culturais galegos. Nen o Plano Especial de Reforma Interior (PEPRI), aprobado polo concello, nem os requisitos dispostos pola Dirección Xeral foron respeitados. Tras da denuncia realizada pola Plataforma polo Patrimonio e na propia entrevista mantida coa delegada provincial da consellería de Cultura, púxose de manifesto que a Dirección Xeral infibese facendo deixazón das suas responsabilidades como organismo que debe facer cumprir a lexislación vixente.

A Lei de Patrimonio é ben explícita no que respecta á protección de Bens de Interese Cultural (BIC). Para realizar calquera tipo de intervención, sinala que "deberá ser autorizada pola consellería de Cultura, previamente á concesión da licencia municipal".

Atendendo a este requisito legal, no caso das obras de recuperación do pavimento dos Cantóns, declarados Conxunto Histórico, e polo tanto co máxim grao de protección como BIC, ao igual que as da rua colindante con Santa María do Campo, a propia Dirección Xeral de Patrimonio tivo que dar o seu visto e prace para proceder á sua execución.

A Plataforma polo Patrimonio denuncia que se está retocando todo o pavimento, non só o danado. Na foto, unha vista da Mariña da Coruña.

Atendendo a estes procedimentos, teria que ser tamén ese organismo da administración quien, caso de non cumplirse os requisitos previstos, paralizaras as obras e adoptara as medidas oportunas. Sen embargo, non foi esa a reacción cando unha organización ciudadá, a Plataforma polo Patrimonio, denunciou que os empedrados da Cidade Vella e dos Cantóns estaban a ser destruidos ou desvirtuados na sua forma orixinal.

Pola contra, o pasado 18 de Maio, os representantes da plataforma reuníanse coa delegada provincial de Cultura, Isabel García Vila e ao remate da xuntanza, a representante da administración adiaba toda responsa-

bilidade da consellería e emprazaba á plataforma a pedir actuacións ao respecto no concello.

García Vila amparábase na lexislación para derivar as posibles neglixencias no concello, á vista de que a Lei de Patrimonio recolle que "unha vez aprobado o plano especial de protección, os concellos serán competentes para autorizar as obras que o desenvolven, incluídas as dos contornos dos monumentos declarados".

En todo caso, a Lei explicita que as obras que se realicen "ao abeiro de licencias municipais" contrárias ao plano especial aprobado serán "ilegais". Neste caso, a consellería de Cultura deberá or-

denar a sua reconstrucción ou demolición "con cárgo ao concello que as outorgase".

Incumplimientos

O "Proyecto de Pavimentación de beira-ruas no Cantón Grande da Cidade da Coruña" foi promovido polo concello e asinado polo enxeñeiro municipal. No plano orixinal, que recebeu o informe favorábel da consellería, recóllese que as lousas orixinais relabráranse exclusivamente para restaurar a sua superficie e xeometria, pero especifica que só se fará "nos casos nos que fora necesario". Ademais, sublinha que esta labra non debería modificar as dimensións das pedras, respeitan-

do a forma das lousas orixinais, os longos das fiadas e as pezas con longos excepcionais.

Á contra do previsto, segundo explica Xan Caxigal, membro da plataforma, as actuacións realizadas afectaron a todo o pavimento orixinal e non só ás que estaban danadas. Ademais, as pedras tampouco foron depositadas sobre un leito de cal, como se recolle no proxecto e ainda más, para unhas utilizouse cemento, "o que vai obrigar a rachalas caso de precisar unha nova reparación".

Ao tempo, o arqueólogo Antón Malde sinala que tampouco se respetou o espesor fixado no proxecto, estimado en 15 centímetros, porque ao pullos diminuiron o seu tamaño. Así, o novo pavimento parece, ao dizer de Caxigal "un paseo de Alacante".

O incumplimento do proxecto debería derivar nunha paralización das obras por parte da consellería de Cultura e o feito de que responsabilicen unicamente ao concello da desfeita dun Conxunto Histórico ten consecuencias legais. A Lei de Patrimonio no apartado do Réxime Sancionador recolle como infracción "as accións ou omisións que supoñan incumplimento nas obregas establecidas nesta lei". Ademais indica como infracción moi grave "todas aquelas accións ou omisións que leven aparelladas a perda, destrucción ou deterioración irreparable dos bens declarados de interese cultural ou catalogados".♦

A SERPE DOS CAMIÑOS

Unha ponte sobre o Arga

LOIS DÍEGUEZ

Para o Alto do Perdón hai que desviar-se á esquerda, cando a estrada chega a este porto, por unha pista estreita. Coroar o cumo paga a pena, pois ofrece unha ampla panorámica das terras de Irufa, a cha que a arrodea, os altos dos Pirineus desde Orreaga, e as imensas arias verdes dos viñedos coas suas aldeas xa coñecidas: Oba-

nos, Eunate, Muruzábal, Ponte a Raíña... Chega, tamén, a lenda da Fonte Renega, con milagre de Santiago resgatando un moribundo peregrino das trampas do demo e fortalecendo-o coa auga que lle dá de beber pola sua cuncha.

Mesmo á entrada de Ponte a Raíña, Saef obriga os viaxeiros a deixar o coche. Han facer a visita a pé. Pasar baixo o arco que une a Igrexa do Crucifijo co que foi hospital de peregrinos ten o seu aquell. Canta historia hai que resgatar para lle coller o gosto dos seus fundadores templarios. As figuras das arquivoltas da portada volven chamar a atención. Lindas as duas aves peteirando nas piñas. Outra vez o monstro engolindo un corpo. A capela do Crucifijo inspirou contraditorias teorías, sobre todo a cruz, en forma de Y grego ou pata de oca, que foi un símbolo de recoñecemento das irmáns dos canteiros medievais que tanto apoio tiveron dos templarios. Di-se que nesta capela apareceron sepulturas con restos de corpos que no seu dia foron so-

terrados boca abajo, tal como tiñan por costume os da Orde.

Desde a Igrexa do Crucifijo segue o Camiño pola Rua Maior de nobres edificacións e chamativos portais. Hai movemento de xente a aquela hora, enchendo tendas que chaman con caxatos e outros obxectos nos seus escaparates. A Igrexa de Santiago ofrece unha portada xa imposible de interpretar polo desgastado das suas numerosas figuras, pero mantén o harmónico lobulado do seu arco interior. Dentro, outra vez os altares barrocos e a imaxe do século XV, humanizada e humilde de expresión, mais cargada de ouros, do Santiago Beliza, ou Santiago Negro, así chamado pola cor orixinal da súa cara, moura, até que lla lavaron. Ao final da rua sae-se, despois de pasar un pequeno turreón, á Ponte que lle deu nome a esta vila e que mandou construir unha raiña, acaso a dona Maior, esposa de Sancho o Maior, aló polo século XI, para lle facilitar aos peregrinos o paso do río Arga.

Os viaxeiros aprecian esa sensación de ascenso e baixada cando a cruzan e discuten os motivos que levaban aos construtores a facelo así. Logo miran e estudan desde as ribeiras os seus elegantes arcos e as xanelas que acentuan esa sensación de sostener no ar. Houbo un "chori" ou paxaro, que aparecía en circunstancias especiais para lavarlle a cara a unha Virxe que ali había e que encerraron, logo, na igrexa de San Pedro. Nen os foguetes para celebrar a sua chegada o escorrentaban.

Os viaxeiros van para a Praza Maior e sentan nas cadeiras dun terrado para descansar. Só se ven turistas e peregrinos. A xente da Ponte fuxiu ás suas casas para xantar. Sinalan a rota da tarde no mapa e logo comen con grande apetito. Un paxaro ponse a cantar nunha das xanelas do restaurante. Despois baixa para bañar-se nunha puchardíña e foxe como se levase algo no bico. Os viaxeiros ollan-se e ríen. Adiviñan a onde se dirixe.♦

ANACOS

BOROBÓ

O andar do caranguexo

A vinculación dos españoles coa Historia comeza evidentemente coa Edade Media. Hai moita historia anterior, pero ningunha se considera descendente dos romanos, nin dos godos, mais todo o mundo se identifica cos reinos medievais. Tal é a opinión do historiador basco Miguel Artola, considerado máximo especialista actual na Historia da España contemporánea; quen ao escribir o seu libro último sobre *La monarquía de España*, —tras quince anos de traballo— recóñece que pasara gran parte da sua vida estudiando o século XIX e chegou ao punto que non entendía moitos problemas disa época ainda recente, porque non coñecía suficientemente o sucedido denantes, confirmando así a reflexión de Edward Thompson: "O historiador empeza por unha época e en vez de seguir adiante tende a mirar cara atrás".

Unha reflexión semellante é a que fai o xoven historiador galego, Carlos Baliñas Pérez ao iniciar o seu flamante libro a mantanta dos *Gallegos del año mil*, acabado de publicar dentro da Colección Galicia Histórica, do Instituto Padre Sarmiento: "Neste contexto (o das vésperas do ano 2000, nas que tamén traducimos á lingua de Rosalía as palabras do fillo medievalista do filósofo rosalián) nada extraño

resulta que o historiador —ser vivo que, ao igual que o caranguexo, parece moitas veces avanzar sempre cara atrás— se retrotraia á época do primeiro milenio", cando semella casi obrigado que a sociedade humana faga balance do seu pasado e proxecte os seus ancestros ao futuro.

Anque, verdadeiramente, o cangrexo, e a nécora e a centola, non camiñen a ceacú, senón cara un lado. Movimento lateral que asimismo pode ser o de moitos historiadores; quen máis que retroceder nas súas investigacións deixanxe inclinar á beira ideolóxica pola que se encarrilan. Por exemplo, os eruditos eclesiásticos que, a posteriori, reinterpretan os sucesos ocurridos nos albores do ano mil, que non era o que de feito aconteceu, senón o que asegún as súas conviccións debiu de pasar, en Galicia cando menos. Xa que o calendario que aquí rexía, como nos demás reinos cristiáns da Península foi o da Era Hispánica, trinta e oito anos anterior ao da Era de Cristo. Polo tanto, cando no resto da Cristiandade celebraban o Milenio, aquí xa se estaba no ano 1038, e os nosos antergos non tiveron lecer, pra aterrorizarse.

Non embargantes dá pretexto a Baliñas Pérez pra pintar un retrato dos galegos do ano mil, ou

máis exactamente dos homes e as mulleres, os nobles e os servos, que vivían, loitaban ou traballaban nos séculos IX e X. Exemplificados en sete prototipos que designan outros tantos capítulos do libro: Odoario, bispo e rebotador de Lugo (co que retrocede ao século VIII); Alfonso II o Casto, rei de Asturias que incorporou Galicia ao seu reino; o duque Hermenegildo Gutiérrez, conde de Tui, Oporto e Coimbra, rebotador do Miño ao Mondego, e man dereita de Alfonso III o Magno; o labrego Pompeyo, da villa de Mandeo, da terra de Sobrado, de onde era tamén o terratenente Sisnando que dotou á súa dona Ildoncia (que dá nome a outro capítulo) con trinta aldeas, vinte servos e díceas de caballos; o bispo Sisnando II de Iria, rival de San Rosendo, que morreu loitando contra os viquingos. Finalmente, o diácono Odón de Bande, un noble segundón e pleiteante, un bigardo liado coa abadesa Onega do seu mosteiro propio de Santa Comba; "esa puta", diría, cando rompeu con ela.

Se ben os rasgos biográficos que proporciona distos personaxes Carlos Baliñas Jr. son mínimos, parecen estar perfectamente documentados, anque prescinde nista obra de tudo aparato documental. Posto que o xoven historiador dí que xuntou

"un acervo documental de máis de 1.800 documentos para o período 700 a 1100". Non sei se nese acervo estarán incluídas as 765 escrituras anteriores ao ano 1151 que manexou Fernando López Alsina pra compoñer o seu revelador e documentadísimo libro sobre *La ciudad de Santiago de Compostela en la Alta Edad Media*.

O propósito de Baliñas non foi o de facer estudos biográficos paragonábeis, verbigracia, o que fixo venturamente Xosé Ramón Ónega, malia non ser un profesional da historia, sobre o mesmo bispo Odoario que veu desde terra africana, esquivando aos musulmáns, ata a amurallada e abandonada cidade lusense. Non, pois o historiador dos *gallegos del año mil*, utiliza aos seus personaxes como simples prototipos das distintas institucións e situacións sociais existentes na Galicia do cedo Medioevo: a Monarquía, a Igrexa, a alta e a pequena nobreza, a situación da muller (máis libre que nos séculos posteriores) e a sempre dura vida dos labregos.

Todo narrado cunha facundia rara nos historiadores de agora, tan esquemáticos, e cunha propensión á polémica que en certos temas, coma o do Reino de Galicia, podería contradecir as entusiásticas ideas de Camilo Nogueira.♦

Tuto Vázquez

'A xente esperaba unha serie de TV que falase coma nós e de nós'

Gostame ler teatro. Rematei *Lugar de Raul Dans* e agora estou con *O circo da media noite* de Manuel Lourenzo.

Que recomenda ler?

O último de Manuel Rivas, *O lapis do carpinteiro*, ainda que xa soe un pouco reseso e moita xente o teña lido. Tamén recomendo ter sempre a man unha obra poética ou narrativa de Méndez Ferrín.

Como valora o éxito da serie televisiva *Mareas Rivas* na que participa?

Pareceume surprendente. A xente que me atopa pola rua e que se para a falar conmigo sempre me comenta que xa era hora de que xe fixera un dramático no que se falaria como nós e de nós. Á equipa que traballamos na serie é algo que nos reconforta moiito.

Vostede interpreta a un cacique, pero a un cacique bo.

É un deses caciques que forma parte do abano recoñecido que temos no país e que vai desde aquel que ten malas entrañas, que se porta mal coa xente actuando sempre en función dos seus intereses até aqueles que no fundo descobres que teñen un bo corazón.

Non é un personaxe que se retrate na televisión habitualmente.

Non é corrente, supón que por motivos óbvios.

É difícil para a xente que ven do teatro actuar en televisión?

Hai alguns actores que xa tiñan experiencia no meio e aos que lle resulta más doado. A outros, como é o meu caso que levo 30 anos facendo teatro, resultanlos más custoso porque temos adquiridos moitos vicios. Conseguir cambiar o rexistro, tamén forma parte do éxito da serie.

Mantén a sua presencia nos cenários. En que proxectos traballa?

Estou actuando coa compañía *Libre escena*. Desde hai dous anos estamos montando unha trilogía de clásicos, mitos poéticos do amor. O ano pasado representamos *O barbeiro de Sevilla*, este ano tamén apresentamos *Cirano de Bergerac* e de cara a finais de ano empezaremos cos ensaios de *Otelo*.♦

Actor. Ribeira, 1947.

CAMIÑO VELLO CONGOSTRA NOVA

FRANCISCO A. VIDAL

A casa asolagada polo asfalto

Cando o dono desta casa volvے da Arxentina, no ano doce, traía sobre as costas o peso de milleiros de angustias e anos de soidade, nos pés as bóchegas de pisar descalzo sobre os pedregullos do peirao, carrexando os sacos da fartura que daquela cruzaban o Atlántico; e nos ollos a luz do retorno, ese brillo que cegaba a quem se mira nel, e invita aos demais a emprender a dura aventura da emigración.

Cando o paisano aforrara o suficiente para demostrar que non era un fracasado, volveu á terra co desexo de facer unha Casa Nova nun solar dos arrabaldes da parroquia, con fachada a un vello camiño de carro, nunha zona despexada e solitaria.

As críticas que o emigrante sufríu por construír ás aforas, diluironse cando a casa do arxentino se converteu no espello en que se miraban as vergoñas de quen non superara o temor á partida, pero tamén foi a razón que animou a unha inmensa maioría a probar fortuna no outro lado do Atlántico.

Para o returnado, que sacrificara a súa mocidade lonxe da familia, era o triunfo de quen se rende diante da privación, de quen se

opón ás adversidades e vai escollendo, de entre as miserias da vida, pequenas pebidas de gloria ata xuntar unha bolsiña de fortuna.

Cando xa de vello sentaba á porta co lombo dobrado, merecía e recibía o saludo de todos os veciños con respecto e agarimo. e el fachendeaba pintando cada verán os panos das paredes dun branco cegador ou fregando a pedra dos ocos con sosa, ata devolverlle

a cor da pedra virxe.

Pouco a pouco, arredor dela viñeron outras, máis modernas, pero nunca máis fachendosas, o que lle permitía xular e aconsellar sobre as novas construccions. Todas custaron moito traballo, suor e desesperación, pero el, na súa parroquia, fora quen dera o primeiro paso, e ensinou o camiño do progreso, polo que outros continuarían despois para renovar a súa xesta.

Ese o vello a embellecía e coidaba por fóra, a muller facío por dentro. Se el a pintaba e retellaba, se era o encargado de devolverlle a cor da luz ás paredes, portas e fiestras, ela encargábase de fregar o chan de madeira e darlle cera cada sábado, de limpar os cristais e ordenar os tarecos para que recibise ao domingo vestida de gala.

Ela, seguiu conservando as mesmas formas constructivas que o vello deseñara a medida que os canteiros e os albanais subían as

paredes, e só nunha ocasión acondicionou os cuartos para dar cabida aos novos membros que viñan para aumentar a familia.

A casa foi o fogar dentro do que se viviron as máis grandes ilusiones da familia, celebráronse vodas e bautizos, e, finalmente, un tras outro, os vellos despedíronse dela para sempre e encárgonlle o seu cuidado aos descendentes; ata que o fillo herdeiro gañou para facer a súa e esta, desde aquela, pasou a ser a Casa Vella. Pero continuou ali, deixando que outras más pretensiosas se lle arrimasen, que medrasen por enriba e incluso que pretendesen facerlle sombra. As novas xeracións sempre adoeceron de ser máis altas que as anteriores.

Peron con todo, a casa segue diante da súa porta aos más novos, cabalgando no progreso de bicicletas, motos e coches, que obligaron a que aquel antigo camiño de carro se asfaltase, irrespetuoso coa súa anciانidade, ata afundila na profundidade das cunetas da beirarrúa.

É outra das maldades do asoballante e desconsiderado antiprogresso preelectoral.♦

LeCer

• PÁGINAS COORDENADAS POR ANDRÉ LUCA •

Continua, na Fundación Barrié da CORUÑA, a exposición fotográfica de Alfonso. A direita, retirada das soldados italianas de Guadalajara.

O Barco

■ EXPOSICIONES

BEBEDEIRA DE ESOÑOS

O poeta galego exiliado en México, Florencio Delgado Gurriarán, é homenaxeado, na Casa da Cultura, cunha mostra adicada a su persoa.

Betanzos

■ EXPOSICIONES

X. GARCIA NAVEIRA

O Concello comemora o 150 aniversario do nacemento de Xoán García Naveira, filantropo criador do Parque do Pasatempo, entre outras moitas obras.

A ESPERANZA DUN POVO

Derradeira semana para contemplar, na Asociación Cultural Eira Vella, a mostra de fotografía de Carmen Villar, titulada A esperanza dun povo e na que se fai un pequeno percorrido pola Nicaragua máis probre.

Bueu

■ EXPOSICIONES

R. BLANCO TORRES

O 30 de Maio pecha, na Casa da Cultura, a mostra bio-bibliográfica adicada á personalidade do xornalista asasinado no 36, Roberto Blanco Torres.

■ MÚSICA

JAVIER RUIBAL

O cantante, guitarrista e compositor de El Puerto de Santa María, Javier Ruibal, actúa no Aturru a partir das 21,30 deste Domingo 30. Un concerto no que percorra novas formas musicais.

Cambados

■ EXPOSICIONES

PEREIRO MIGUENS

Até o 3 de Xuño pódese contemplar, na galería Boirón 4, a mostra de pintura de Xosé R. Pereiro Miguens.

Cangas

■ ECOLOXIA

ROTA AO CARBALLAL DE COIRO

O colectivo ecoloxista Loita Verde programa unha sa-

ida ao carballal de Coiro, un dos últimos bosques autóctonos da costa pontevedresa, o Domingo 30 de Maio. As persoas interesadas en participar han estar, ás 11 horas, na igrexa de Coiro (Cangas), provistos de comida e bebida, prismáticos, etc. para fazer a subida pola ribeira do río Bouzós até chegar ao lugar de Ermelo, a continuación, Alto da Esculca, para, de seguido, xantar na carballeira de Esperón. Rematada a comida, saída cara o Alto da Paralaia e descenso polo Pouso das Cruces. Hora aproximada de regreso, á igrexa de Coiro, 19,30 horas.♦

A Coruña

■ CINEMA

CGAI

No Centro Galego de Artes da Imaxe, o Xoves 27, dentro do espazo Encontros na fotografía, terá lugar a conferéncia de Michel Diezaide que leva por título *Léspit Château d'Eau*, entrada de balde. O Venres 28 proxecta a fita, *Sunday de Jonathan Nossiter* (USA, 1997). E o Sábado 29, pecha o programa do mes, a película do ciclo *Desarraigados*, *Colegas* de Eloy de la Iglesia (España, 1982).

rán lugar ás 20,15 h. de Martes a Xoves, e ás 18,15 h. os Sábados, no número 10 de Durán Loriga.

■ EXPOSICIONES

JOSÉ HERNÁNDEZ

As pinturas de José Hernández colgan, durante estes días, no Museu de Arte Contemporánea Unión Fenosa.

ALFONSO

Na Fundación Barrié, podemos contemplar a mostra de fotografía de Alfonso Sánchez Portela, unha das fontes da memoria histórica do Estado español de grande parte do século XX. Escolma de 150

fotografías realizadas entre 1917 e 1989. Nesta mesma fundación tamén se encontra a mostra *Arte de Cister en Galiza e Portugal*, na que se combinan fotografías de edificacións e pezas reais pertencentes a esta orde.

■ ALFREDO EIRAS

Alfredo Eiras exhibe, na Biblioteca Pública Miguel González Garcés, os seus últimos traballos de pintura.

■ MÚSICA

HANK

Hank, proxecto actual do líder de *Del Tono*, apresentase no Punto 3 a partir das 22,30 do Venres 28.

Carteleira

A TRAMPA. Unha traballadora dunha compañía de seguros ofrece como cebo para cazar a un ladrón internacional de luva branca. Con Sean Connery facendo de Sean Connery.

NEN NA TUA CASA NEN NA MIÑA. Tras romperse a cabeza con disquisiciones dun grupo de amigas lesbianas en *Go fish* (Ir de pesca), a directora Rose Tronche ofrece unha comedia más levadeira sobre a homossexualidade. Se na súa anterior película, a sexualidade definía e marcaba ás personaxes, nesta, o cerne reside na facilidade para cambiar de parella e mesmo de opción.

EXECUCIÓN INMINENTE. Último filme de Clint Eastwood que interpreta a un xornalista dedicado a investigar a culpabilidade dun condeado a morte. poucas horas antes da sua execución. Bon ritmo e realización.

UN PLANO SINXELO. Tres homes atopan unha fortuna nun avión accidentado e deciden quedarse con ella. As diferencias entre eles, a necesidade de agachar as probas e a sua propia mezquindade llevan a unha espiral de violencia. Falso drama sobre a avaricia na América profunda.

SOAS. Maria Gallana e Ana Fernández, duas actrices tan boas como descoñecidas para o público, protagonizan esta fita que describe a sordidez á que pode chegar a vida dunha muller pobre nunha capital de provincia andaluza. Non semellaría a primeira película do director Benito Zambrano, a non ser polo final, de fábula conservadora.

LOCK & STOCK. Nunha partida de cartas uns mafiosos estafan a catro mozos, que lles quedan a deber unha suma importante de cartos. Para galos, os rapaces amafan un plano chafalleiro co que, de carambola e grazas aos enfrentamentos entre bandas rivais, obte-

nien resultados. Comédia disparatada.

AMIGOS E VICIÑOS. Cal foi o seu mellor polvo? É a pregunta que fai xirar esta película. Clases medias, na fronteira da mocidade e a madurez, cometan adultério e conversan bastante explicitamente sobre sexo. Pouco apropiada para emitir nos cineclubes de colégios relixiosos.

THE FACULTY. O norteamericano de orixe hispana, Robert Rodriguez, volve con outra parodia cinematográfica. Neste caso tocoulle ás películas de institutos, mesturadas co cine de terror e alienígenas.

AVIDA É BELA. Comédia ambientada na Itália fascista. Humor e traxedia ensarillados por un inspirado Roberto Benigni. Magnifica a primeira metade. Mais floxa na segunda.

MORTOS DO RISO. Un guion que avanza a saltos non impide tirar en varias ocasións. Correcta interpretación de Santiago Segura e o Gran Wyoming. De la Iglesia confirma a sua boa posta en escena, pero non as suas potencialidades narrativas.

CELEBRITY. Outro Woody Allen ben realizado, ben interpretado, crítico cos superficialidades da sociedade do espectáculo. O guion queda, sen embargo, un pouco corto e algunos diálogos fanse reiterativos. Ben o protagonista, Kenneth Branagh.

ENTRE AS PERNAS. Película de enredo que desperta o interese na súa última media hora. Interpretes: Carmelo Gómez (aceitábel), Javier Bardem (ben intencionado, pero inmaduro) e Vitoria Abril (que é desde hai anos a mellor actriz española con diferencia). Mais cutrez que erotismo, con cenários mal iluminados (non se sabe se por falta de medios ou a mantenta).♦

O Trinque Galiza e a Igrexa

Esquerda e Igrexa seguén a ser, en boa medida, mundos separados. Tamén Igrexa e Galiza e mesmo Muller e Igrexa. Ensaiar estes mundos, para axudar a coñecelos e a interpretalos, é o obxectivo do último número da revista *Terra e Tempo*, editada pola UPG. O título: "O papel da Igrexa na Galiza" é sen dúbida atractivo, tanto para crentes non galeguistas, como para ateos nacionalistas.♦

37

Nº 884 - ANO XII
27 DE MAIO DE 1999

Concello, do 1 ao 4 de Xuño en dobre función, ás 10,30 e 12,15, no Centro Cultural das Torres, vai estar o grupo *Migallas* co seu espectáculo infantil *Canta connosco!*

Ortigueira

■ TEATRO

DETITUS CORAZÓN

O Venres 28, ás 20,30 h, o grupo de Teatro Bruto presenta, no Teatro Principal, o seu espectáculo *Detitus, Corazón*.

Ourense

■ EXPOSICIONES

LUCIANO COUSELO

Até o 5 de Xuño, permanecerá aberta, na galería de arte Visol, a mostra de pintura de Luciano Couselo.

LOLA GARCIA

No Ateneo, pódese contemplar, durante estes días, a mostra dos últimos traballos de debuxo e pintura de Lola Garcia Saavedra.

As Pontes

■ EXPOSICIONES

LEANDRO

Derradeiros días para ollar, no Café Marbella, a mostra de debuxos de Leandro.

Moaña

■ ACTIVIDADES

REGUEIFEIROS

Luis Caruncho e Pinto de Herbon

entre outros, participarán na regueifa que acollerá o Café-teatro do Real na noite do Venres 28 ás 23,30 h. Para o dia seguinte está prevista a actuación do grupo *Contracoratos* que apresenta o seu espectáculo *Caperucito loxoa*.

Oleiros

■ MÚSICA

CANTA CONNOSCO!

Dentro da campaña de Teatro Escolar, organizada polo

En LUGO, podemos ollar un interesante abano de pintores, con temas dedicados á tauromáquia. Na imaxe, La arena, de León Ruiz.

Pontevedra

■ EXPOSICIONES

LOLA SOLLA

Até o 29 deste mes, pódese ollar, na galería de arte Anexo, os traballos máis recentes de Lola Solla.

MARGA CONDE

A sala Teucro acolle, até o 30 de Maio, a mostra de pintura de Marga Conde, na que se exíben os seus traballos máis recentes.

Simón Pacheco

Rehabilitación é o título da mostra de Simón Pacheco, que estes días podemos

Convocatorias

A HISTÓRIA A DEBATE

O Consello Superior de Investigacións Científicas e o Instituto de Estudos Galegos organizan o II Congreso Internacional *História a debate*, que se desenvolverá do 14 ao 18 de Xullo no Pazo de Congresos de Santiago. Dividido en dous grandes blocos, as *Táboas Redondas* e as *Seccións Temáticas*, nas que se debatirán os usos políticos da historia, a súa utilidade, o cambio de século, novos paradigmas e entre outros temas as historiografías latinas, nas que se abordan a historiografía galega e o futuro da española. As cuotas de inscrición son de dous tipos: ordinaria, 10.000 pta. e con direito a actas, baixo o prezo de 20.000 pta. Farase un desconto do 50% nas cuotas de inscrición a estudiantes e licenciados en paro. Maior información e inscricóns nos teléfons 981 582 044 ou 981 584 638

PRÉMIO ESPIRAL MAIOR DE ENSAIO

Edicións Espiral Maior e Galigráf-Galicia convocan o prémio de ensaio. Establecerase un único prémio de 500.000 pta. xunto coa publicación da obra. Poderán optar ao prémio todas as persoas que o desexen co tema que escollan. Os traballos terán un mínimo de 75 folillas e un máximo de 150, escritas en DIN-A4 a duplo espazo. Apresentaranse por quintuplicado, baixo plica, sen remite e cun lema identificador da obra. En sobre aparte incluiranse todos os datos referentes á autoría. As obras remitiranse a Edicións Espiral Maior; apdo. 192, 15080 A Coruña, antes do 30 de Xuño do presente ano. Maior información no teléfono/fax 981 171 078.

CURUXA DO HUMOR

O Museo do Humor e o Concello de Fene convocan a XI edición do concurso *Curuxa do humor*. Xirando sobre o humor nas suas ver-

tentes gráfica e literaria, poderán participar todas as persoas interesadas con un ou dous traballos inéditos. No concurso literario poderá usarse a prosa ou o verso, a extensión será de dous folios como mínimo e seis como máximo, mecanografiados a dobre espazo e por unha só cara, apresentando seis copias e máis o orixinal. Na vertente gráfica poderá usarse calquera técnica, branco e preto ou cor, con unha ou varias viñetas, en cartolina, establecendose como dimensións mínimas 21x30 cm, e máximas de 42x60 cm. Estabéllécense un único prémio de 150.000 pta. Os traballos remitiranse antes do 20 de Outubro de 1999, ao Museo do Humor-Concello de Fene (Referencia "Premio Curuxa"). Avda. de Conces 20-22, 15.500 Fene (A Coruña). O Museo do Humor e Concello tamén organizarán outra edición do concurso do humor para menores de 18 anos, dotado cun primeiro prémio de 20.000 pta., un segundo de 15.000 e un terceiro de 10.000. Maior información no 981 341 451.

SOEADA DOS MAIORES

A Fundación Pedro Barrié de la Maza ofrece un prémio de 2.000.000 pta. á mellor iniciativa para combatir a soeada dos maiores, na sua vertente persoal, familiar e social. Ademais do primeiro prémio, tamén ofrece dous accésits de 500.000 pta. cada un, ás iniciativas que o xuri considere de maior interese. A data de presentación pecha o 31 de Xullo do presente ano. Maior información no teléfono 981 22 15 25.

CONCURSO DE GAITA GALEGA CONSTANTINO BELLÓN

O Ateneo ferrolán organiza o concurso de gaita galega Constantino Bellón. Poderán tomar parte no certame quen o deseche, con gaitas galegas, tumbais ou redondas. Para facelo deberán enviar ao Ateneo (Madalena 202. Ferrol)

unha fita de audio coa peza "Lecerina", arranxo do orixinal realizado por Xesús Vaamonde Manteiga. Tamén deberán enviar a partitura orixinal dunha peza inédita composta a pé feita para este concurso e unha copia da partitura da peza orixinal ou de autor. Deberán enviar, nun sobre pechado identificado con seudónimo, partituras, orixinal e tradicional, así como datos persoais. O prazo de inscrición remata o 23 de Xullo de 1999. A dotación do prémio é de 300.000 pta. e dous accésits de 100.000 pta. A final terá lugar en Ferrol o 31 de Agosto. Maior información no Ateneo Ferrolán.

CONCURSO DE CONTOS BREOGÁN

O Centro Galego de Bizkaia, en Barakaldo, organiza o XXXII Concurso de Contos Breogán. Aberto a todas as persoas, de calquier nacionalidade, que apresenten unha ou varias obras escritas en lingua galega cunha extensión máxima das seis nen serán inferior a tres follas mecanografiadas a duplo espazo. Dotado cun primeiro prémio de 150.000 pta.; e un segundo de 50.000, os traballos enviaranse por correo, sen remite, antes do 30 de Xuño de 1999, ao Centro Galego de Bizkaia en Barakaldo. Cada obra irá acompañada de cinco copias. En sobre adxunto indicarase o lema escolleito para a obra, máis nome e enderezo do autor. Na parte superior direita da primeira folla da obra repetirase o lema. O fallo darase a coñecer o dia 25 de Xullo e as obras premiadas publicaranse na revista do Centro, O Xistral. Mais información no teléfono 944 903 429.

BIENAL DE PINTURA

A adega Agro de Bazán de Vilanova de Arousa organiza a IV Bienal de pintura de Más de Bazán. De tema libre, cada participante poderá apresentar unha só obra de estilo e técnica libre. O formato non poderá ser inferior aos 70 cm, nem

superior aos 200, en nengunha das suas dimensións. O Xuri seleccionará 39 obras e otorgará un primeiro prémio, dotado con 800.000 pta.; un segundo, de 400.000 pta.; e un terceiro de 200.000. As obras entregaranse debidamente apresentadas, con marco, varilla ou listón. Non se admitirán as emmarcadas con cristal. Os traballos entregaranse contra recibo na adega Más de Bazán, carretera de Villar de Olmos, KM. 2, (46.340) Requena-Valéncia. As obras remitidas por axencia, a portes pagos, e deberán incluir a documentación completa do envío, entregaranse asinadas por diante e por detrás, acompañadas dunha ficha que conteña: título, medidas, soporte, técnica, nome do autor, fotocopia do DNI, morada, teléfono, currículo e unha foto do cadro non menor de 24x18 cm. O prazo de admisión remata o 22 de Xuño de 1999. Maior información no teléfono 986 555 562.

CONCURSO FOTOGRÁFICO CARBALLIÑO E BISBARRA

De estilo libre e no que pode participar quen o deseñe, de calquier nacionalidade, con fotos de entre 10/15 ou 24/30 cm. que deberán entrégarselle nun sobre pechado, cos datos do autor dentro de outro sobre igualmente pechado. Os premios fallaranse o 29 de Maio no Muíño das Lousas por un xuri composto por fotógrafos de prestíxio internacional facultado para deixar prémios desertos. O primeiro, segundo e terceiro prémios consisten na publicación de 2.000 postais con mención do autor e título, máis Medalla de Ouro Kodak Internacional; o cuarto, Medalla de Ouro Kodak Internacional; o quinto, Medalla de Prata e o sexto, Medalla de Bronce. Farase unha exposición coas mellores obras do 1 ao 20 de Xuño. Entrega de orixinais, antes do 29 do presente mes, en Eurofoto (Curros Enríquez 1), Foto Counsel (Aldara 10), ou no Muíño das Lousas, establecimentos, todos eles, no Carballiño. *

ollar na sala de exposicións de Caja de Madrid (Avda. Santa María, s/n).

MÚSICA

URBANO CABRERA

O cantautor galego Urbano Cabrera, e o seu grupo, continúan a andaina polo país apresentando os seus novos temas. O Venerdì 28 ás 23,30 h, será a Camaney que acolla ao cantautor.

Santiago

EXPOSICIONES

MINIMAL-MAXIMAL

No Centro Galego de Arte Contemporánea encóntrase a mostra *Minimal-Maximal* relativa ao Minimalismo americano e europeo. Nela participan máis de trinta artistas coma poden ser Carl Andre, Mona Hatoum, Rolf Walz, Fred Sandback ou Haimo Zobering. Outras exposicións abertas no CGAC son a de fotografía do arxentino Humberto Rivas; a de James Casebere que leva por título *Asylum*; a de Santiago Mayo; e a Colección Carmen Thyssen Bornemisza, *Do impresionismo ao fauvismo*.

MANUEL FIGUEIRAS

Na galería Citania, abre a mostra de pintura de Manuel Figueiras até o 15 de Xuño. Na Fundación Araguany, atopase a mostra de pintura de António Moragón. E no Centro Comercial Compostela, a mostra de fotografía de J. Martín Chamizo.

MANUEL QUINTÁNS

Acrílicos e debuxos de Manuel Quintás expónense na Escola de Artes Mestre Mateo até o 31 de Maio.

Camino de estrelas é o título da exposición de Miró no Auditorio de Galiza en SANTIAGO.

Un home que se parecía a Macbeth é representada a no Teatro Galán de Compostela por Uvega teatro.

JOAN MIRÓ

Baixo o título de *Camino de estrelas*, o Auditorio de Galiza acolle, até o mes de Xuño, unha mostra de pintura do catalán Joan Miró.

COLECCIÓN CAIXA GALICIA

Encontrase, na Sala Isaac Díaz Pardo do Auditorio de Galiza, a mostra da Colección Caixa Galicia. Escolma de máis de sesenta obras de escultura e pintura.

A. GARCIA ALIX

Até finais deste mes, pódese contemplar, no Colexio Oficial de Arquitectos de Galicia, a mostra dedicada ao arquitecto brasileiro Paulo Mendes da Rocha.

COMPOSTELA NA HISTÓRIA

A Casa da Parra acolle, durante esta semana, a mostra producida pola Consellería de Cultura, *Compostela na História, Redescubrimento-Rexurdimento*.

■ TEATRO

UN HOME QUE SE PARECIA A MACBETH

Uvega Teatro presenta o es-

pectáculo titulado *Un home que se parecía a Macbeth*, inspirado no texto de Shakespeare. Do 1 ao 5 de Xuño no Teatro Galán ás 22 h.

O CAMIÑO DE KUMANNO

O Museo das Peregrinacións acolle, até o 4 de Xullo, a mostra *O camiño de Kumanno. A natureza divinizada*.

MENDES DA ROCHA

Até o 28 deste mes, pódese contemplar, no Colexio Oficial de Arquitectos de Galicia, a mostra dedicada ao arquitecto brasileiro Paulo Mendes da Rocha.

■ TEATRO

UN HOME QUE SE PARECIA A MACBETH

Uvega Teatro presenta o es-

pectáculo titulado *Un home que se parecía a Macbeth*, inspirado no texto de Shakespeare. Do 1 ao 5 de Xuño no Teatro Galán ás 22 h.

pectáculo titulado *Un home que se parecía a Macbeth*, inspirado no texto de Shakespeare. Do 1 ao 5 de Xuño no Teatro Galán ás 22 h.

ALEXANDRO

Derradeiros días para ollar, na galería Trískel e Medellín, a pintura de Alejandro.

■ TEATRO

UN HOME QUE SE PARECIA A MACBETH

Uvega Teatro presenta o es-

pectáculo titulado *Un home que se parecía a Macbeth*, inspirado no texto de Shakespeare. Do 1 ao 5 de Xuño no Teatro Galán ás 22 h.

pectáculo titulado *Un home que se parecía a Macbeth*, inspirado no texto de Shakespeare. Do 1 ao 5 de Xuño no Teatro Galán ás 22 h.

■ TEATRO

UN HOME QUE SE PARECIA A MACBETH

Uvega Teatro presenta o es-

Val do Dubra

■ MÚSICA

FESTIVAL DROGAS NON

Festival "Drogas non" na noiteira do Venerdì 28 cunha mancha de grupos: Hijos de Caín, Cormorán, Shady Lane, Embrace me Ocean, The Fly e Green.

Vigo

■ CINEMA

LUMIÈRE

O Cineclub Lumière ten prevista a proxección, o Luns 31, de *Happiness* de Todd Solondz (USA, 1998) ás 20,30 h, no Auditorio do Concello. O Prezo da entrada é de 400 pta. Tamén hai disponibel un abono mensual por 1.200 pta.

■ EXPOSICIONES

PATRICIA RIEGER

A galería Sargadelos acolle, durante estes días, a mostra de escultura da americana Patricia Rieger.

SEARA

Os traballos más recentes de Seara pódense contemplar até o 5 de Xuño, na galería Abel Lepina.

TRES ESCULTORES EN PARÍS

Julio González, Pablo Gargallo e Manolo Hugué reúnense na mostra de escultura aberta na sala de exposicións do Centro Cultural CaixaVigo. Na Nova Sala de Exposicións abre a exposición de Fouces. E na Sala de Arte, até o 3 de Xuño, a de acuarelas de Remedios Priegue, que será substituída polas pinturas de Marcela Santorum, do 4 ao 17 de Xuño. Na Sala Temática permanece mostra Entorno e Futuro, exposición so-

mostra Colección Torras, que organiza o Concello.

PAVEL HAVELKA

Até finais de mes, pódese contemplar, na librería a Caixa de Pandora, a mostra de fotografía do checo Pavel Havelka.

TONY CATANY

A sala Peiraos acolle, até finais de mes, a mostra de fotografía de Tony Catany.

O CARTELISMO EN GALICIA

Análise da actividade cartelistica galega, desde as orixes até 1936, na mostra O Cartelismo en Galicia, aberta até finais de mes na sala Caixa de Galicia.

MÓNICA ORTUZAR

Abre, na galería Artefacto, até finais de mes, a mostra de escultura de Mónica Ortuzar González, que leva por título *Cortadillo*.

VÍCTOR REIS

Na Casa Arines (Praza Almeida) encóntrase a mostra do pintor portugués Víctor Reis, baixo o título *Romántico, Gótico e Manuelino nos Caminhos de Santiago*.

■ TEATRO

Na galería Abel Lepina de VIGO, podemos ollar as últimas pinturas de Seara.

Os de Al...
fusión-f...
en Coru...
(VIG...
o Séba...
ao ser...

A R...

PANGA...
www.p...
Comple...
inaugura...
formaci...
tor turís...
gares no...
ne vári...

En BRAGA...
a gal...
Má...
Seque...
acolle un...
mostr...
Land Art...
ing...
Rich...
L...
Á direc...
Cold d...

Anúncios de balde

■ **Curso intensivo de ioga en Santiago**, a realizar no biocentro Eira, os días 12,13, 19 e 20 de Xuño, impartido polo profesor Kaila da Asociación de ioga *Sanatana Dharma*. Información nos telf. 981 573 971 ou 986 304 357.

■ **Artábria. Boletín de Información da Fundación "Artábria da Terra de Trasancos"** con novo e amplio catálogo de material variado: libros de lingua e literatura, camisetas, banderas, insignias, autocolantes, etc. Envío gratuito a quem o desejar. Encomendas no apartado 570 de Ferrol.

■ **Alugáse, na zona de Beade, chalet**, dous cuartos grandes, cociña, comedor, baño, todo novo. Temporada de verán ou estudiantes. Chamar polas noites a Lourdes no telf. 986 201 608.

■ **Xoven de 29 anos** desexa coñecer mozas e mozos para formar amizade e debater sobre Galiza. Xavier 981 178 013. Rua Marqués de Amboage 21, P-1, 7º D. 15006 A Coruña.

■ **Persoa con experiencia ofrécese, por horas, para traballos de limpeza**, cuidado de persoas maiores ou nenos na zona de Santiago. Interesados chamar ao teléfono 981 576 026.

■ **Véndense mobles usados**, cadeiras, mesas, camas e pezas soltas. Moi económico. Interesados chamar de 14,30 h. a 15,30 h. ao 986 294 183.

■ **À venda do Nº 8 devo voceiro Trema e terra**. Entrevistas a Nen@s da Revolta, Atyahide, Diskotocan, Inadaptats, banda deseñada, opinión, poesía... Se queres recibila, mándanos 200 pta. en selos de 25 ao apdo. 90 de Pontedeume, 15.600 (A Coruña). Podes colaborar con cartas, poesía, debuxos, etc. enviandolos a tua proposición ao mesmo apdo.

■ **Vendenm-se auto-colantes com o lema Nem Espanha nem Portugal: Independencia Nacional**, co gallo da campaña contra organizacións imperialistas portuguesas na Galiza (CEDADE-Galiza, Comité pela Reunificación, etc. Encomendas no correo electrónico estadio.galego@hotmail.com

■ **Resolución da ONU em favor da livre determinación da Galiza**. Campanha da comisión para reunificación nacional da Galiza e Portugal (CRNGP). Envíe o texto que se segue: Secretary General of United Nations

(New York, 10017-USA). Nome, (B.I.)... Ask for your support in order to make the works for the free determination, independence and sovereignty for Galiza to be recognized by ONU resolution. Assinado... Información no apdo. dos correios 1012; cp. 15406-Ferrol.

■ **Merce ou alugo casa ou piso de 4 dormitorios** en Cangas do Morrazo ou arredores. Teléfono 616 131 032.

■ **Ofrecece axudante ou aprendiz de carniceiro e xardineria**. Zona de Santiago. 981 563 044

■ **Rias baixas, alugo chalet** de duas plantas, xuntas ou por separado, con 2.520 metros cadrados. Por meses ou quincenas. 923 267 657.

■ **Asociación Máximo Gorki. Intercambio de estudiantes, profesores, etc...** coa Asociación de Hispanistas de Petesburgo. Para ir o mes de Xullo e recibilos en Agosto. Pensión completa. Aloxamento con familias. Mais información de 17 a 20 h, na Máximo Gorki. Teléfono 986 224 457.

■ **Novas de Colombia. Revista Resistencia Internacional nº 20** (Vereiro das FARC-EP). Manda 5 selos de 35 pta. e 5 de 10 pta. a "As Dunas": San Pedro da Vismra, r/Lugar do río, 45. 15.191, A Coruña, e recibirala no teu domicilio. As FARC-EP na rede, <http://burn.ucsd.edu/~farc-ep>.

■ **A A. C. Zaloira de Pontedeume pon á venda o compacto Musiceum vol. I e II**. O primeiro CD con grupos de rock e folk: Tiquets, Atahide, Faltriqueiras, Krecha Vagula; e o segundo con orquestras corais, escolas de música. Todos de Pontedeume. Cada volume dispón dun CD Rom con extensa información sobre a comarca. 1.500 pta. c/u más gastos de envío. Encomendas e información no apartado 14, 15.600 Pontedeume-A Coruña.

■ **Lixo Urbano, selo discográfico independente galego**. Amplio catálogo con producções proprias (Fame Neghra, Fulsomes, Malia Oxtia, Mol...) e doutros selos (B-core, Ohiuka, Potencial HC, Esan Ozenki, Moon Ska, Epitaph, Dischord, Crypt,...). Píde-o de balde ao apdo. 304 (15.700 Compostela) ou a lixo@ctv.es.web: members.xoom.com/lixourbano.

■ **Alemán e inglés. Clases impartidas por tradutora bilingüe licenciada**. Pa-

ra académicas e particulares. Moita experiencia. Chamar ao 616 131 032.

■ **Mércase equipa para criar unha emisora local**. Chamar ao 986 241 534. Perguntar por Paula nas tardes.

■ **Se te inqueda a situazón da Galiza e telmas pola independencia, escríve-me**. Gostariamme atopar a alguén que estivese fora do bostezo universal. Torrente Ballester 4, 5º C. 13.011 A Coruña.

■ **Na rua o número 4 da publicación poética A Polpa**, das mulleres do Colectivo Humilladoiro. Con poemas de Lucía Novas, Ana Cibeira, Beltza, Natália Redondo, Emma P. Lombardía e Silvia Pardo. Conséguelo enviando dous selos de 35 pta. ao Colectivo Humilladoiro. Apdo. 816. 15.080. A Coruña. Envídenos as vosas colaboracións.

■ **Véndese ou alugáse piso en Cangas**. 144 metros cadrados, 4 cuartos, cociña, dous baños, aseo, salón, terraza. Perguntar por Isabel no 986 328 557.

■ **Alugáse piso en Marin**, para a tempada de verán, todo exterior e novo. 986 703 146.

■ **Bicis polo Paz vende sudadeiras para financiar a doazón de bicis a médicos de Latinoamérica e África**. Prezo 1.500 pta. Pago por talón ou xiro postal ao apartado 35 de Chantada 27.500. Fai deporte solidario.

■ **Véndese Ford Fiesta XR2. 110 CV. En perfecto estado**. PO-AN. Teléfono 986 450 776 de 20 h en diante.

■ **Se vivides en Ferrol e queredes esmendellar co rizo**, os Luns de 11 a 12, oide en Radio Kaos, 96,3 FM: *O que nós sabemos e vostede non*. Chama á tertulia radiofónica definitiva no 981 337 413 e resolvemos todas as tuas dúbidas.

■ **Esquerda Nacionalista-Mocidade vende os textos da sua IV Asamblea Nacional**. Interesados envíen 300 pta. en selos ao apartado de correos 384. 15.780 Compostela.

■ **Asociación Cultural e Viciñal Emilio Crespo** (Návia - Vigo) **oferece primeira oportunidade de actuaciones a novos grupos musicales** de calquier estilo. Chamar polas tardes de 5 a 8 ao teléfono 986 241 534.♦

Os de Alén fan fusión-folc en Coruxo (VIGO), o Sóbado ao serán.

bre actuacións de protección de medio ambiente.

da clausura do programado para o Porto. Canda eles estará Soak, nova formación dos Kaos do Mortazo que continua na mesma liña punk. Sábado 29 a partir das 22 h.

ALÉN

Fusión-folc da man dos Alén para a noite do Sábado 29 á tarde, no Centro Cultural de Coruxo.

EL JARDÍN DE OCTOPUS

O Venres na Iguana Club celébrase a festa do fanzine "El jardín de Octopus". Ao dia seguinte, a partir das doce e media da noite, concerto de Hank (ex Del Tonos).

Vilagarcía

■ MÚSICA

MILLADOIRO

Na noite do Sábado 29, Milladoiro apresenta o seu novo traballo, Auga de Maio, no Parque da Xunqueira.♦

Braga

■ EXPOSICIONES

RICHARD LONG

A galería Mário Sequeira acolle a mostra escultórica de Richard Long, dos máis representativos da Land Art.♦

■ MÚSICA

UXIA

O Venres 28 ás 22,30 h, térra lugar, no Centro Cultural Caixavigo, a actuación da cantante Uxia. Venda de entradas na billeteira telefónica 986 238 051.

OXYMORON E SOAK

Os xermanos de Oxymoron chegan á Galiza para ofrecer o seu potente directo de street punk, despois de venderen un chea de cópias do seu último traballo. Único concerto de todo o Norte Peninsular despois

Encrucillado

XOAN COSTA

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

						O	B	R	A
1	A	E		A	O		A	C	
2	C	O	S	V	M	E	L	O	
3	N	O		A	L	E	M	A	N
4	I	M	O	S	O	I	N	T	E
5	S	O	R	T	E	S	O	O	U
6	O	D	I	E	I	N	D	O	U
7	A	X	I	T	A	R	E	M	
8	R	E	O	N	I	O	N	I	O
9	V	S	A	N					
10									

Horizontal

- 1) Traballo. 2) Expresión para manifestar sorpresa ~ Contracción de a más o ~ Símbolo do actinio. 3) Nome vulgar extenso aos fungos. 4) Lazo que ao tirar se aperta más ~ Relativos á Alemaña. 5) Dixinomos a un lugar ~ Asistente a unha aula non matriculado como alumno. 6) Fado, fortuna ~ Producir un son. 7) Tívenlle odio ~ United States. 8) Sacudire, moveren. 9) Nota musical ~ Ao revés, unidade coa que se mide a velocidade dos barcos ~ En Química, sufixo dos substantivos que designan elementos. 10) Utilian.

Vertical

- 1) Contracción de en-e-iso. 2) Dar acomodación a. 3) Exprestón para que nos preste atención quen nos ouve ~ Príncipio e causa dunha cousa. 4) Consumir, usei. 5) Caixa rectangular de tampa convexa que se usa para gardar cousas ~ Serie de cousas que están na mesma liña ou dirección. 6) ... e Xulieta ~ Voz infantil. 7) Aquel que emite. 8) Individuo dun pobo xermánico que invadiu a Península Ibérica nos comezos do século V ~ Expresión para chamar algúen. 9) Calculouno. 10) Da súa propiedade.♦

Para a inclusión de información nestas páginas do Lecer pregámos-vos nosas fagades chegar antes dos Luns. Pódese facer a través do correo. Aptdo. 1.371, 36200 Vigo; por Telf., 986 222 405, por Fax 986 223 101 ou correo electrónico antpcg@arrakis.es

Caldo de letras

T	D	D	U	A	B	M	I	R	C	V	C
O	N	E	N	I	A	L	R	E	V	Y	X
Ç	G	M	S	S	U	P	N	E	F	Ñ	T
X	Y	Q	A	T	D	R	Q	W	Ñ	C	T
S	T	M	Ñ	Z	E	S	O	L	C	A	L
A	U	S	O	V	L	N	X	E	A	M	W
D	R	L	U	L	A	E	D	L	Z	U	G
E	U	J	K	O	I	O	X	H	L	S	K
B	D	H	N	T	R	E	B	U	A	L	F
P	N	P	E	J	E	P	R	R	B	L	G
A	Ñ	O	Ç	D	C	T	U	E	Ç	I	Ñ
T	T	U	Ñ	P	G	D	R	X	A	M	N

Catorce clásicos da literatura francesa.

SOLUCIONES AO ENCRUCILLADO

TOS. 6) ROMEO ~ NA. 7) ALANDE ~ EI. 8) CON. 9) RE ~ ON ~ IO. 10) SEUS.

DAR. 3) HO ~ ORICE. 4) EMISOR. 5) GASTELI. 6) BAUL ~ EI. 7) ODIET.

NA. 8) US. 9) AXITA. 10) USAN.

NO ~ US. 11) DOR. 12) AGOMO.

A NOSA TERRA

DIRECTOR: Alfonso Eiré López EMPRESA XORNALÍSTICA EDITORA: Promocións Culturais Galegas S.A. PRESIDENTE: Cesáreo Sánchez Iglesias
Príncipe, 22, planta baixa (36202) Vigo. Tel.: Administración, Subscriptions e Publicidade (986) 43 38 30*. Redacción (986) 43 38 86 - 22 24 05. Fax (986) 22 31 01.

• 27 DE MAIO • 1999 • N° 884 • ANO XXII • IV XEIRA •

A experiencia de rádio interescollar Ponte... nas ondas cumple cinco anos

Monção, Monção... temos unha chamada!

• A. ESTÉVEZ

"Nen que fósemos famosos", berraban os nenos do colégio *Fermín Bouza Brei* de Ponteareas ante os micrófonos e as câmaras de fotos dos seus professores. O más difícil para estes era manter calados aos locutores e locutoras de doce anos, aos que lle custaba disimular os nervios. "En realidade non sei quién están más nerviosos, se os crios ou nós", comentaba unha das profesoras do centro e promotora da experiencia de rádio interescollar entre Galiza e Portugal Ponte... nas ondas, que cumpliu cinco anos.

A xornada comezou ás dez da mañán con música e concursos. Centros de Ponteareas, Arbo, O Porriño, Salvaterra, Monção, Melgaço, Salceda e As Neves, entre outros, daban os últimos retoques aos seus programas. Levaban traballando neles semanas. Sabela, de Ponteareas, conduce un dos concursos e faino con moita profesionalidade. Os nervios traiciónan e, se alguén acerta as suas preguntas, pode acontecer que se esqueza de perguntarille o nome. Se o concursante non acerta, un grupo de consoladores encárgase de quitarlle ferro. "Non chores, non salouques, non inundes o comedor".

Mentres soa rock bravú durante uns minutos musicais, unha das profesoras de Ponteareas explica o importante que é para eles esta experiencia de intercambio con Portugal e, tamén, de normalización do idioma. "Nós somos os que começamos no *Bouza Brei* con esta proposta. O que acontece é que aos nosos alumnos nótasellos que non teñen unha emisora estábel no colégio durante o ano. Pero están tan ilusionados con poder expresarse pola rádio...", di. O duo *Migallas* continua rapeando en antena en galego si, xa, en galego, si, xa, mentres os pequenos aproveitan o descanso musical para moverse na cadeira e espantar os tremores.

Hai xa máis de cinco nos que a un grupo de profesores de ambas beiras do Miño se lles ocurriu levar a cabo unha xornada de rádio que servira para achar más aos nenos portugueses e galegos. A inauguración da ponte internacional entre Salvaterra e Monção reforzaba a idea. Instalouse un estudio provisório na casa da Cultura de Salvaterra, ainda que o peso de reemitir o sinal para toda a comarca recae en *Ecos da Raia*, unha emisora comercial de Monção, a catro quilómetros de Salvaterra. A sua cobertura abrange desde a Cañiza a Melgaço, seguido en A Guarda e Caminha, e chegando

A xornada radiofónica desenvolveuse entre as dez da mañán e as dez da noite.

A.N.T.

até Vigo e Ponte da Lima. Perto de cinco mil oyentes, na sua mayoría escolares dos centros implicados, seguían a programación no ano de posta en marcha de Ponte... nas ondas.

Na programación emitida o Venerdì 21 de Maio, xa se incorpora outro estudio de rádio, o da emisora *Inés Negra* de Melgaço, conformando así un triángulo con Monção e Salvaterra. Un dos retos para Santiago Veloso, coordinador da xornada, e para o resto dos profesores, é conseguir que os centros interesados na experiencia, podan participar dela. O problema ven dado porque pode tratarse dun colégio extremo ou finés. Como implicados? A través de Internet, desde onde poden seguir a emisión. "Realmente resultou interesante saber que alunos e alunas da vila das Urdes estaban a escutar o programa que previamente elaboraran, por certo, en portugués, lingua optativa na ESO-", di.

Estamos no Sul de Galiza

Asun chega á Casa da Cultura

de Salvaterra, un pouco antes da conexión co programa de Onda Cero *La radio de Julia*, que conduce polas tardes a xornalista monfortina Xúlia Otero. É un momento importante de Ponte... nas ondas, que se repite por segundo ano; os coordinadores da xornada consideran importante que o programa líder de audiencia no Estado fágase eco da sua experiencia. "A min embárcame todos os anos o profesor para que modere debates ou reciba chamadas", conta Asun.

Desde o estudio de *Ecos da Raia* cónstanle a Xúlia Otero que levan xa máis de oito horas de programación continuada e que sobre cincocentos rapaces xa se asomaron aos micrófonos. "Monção, Monção, pido paso desde Salvaterra". Asun non quere deixar passar a oportunidade de explicar a os oyentes da xornalista de Monforte onde se atopa. "Salvaterra atópase ao Sulueste de Galiza e só nos separa o río Miño de Portugal", coméntalle.

A língua non é problema

O prato forte da programación

chegou pasadas ás sete da tarde e nel intervñeron os alumnos maiores. Conducido desde Monção chegou o debate cunha pregunta inicial que daba pé a todo tipo de opiniões: Como ves as posibilidades de que Galiza e o Norte de Portugal formen unha soa rexión? Desde *Ecos da Raia*, os alumnos de Monção non se amosan moi conformes. "Noutra época xa estivemos unidos, pero xa levamos tanto tempo separados..." "A unión sería moi difícil, en Portugal tería moita más oposición que na Galiza" "A lingua non seria problema, falamos praticamente a mesma". Desde Salvaterra, non se quedan atrás. "A capital tería que estar en Vigo" "Temos a historia a favor" "O reino galego chegaba a Lisboa". Non hai acordo. Para Paula, das Neves, "hai demasiados rasgos que nos diferencian". Outro oyente, de doce anos, expresa por teléfono a sua opinión particular. "Os portugueses arman barullo cando saen por Salvaterra".

Con razón explica Xavier, profesor no instituto ponteareán *Pedra de Auga*, que este é o momento onde o intercambio de impresións entre galegos e portugueses ten o seu punto máis alixido. Non chegan a nenhum acordo; algunos alumnos avançados botan man da historia común para poñer concordia. A xornada de Ponte... nas ondas está chegando ao seu remate. Máis de cincuenta centros participaron e seguiron a emisión durante as doce horas. Se as incorporacións seguen a este ritmo, haberá que pensar en ampliar a máis días a experiencia de radio interescollar, pensan algunos profesores.♦

Asociacións culturais

FRANCISCO CARBALLO

O Venerdì 28, van cear en Canido numerosos participantes da vida cultural de Vigo dos anos 60-70; directivos e socios da Asociación Cultural que se reunian daquela en López de Neira. Paco Lores é o portavoz dunha xuntanza que, seguramente, vai contar con todos os resor tes da nostálxia e do humor.

No ano 66 está oficializada a Asociación Cultural de Vigo; únese así ao Galo (Santiago), Valle Inclán (Lugo), Auriense (Ourense), ás que tamén surxiran na Coruña, Pontevedra, Ferrol e diferentes vilas. Un xogo de alecrins no toxal franquista; unha fragancia que se exparea pola ruas urbanas ata a aldea. Para Vigo a Cultural dos 60-70 foi a da crítica e do aterciopelado actuar silencioso de clases e de tertulias. Nos oitenta sería de historia, lingua e auxiliar de ANT; para os 90 da gracia teatral de Quico de Cariño, hoxe co seu Café teatro en Moaña. Tempos de acción, de busca e de resistencia. Os máis acosados, os dos 60-70, cando leaban o lume sacro os que agora o lembran coa cea de Canido.

Nos tres períodos nos que dividin o frío tristeza pasar da Cultural de Vigo, houbo diferentes pranteamentos e diversas posibilidades de dinamizar a cidade. Probablemente o ano 72 constituiu a cresta tremenda dunha acción transformadora: o ano 72 das folgas ferroláns e viguesas, das creacións sindicais, do fulxido xaque mate á Ditadura tan axeitadamente representada en Vigo pola policía local. Do 72 ao 75 os días eran de perigo; ao longo do 75 comezou a creación de locais para sindicatos, partidos... e nós quedamos coa Cultural como portadores dunha chama que ardía e non queimaba.

Daquelas asociacións culturais dos 60-70 quedan moitas en servizo: Facho, Valle Inclán, etc. Outras viven nun instante guadiánico. Os cambios sociais teñen sido tan amplos como de séculos para funcións equiparables; aquellas cumpriron, algunas seguen na loita, outras naceron posteriormente con mellor adecuación ao medio; todas son precisas, necesarias como a palabra, os paxaros, a auga de verán. Sen diálogo, sen debates, sen a amistade correosa da loita vital nada merece a pena. Foron as asociacións culturais, son, os ventres criadores da vida. Son a garantía da liberdade.♦

VOLVER AO REGO

Faleceu Ramón Rubial, un socialista histórico, da cepa folgista revolucionaria, que dubidaba do parlamentarismo dos burgueses. O presidente honorífico do PSOE figuraba un deses humanos coa alma comida polos extraterrestres. O PSOE felipista, o que montaron os alemanes, o que aparcou aos de Llorente e puxo a Tierno de alcalde de Madrid, a cámido de pagarlle as facturas do PSP, fixose coas siglas históricas igual que os novos ricos adquieren o título de condes mediante compra no mercado de títulos nobiliarios.♦

